

Sóvári Mónika
**Szerelmem,
Sanghaj**

DUNA INTERNATIONAL

Sóvári Mónika

Szerelmem,
Sanghaj

DUNA INTERNATIONAL

Lehet valaki szerelmes egy városba? Erre a kérdésre még adható nemleges válasz.

Lehet valaki szerelmes Sanghajba? Nos, aki elolvassa Sóvári Mónika első, élénk és vibráló színekkel festett, minden fejezetében magával ragadó regényét, biztos lehet benne, hogy erre a kérdésre az egyetlen helyes válasz: IGEN!

A könyv megjelenését támogatta:
Balassi Intézet
Magyar-Kínai Baráti Társaság
Symbol Budapest

Köszönet a W. Wolf & Partners Kommunikációs Ügynökségnek és a Webimpex Online Marketingügynökségnek.

© Sóvári Mónika
www.szerlememsanghaj.hu

Minden jog fenntartva. A szerző engedélye nélkül tilos a könyv bármilyen módon történő másolása, beleértve a fénymásolást és az elektronikus adathordozó eszközöket.

Kiadja A DUNA International Könyvkiadó Kft.
1106 Budapest, Keresztúra út 8/A Telefon: +36-1-264-4555
E-mail: kiado@dunakiado.hu
Felelős kiadó: Baráz Miklós igazgató
Felelős szerkesztő: Almássy Ágnes
Lektorálta: Hajba Tamás
Borítófotó: Koczka Judit
Borítóterv és tipográfia: Sipos Attila
Művészeti vezető: Baráz Klára
Műszaki vezető: Marton Éva

Készült a Debreceni Kinizsi Nyomdában
Felelős vezető: Bördös János

Búcsú a biztonságtól

– Egyél, fiam, rendszeren, mert vékonya vagy – mondta, és tyúkhúslevest tett elé. – Ez erőt ad az asszonynak, neked meg kell az erő a nagy út előtt.

Az öregasszony rozzant, de takaros házában a falu szélén lakott, pár utcányira tőlem. Ősidőktől fogva egymagában élt. Vénséges vén lelke pontosan ismerte a természet ősi rendjét és a világ forgásának titkos törvényeit. Orvosnál sosem járt, maga gyógyította a nyavalyáit. Az erdőtől kapta meg mindazt, amire szüksége volt: tüzelőt, gombát, gyógynövényt és gyümölcsöt gyűjtött, pár tyúkot is tartott. Kertje egybeolvadt a sűrű bükkössel, sosem volt hajlandó kerítést húzni. Háza az erdőé volt, ahogy egész élete is.

A városba csak ritkán ereszkedett le, a faluban sem sokat látták. Félt az emberektől, gonosznak vélte őket. A Bükköt és annak szokásait viszont úgy ismerte, ahogy talán csak a Jóisten ismerheti, aki maga teremtette ezeket a gyönyörű hegyeket – bizonyosan jókedvében.

Az utolsó cseppig kikanalazta a levest, lerágta a csonttól a húst, öreg, ráncos kézfejjével megtörölte zsíros száját, majd beszélni kezdett.

– Nem tudom, miféle ország az a Kína, miféle népek lakják, miképp beszélnek egymással, elképzelni sem tudom. De mindegy is. Elég az hozzá, ha az ember elmegy onnan, ahová való, valahova messzire, többé már sosem lesz ugyanaz, aki azelőtt volt. Nem kell hozzá sok idő, és minden megváltozik. Így lesz ez veled is, fiam. Ezért búcsúzom most tőled, nem azért, mert elutazol. Amikor visszatérsz ide, a hegyek közé, ahová való vagy, már más ember leszel. Másképp beszélsz majd, mást gondolsz, más lesz a bánatod és más az örömed, még a csipőd is másképpen ring majd. Nem leszel se rosszabb, se jobb annál, aki most vagy. Más leszel. Ez a föld, itt ni – bökött lefelé –, ismer téged. Az idegen föld nem tudja, ki vagy. Ha pedig nem ismer a föld, erőt sem olt beléd. Úgyhogy egyél, fiam,

egyél, kell az erő a nagy útra! Mert nehéz lesz, fiam, nehéz bizony – bólogatott, majd újból telemerte a tányéromat.

Ettem, és közben némán búcsúztam.

– No, fiam, most már eridj a dolgodra! – törte meg újból a csendet.

Hosszan öleltük egymást, és közben a félelem, mint egy láthatatlan kéz, meg-megmarkolta a szívemet.

– Legyen tiszta és rendes a házad, meglásd, akkor semmi bajotok nem eshetik. Tartsd össze a családot, teremts békés és nyugalmas otthont! Egyéb dolgod csak ezután legyen, fiam. És egyél, egyél, az Istenedet, mert vékonya vagy! – lapogatta meg mosolyogva a hátam. – No, eridj már!

Elindultam hazafelé, nem néztem vissza. A levegő dermesztően hideg volt. Az északi szél pirosra csípte az arcomat, az eget meg vakítóan fényesre pucolta. Ameddig a szemem ellátott, mindenütt erdő volt. Elöttem magasodott a Vidúr barátságos dombja, jobbra lent a Bika-rét, hátam mögött a Lófő-tisztás. Balra a Somosbérc gerince nyújtózott, ahonnan szép időben látni lehet az összes hegytetőt a vidéken. És a Lusta-völgyet, ahogy a Nagydél fogságába zárva alázatosan leereszkedik, hogy aztán fejet hajtva letérdepeljen a hegy lába előtt. Gyönyörű volt.

Az autó már a ház előtt várt. A bőröndök bepakolva. Tekintetem még egyszer végigsiklott a házon és a közeli erdőkön. A szél hatalmasat rázott a fákon, és azok búcsúzóul meglengették ágaikat. Az ismerős ég egészen alacsonyra költözött azon a napon. Olyan közel volt, hogy akár meg is simogathattam volna.

A kocsni kanyarogva szaladt le velem a magas hegyről. A félelem vasmarka pedig alábbhagyott a szorongatással, hogy udvariasan félreállva helyet adjon az új élményeknek.

Megérkezés

Már csak pár száz méter választott el Sanghajtól. A repülőgép, útjának végére érvén, landolni készült, én pedig kíváncsian nyújtogattam a nyakam, próbáltam kinézni az apró ablakon, látni akartam, hová is vetett a sors.

Ahogy kirajzolódott előttem a végtelen város, halálra rémültem.

Sanghaj úgy terült el alattam, mint egy lusta óriás, aki néhol sáros rizsföldeken dagonyázik, néhol pedig karjával az égig nyújtózik. Ahogy a gép közelített az óriás teste felé, úgy éreztem, bekap, magába szippant, és tudtam, hogy hamarosan én magam is testének részévé válok.

Leszállás közben adatok ostromolták a gondolataimat: *Sanghaj a világ öt legnagyobb metropoliszának egyike, Kína legnagyobb ipari városa, pénzügyi központja. Itt található az ország legnagyobb kikötője, mozija. A városban tizenhétmilliónál is több ember él, száz felsőoktatási intézmény és hétezer kutatóintézet működik. Sanghajt a Huangpu folyó szeli ketté, amelytől keletre egy szédületes gyorsasággal fejlődő, felhőkarcolókkal tarkított város épül, ahol ezernél is több épületóriás emelkedik.*

Mint egy mantrát, úgy mormoltam magamban a tényeket, hogy megszabaduljak a szorongástól. Ám az, mint egy éhes, folyton tátogó, nyitott száj, egyre csak belém akart harapni.

A repülőtéren nyüzsgő embertömeg hatalmas, lüktető hangyabolyra hasonlított, amely engem is magába szippantott. Mint egy renitens hangya, meg-megálltam, nem tudtam tartani a ritmust. Képtelen voltam tájékozódni, csak kábultan bolyongtam fel-alá, amikor egyszer csak elém lépett egy fiatal kínai lány

– Welcome to Shanghai! – mondta bárgyún heherészve. Elegáns szabású, ám olcsó kosztümje alól hegyes kivágású fehér blúz kandikált ki. Első osztályú biznisz stílus, harmadosztályú kivitelben. Kezében papírlapot tartott, rajta a nevemmel, majd hajlongva egy hatalmas virágcsokrot nyomott a kezembe. Ahogy elindultunk az autó felé, nem volt erőm kérdezősködni, csak vakon követtem, és szó nélkül engedelmeskedtem Janet pattogó utasításainak.

Az épületből kifelé haladva szédülni kezdtem, és hányingerem támadt; a liliom fullasztó illata, a tikkasztó hőség, az emberi testek kipárolgása, a tömeg, és a földet borító köpések látványa egyszerre támadta meg az érzékszerveimet. Úgy éreztem, több ez annál, mint amit egyszerre képes vagyok befogadni. A lelkem még nem érkezett meg, nem készült fel ekkora változásra. Csak testben voltam jelen ebben a pillanatban, igazi énem valahol Magyarország és Kína között lebegett – lemaradva.

Felillantottam, az egyetlen ismerős pontot, az eget kémelve.

Az ég mindenütt ég, egyre megy – gondoltam. Ugyanolyannak kell lennie, mint otthon – kéknek, biztonságosnak, közelinek. De szomorú lettem a látványtól, mert idegen, szürke és füstös volt. És nagyon távoli.

Nem sokkal ezután biztonságos fedezékből figyeltem a várost, matricaként az autó ablakára tapadva. Hirtelen elképzelttem, hogyan festenek a mozivászonon, egy giccses film nyitójelenetében, ahol én, a főhősnő egy egzotikus országba érkezve, gyámoltalanul az autó ablakára tapasztom tenyeremet, és az idegen utcákat fürkészem. Szánalmasan festettem.

Ezért új forgatókönyv mellett döntöttem: elegánsan hátradőltem, magabiztosan keresztbe vettem a lábamat és átöleltem a virágcsokrom. De még a vak is láthatta, hogy halálra vagyok rémülve.

A belvárosi autóáradat hosszú kígyó módjára tekergett az utakon, olykor pedig dögölten megmerevedett.

A járdán a legújabb divat szerint öltözött emberek meneteltek, a luxusautók mellett hosszú sorban fémesen kattogó ócska biciklik és robotgók cikáztak.

A főutak mentén fényűző üzletek ezrei sorakoztak, nincs az a világmárka, amit ne láttam volna.

A külváros felé haladva azonban mindinkább szegénység és mocsok tárult elém. Az élet itt az utcán zajlott.

Egy asszony pizsamában mosta a haját kis sámliján ülve a járda szélén, másutt étel főtt óriási, piszkos kondérokban. A gyerekek kivágott fenekű nadrágban játszottak, hogy ahol a szükség hozza,

elvégezhessek a dolgukat. A rozzant üzletek portálja előtt kempingszékeken ülve sakkoztak, teáztak vagy aludtak a férfiak.

– Sanghajban ritka a bűnözés, a közbiztonság kiváló, ezek az emberek szegények ugyan, de nyugalomban, békében élnek – mondta Janet, kifelé mutatva. Szavai nyilván rémült ábrázatomnak szóltak.

Lehúztam az ablakot, hogy érezzem, mi történik az utcán. A szagok azonnal megtámadtak, ettől szabályosan hátrahőköltem. Az emberek vonásai, a hajuk, a bőrük, a hangjuk, a beszédük, a gesztusaik, még a nevetésük is idegen volt. Hallottam, hogy az ő szavaik testük teljesen más üregeiben születnek meg, mint az enyéme. Némely szó gyomorból, orrból vagy a torok legmélyéről érkezett. Kivehetetlen volt számomra ez a nyelv, elkapni sem tudtam egyetlen különálló hangfoszlányt sem. Bizalmatlanul húzódtam vissza a vackomba és felhúztam az ablakot.

Igazából a sírás kerülgetett. Szememből egy-egy könnycsepp indult el, de nem az arcomon gördült le, hanem befelé haladt. Legurult az orrüregembe, onnan a torkomba, végül lenyeltem a sós levet.

Folyni kezdett az orrom, de nem szipoghattam, hát kinéztem az ablakon, és amikor Janet nem látta, lopva a ruhám ujjába töröltem.

Eszembe jutott, hogy régen is mindig így tettem. Sohasem engedtem meg magamnak, hogy sírjak.

Gyermekkorom első éveiből nem emlékszem semmire, csak nagymama biztonságos ölelésére. Ő volt nekem minden. Hétéves lehettem, amikor meghalt. Aznap úszóversenyre mentem.

– Szorítok neked, hogy jól szerepelj – lihegte felém bágyadtan. Megszoktam már a betegsége szagát, de azon a napon – jól emlékszem, mintha csak tegnap lett volna – a lehelete egészen különös volt. Halálszagú.

A versenyen utolsó lettem. Az eredményhirdetéshez feldíszített asztalon oklevelek és csillogó érmek sorakoztak. Ügyesen, akár egy profi tolvaj, felmarkoltam a legfényesebben csillogót, és gyorsan eliszkoltam. Nem vették észre, hisz az utolsót senki sem figyeli.

Egészen hazáig szaladtam, de elkéstem. Nagymama bőre hideg volt már, bár én azt hittem, csak alszik. Bárhogy próbáltam beleeröltetni, dermedt ujjai nem tudták átfogni az érmet, így hát a párnájára raktam, és odafeküdtem mellé:

– Első lettem – súgtam, és szorosan átöleltem. Hosszú ideig feküdtünk így hármásban egymás mellett; mi ketten és az elcsent aranyérem. A szüleim találtak ránk, amikor hazajöttek.

Nem értettem, hogy miért, de aznap este, miután nagymama testét sűrű ruhás kedves emberek elvitték egy ezüstszerű bádogkoporsóban, hosszasan fürdettek. Apa és anya együtt simogatták és dörzsölték le testemről a halál nedvét.

Egyetlen szót sem szóltam. Becsukódtam, mint egy kagyló. Mert aznap minden elveszett.

Magányos lettem, nem voltak barátaim, csak néhány ismerősöm. De megtanultam élvezni az egyedüllétet. Mások úgy látták, befelé forduló, tüskés és szótlan gyerekké váltam, de én képzeletben nagy kalandokat éltem át.

A házunk egy patak partján állt, épp az erdő mellett. Órák hosszat üldögéltem a kis patak mellett és néztem, hogyan változik napról napra. Egyszer éppen hogy csörgedezett benne egy kis ér, máskor olyan sebesen száguldott, hogy a vízínövények alig győztek megkapaszkodni a mederben.

Egyformán csendesen teltek a napok. Patak, erdő, madarak.

A „Jóisten birtoka”, ahogy apám hívta, csak két sarokra volt a házunktól. Ha valami mondandóm akadt, hát odaszaladtam nagymama sírjához. Felolvastam, furulyáztam vagy csak üldögéltem ott, hogy legyen társasága. Úgy gondoltam, nagyon unalmas lehet egyedül azon a szűk helyen.

Anyámat kétségbe ejtette a némaságom.

Apám viszont sosem idegeskedett emiatt, ő is szeretett hallgatni.

– Majd elmúlik, túl lesz rajta a gyerek. Békén kell hagyni – mondogatta.

Anya mégis szent kötelességének érezte, hogy orvoshoz vigyen, és ellenőriztesse a hallásomat. Hallottam én mindent, csak megmakacsoltam magam, mert nem volt kedvem meghallgatni a sok

butaságot, amit a felnőttek beszéltek. Még hogy nagymama meghalt. Micsoda ostobaság!

Múltam fontos és kevésbé fontos emlékeit egy képzeletbeli vitrines szekrénykében őrizgettem, bizonyos napokon elővettem, nézegettem, megtörölgettem és kifényesítettem őket. Ahogy az ezüstöt szokás. Na, nem mintha olyan szép vagy különösen értékes darabok lettek volna, mégsem tudtam megválni tőlük. Mert a múlton lehetett csendben sírni, vagy épp nevetni, és bele lehetett kapaszkodni, mint egy mentőövbe.

– Most, hogy harmincöt éves, kétgyerekes anya vagy, nem gondolod, hogy megválhatnál végre a múltad emlékeitől? – kérdezte néha nevetve a férjem, amikor újra meg újra előadtam a poros történeteket.

– De, ideje lenne – feleltem mosolyogva.

Ez a párbeszéd rendszeresen megisméltődött közöttünk. Igaz, hogy olykor már nekem is unalmas volt kicsit az örökös múltidézgetésem. De hogy neki is? Ez aggasztott. Mégis ezer szállal kötődtem a múltamhoz. És ezekbe a szálakba rendre belegabalyodtam, akár egy óriási pók hálójába.

Azt hittem, hogy Kínába, ide a világ végére a múlt nem jön utánam, de valójában előbb érkezett meg, mint a csomagjaim.

Új otthon

– Már látni is a lakóparkot! Ott, az a téglakerítéses, a fekete kovácsoltvas kapuval – kiáltott fel Janet, az ingatlanügynök.

Nem tudom, miért, de úgy képzeltem, hogy kínai házunknak alacsony kerítése lesz, apró előkerttel, ahonnan mindig látom majd az utcán elsiető embereket, és mindjárt a járdára lépek ki, holott jól tudtam, hogy Sanghajban egyetlen kertes ház sincs, ahonnan azonnal az utcára lépne ki az ember, csak magas kerítéssel körbevett lakóparkok és toronyházak. A kapuban mindenütt, a drága és az egészen olcsó lakásos házak előtt is örök állnak, és csak azokat engedik be, akiknek igazoltan dolguk van odabent, vagy ott laknak.

Autónk lassított a sorompónál, és Janet elmagyarázta az egyenruhás őrnek, hogy új lakó vagyok, nincs még belépőkártyám. Ezután behajtottunk a kapun. Ahogy a mosolygós őr leengedte a sorompót, mintha a zajt és a nyüzsgést is kizárta volna. Odabent nyugalom és viszonylagos csend volt – egy teljesen más világ.

Az ápolit, zöld parkban szalmakalapos kertészek dolgoztak. A földön guggolva, kézzel tépkedték a fűvet és a gazt.

A telken negyven egyforma ház állt, szellős távolságban egymástól – ez pedig megfizethetetlenül sokat ért Sanghajban.

A házak előtt élénk színű trópusi növények nyíltak, kis patakok és csobogók csörgedeztek. Az épületekhez vezető utacskák kacskaringózva vittek a kapukig, mintha a színes köveket egy részeg kőműves rakta volna le. Mindez természetesen az ártó szellemeket volt hivatott távol tartani. Azok ugyanis csak egyenesen tudnak menni, cikcakkban nem.

A lakópark közepén futó széles főúton balra kanyarodtunk.

– Micsoda szerencse! – sikított fel Janet, amikor meglátta a házsámunkat. – A nyolcas a kínaiak szerencseszáma. Ezek után biztos vagyok benne, hogy csupa jó dolog történik majd veletek Sanghajban. Bezzeg, ha négyes lett volna, nem ezt mondanám, de abba még belegondolni is szörnyű.

– Ugyan miért? – kérdeztem.

– A négyes és a halál ugyanaz a szó a kínai nyelvben. Nem szeretjük a négyest. Az éttermekben nincs négyes asztal, a szállodákban negyedik emelet, és azokért a telefonszámokért többet kell fizetni, amelyekben nem szerepel a négyes szám.

Vajon kit lehet felhívni a 4444444444-es számon? Magát az ördögöt? És hogy diktálja le ez a valaki, amikor elkérik a számát? Halál, halál, halál, halál, halál... Úgy hangzik, mint valami átok.

Amikor a fiaim észrevettek, a nyakamba ugrottak, mintha hetek óta nem láttuk volna egymást, pedig csak egy nappal előbb érkeztek meg, mint én. A fiúk izgatottan cibáltak keresztül a vörös téglával borított, barátságos házon. Egyszerű, jó beosztású, praktikus volt. Talán alkalmas lesz otthonnak, gondoltam. A földszinten nappali, konyha, fürdő és dolgozószoba, az emeleten három hálószoba.

Az egyikben a férjem sziesztázott. Csukott szemmel, ruhástul nyúlt el az ágyon. Jó volt ránézni.

Általában farmerban járt, hozzá vidám színű, csíkos ingeket hordott. A ropogósra vasalt ingek ujját alkarjának közepéig mindig precízen felhajtotta.

Ahogy feküdt, lábai lelógtak, mert sokkal magasabb volt, mint a kínaiak, akikre eredetileg tervezték az ágyat, de ez egyáltalán nem zavarta, ahogy soha semmi nem zavarta. Nem lehetett kihozni a sodrából.

A hátán feküdt, két karját széttárta, órája és jegygyűrűje a kis piros kínai éjjeliszekrényen hevert. A zokniját már ledobta, mert szerinte ő a lábán keresztül lélegzik, ezért megfullad, ha sokáig van rajta valami. Meztelen lábfejét lassan forgatta körbe-körbe. Innen tudtam, hogy nem alszik.

– Félek. Megígéred, hogy minden rendben lesz? – szólaltam meg.

– Megígérem – nyitotta ki a szemét.

Egyfajta rítus volt ez közöttünk. Valahányszor féltém valamitől – mindegy, mitől, mert bármitől képes voltam félni; vihartól, széltől, betegségtől, előre nem látható és meg nem jósolható eseményektől, és persze az elhagyatottságtól –, mindig csak annyit kérdeztem: megígéred, hogy minden rendben lesz? És ő mindig megígérte. Nem tudom, hogy csinálta, de mindig nyugodt volt. És a dolgok valóban rendben mentek, amióta mellettem volt.

– Na, gyere, feküdj ide mellém – mondta kedvesen. Odakucorodtam mellé, ő pedig szorosán átölelt. Biztonságos ölelése mindig nagymamát juttatta eszembe.

– Tudod mi a legfontosabb... ugye tudod? Hogy mi négyen együtt vagyunk – azzal újra lehunyta kék szemét és békésen elaludt.

Nincs igazuk a kínaiaknak. A négyes igenis szerencsés szám.

Mindenki aludt. De én nem tudtam elaludni, helyesebben nem mertem. Új helyen nekem ez sosem ment könnyen.

Először mindig fel kellett mérnem a terepet, hát most is így tettem, gondosan körbejártam a házat. Megvizsgáltam a kiálló sarkokat, a veszélyt jelentő lépcsőfokokat és az éles fogantyúkat, amelyek az éjszaka sötétjében lila foltokat eredményezhettek.

Ugyanis jó ideje holdkóros voltam. Igen, alvajáró. Persze nem mentem ki széttárt karral egyensúlyozva a háztetőre, és nem lettem agresszív, ahogy a bárgyú filmekben szokás ábrázolni az alvajárókat. Ártalmatlan voltam, ahogy a legtöbb holdkóros. Egyetlenegy dolgot tettem csupán: megszállottan kerestem valamit. Fogalmam sincs, mi után kutattam álom és ébrenlét határán. Egyszerűen csak kinyitogattam a szekrényeket, kihúztam a fiókokat és átnéztem az iratokat. Néha motyogtam is valamit, majd dolgom végeztével visszafeküdtem az ágyba vagy leheveredtem a legközelebbi kanapéra. Aztán pár nap múlva folytattam a kutakodást.

– Drága kislányom, nem kéne orvoshoz menned? – kérdezte egyszer anyám csendesen.

– Miért baj, hogy éjszakánként keresgélek? Nem ártok vele se másnak, se magamnak – feleltem. – Az igazi nagy hősök is mind kerestek valamit: Odüsszeusz, Don Quijote, Buddha, Faust. Jézus mondta: Aki keres, ne hagyja abba a keresést, míg csak nem talál, és ha találni fog, zavarba jön majd, amikor zavarba jön, csodálkozni fog és a mindenségen uralkodni – szavaltam pátozzsal, kezemet diadalmasan a magasba emelve.

– Olyan ez a gyerek, mint Napóleon – mosolygott apám. Ezen aztán mind jót nevtünk. – Don Quijote bolond volt, ahogy te is, fiam – fordította aztán komolyra a szót. – De a te dolgod, hogy mit csinálsz.

Orvoshoz nem mentem. Nálunk az nem volt szokás. Ehelyett inkább pszichológiát tanultam.

De mi után kutatok majd itt, Kínában? – morfondíroztam, miközben a házat vizsgáltam át. Fogalmam sem volt róla. Csak egyet tudtam biztosan, hogy minden értelemben kereső ember vagyok. Éjjel és nappal egyformán.

Miután átnéztem az egész házat, és tettem néhány óvintézkedést, lezuhanyoztam.

A több mint húszórás úttól úgy éreztem magam, mint egy megromlott tejszínes sütemény, amiről az ember elfeledkezik, és amikor kicsomagolja, akkor látja, hogy az egykor csinos édesség apró, bűdös valamivé zsugorodott.

Az előző nap olyan távolinak tűnt, mintha sosem lett volna. Csak anyám síró arca és apám szomorú tekintete élt még frissen bennem, ahogy integettek utánunk a repülőtéren.

– Mit mondott neked a boszorkány? – kérdezte apa a reptéri kávézóban.

– Hogy vigyázzak a családra, amíg odaleszünk – válaszoltam.

– Jól mondta a vén banya. A kurva istenit ezeknek odafent, ha ezek a mocskos gazemberek rendesen végeznék a munkájukat, a fiatalok nem húznának el az országból? –A politikusokra célzott, akiket pártállástól függetlenül egyformán utált.

– Ne káromkodj már az unokáid előtt – köszörilte anyám a torkát.

– Ki? Én? – kérdezett vissza apám.

– Isten különben nem kurva – kottyantotta közbe a nagyobbik fiam.

– Honnan tudod, találkozta veled? – kérdezte tőle apám nevetve.

– Mi az, hogy kurva? – szólalt meg erre a kisebbik.

– Aki pénzért megmutatja a cicijét – okította a nyolcéves a négyévest.

– Ezt meg honnan veszed? – hördült fel a férjem az újságja mögül.

– Papa mondta.

– Azt a hétszentségit, ne árulkodj! – dörögte apám.

– Indulnunk kell – vettem véget a kissé trágárra sikeredett búcsúzkodásnak.

Apám sokat káromkodott, de nekem már fel sem tűnt. Így nőtem fel. Az egyik fülemen be, a másikon ki. Sosem botránkoztam meg rajta. Néha kicsit untam, néha kicsit szégyelltem, de nem volt mit tenni ellene.

– Káromkodás, fél egészség! Kurva isten, hogy ez így van – mondogatta mindig.

Miközben a bőröndöket csomagoltam ki, nem győztem elégszer hálát adni az égnek, amiért sanghaji lakásunk világos, tágas, tiszta és kényelmes. Azt sem bántam, hogy üres.

Személyes tárgyaink egy hajóra pakolt konténerben közeledtek valahol az Indiai-óceánon Sanghaj felé, de én elégedett voltam azzal, amink volt; négybőröndnyi ruha, egy lábos, egyetlen kés, hat pohár, ugyanennyi tányér, ágyak, pár egyszerű kínai bútor, négy takaró és a családom. No, meg az emlékeim. E pillanatban úgy éreztem, több nem is kell.

A park

Az utolsó inget akasztottam a helyére, amikor a fiúk ébredezni kezdtek.

A közeli játszótérre vittem őket, amit még az autóból vettem észre. A kerületünk tüdejének is nevezett hatalmas kert közvetlenül a lakópark szomszédságában terült el, és bizony sokszor tett jó szolgálatot, ha egy kis zöldre vágytunk, így hát csakis a Jóisten építhette oda.

A legszebb tavasszal volt, épp amikor megérkeztünk, mert ilyenkor virágzott minden fa. Amíg csak a szem ellátott, rózsaszín fák hajladoztak, mint milliónyi flamingó. A langyos tavaszi szél apró, rózsaszínű szirmokat hordott szét, és vastag virágszönyeggel terítette be a park fűvét.

A keresztül-kasul futó patakokon keskeny hidak íveltek át, körben sűrű bambuszerdő és hatalmas kerítés zárta el a kertet a dübörgő forgalomtól.

A kacskaringós sétányokon idős kínaiak sétálgattak komótosan, és közben tornagyakorlatokat végeztek. Volt, aki menet közben izmait masszírozta, akadt, aki a séta ritmusára ütemesen tapsolt vagy karját lóbálta nagy köröket írva. Az idős emberek meg-megálltak, és egy padra vagy mászókára támasztva lábukat hosszan nyújtották, közben óvatosan paskolták, ütögették a feszülő testrészt.

A játszótéren nagymamák, nagypapák és anyukák terelgették féltőn a kicsiket. Kivétel nélkül mindenki ránk mosolygott, köszönt, integetett, beszélt hozzánk. Hatalmas feltűnést keltettem két szőke kisfiúval. Többen megtapogatták őket, mintha nem hinnének a szemüknek. A filmsztárok érezhetnek így, amikor rajongók hada rohanja meg őket.

Szerettem volna megvédeni fiaimat az idegen kezek érintésétől és elszaladni velük, de nem volt hova. Tízezer kilométerről nem lehet hazaszaladni.

Akadt, aki közös fényképet készített, ilyenkor a vadidegen emberek a fiúk mellé álltak, kedvesen, de határozottan átkarolták őket, a gyerekek pedig igyekeztek szabadulni az ölelésből.

Éreztük az idegen testek idegen szagát, közelségük és különös, makogó beszédük mindhármunkat zavarba ejtett.

A fiúk egy idő után kétségbe estek. Ha csak közeledett feléjük valaki, azonnal elszaladtak.

– Menjünk haza, ezek itt tapogatnak bennünket – mondta a nagyobbik, a kicsi meg erre azonnal pityeregni kezdett.

– Szeretetből csinálják, nem akarnak bántani titeket – mondtam.

Egyszer csak egy puha, könnyű kéz érintette meg a vállam hátulról. Mintha egy kismadár szállt volna rám, vagy egy angyal akarna megszólítani. Megfordultam.

A fiatal kínai lány olyan szép volt, akár egy tündér, karjáról kétéves forma gyerek mosolygott ránk. Süteménnyel kínált minket és dühösen magyarázva elzavarta a báméskodókat.

– *Xiexie* – köszöntem meg kínaiul. Ez volt az egyetlen szó, amelyet ismertem, de jól jött.

Egy félreeső padon eszegettem a kínai édességet.

A gyerekek könnyei amilyen hamar eleredtek, olyan hamar fel is száradtak a friss süteménytől. Nevetve csúszdáztak, én pedig az idegen embereket néztem. Hozzá akartam szoktatni szememet a látványukhoz, megfigyelni a szokásaikat és befogadni a szavaikat. Figyeltem őket, ahogy ők is engem. Semmiben sem különböztem tőlük. Lehet ugyan, hogy tegnap még a világ másik végén laktam, meglehet, hogy más testüregemből törnek fel a hangok, és lehet, hogy nincs olyan kesernyés szagom, mint nekik, de ők is, én is, mindannyian boldogok szeretnénk lenni, eszünk, iszunk, gyerekeket nevelünk, dolgozunk, játszunk, szeretünk. És élünk.

A közelemben ülő nagypapa harákolva a szájába gyűjtötte a tüdejében összegyűlt váladékot, és hatalmasat köpött, zöldet, ragacsosat, majd kedvesen rám mosolygott. Szép gyerekek – mutogatott az enyéimre.

Előítéletek temetője

Amikor kinyitottam a hűtőszekrény ajtaját, meleg, poshadt levegő csapta meg az orrom. Üres volt.

A konyhaszekrény világosbarna faburkolata csillogva tükrözte vissza az új házban vidáman rohangáló gyerekeim alakját. Tudtam, hogy nemsokára éhesek lesznek, hát elindultam élelmiszerboltot keresni.

Kétszer balra – mutogatott az őr a kapuban.

Sanghajban gyalogolni olyan, mint visszatérő rémálomban, amikor megyek, egyre csak megyek, aztán eszelősen rohanok, már a cipőm sarka is elkopik, a lábam elnehezedik, de mégsem haladok semmit. A városban oly nagyok a terek és a távolságok, hogy az épületek valóban nem fogtak mellőlem.

Miután másodszor is balra fordultam, az élelmiszerüzlet valóban ott volt – az úttest túloldalán.

Velem szemben, mégis elérhetetlen távolságban.

Hogy a fenébe menjek itt át? – tanakodtam.

A forgalom egyetlen pillanatra sem ritkult. A nyolcsávós úton szünet nélkül dübörögtek a kocsik. Mellette két sávban széles kerékpárút vezetett, de még azon is lehetetlennek tűnt átkelni, annyi bicikli és robogó cikázott rajta.

Hosszú ideje álltam a járda szélén, igyekeztem a többi gyalogostól ellesni az átkelés tudományát. Hamar átláttam, hogy az utakon egyfajta hierarchia uralkodik, nem a közlekedési szabályok, hanem az erőviszonyok érvényesülnek. Első a busz, azt követi az autó és a motor, majd a bicikli. A leggyengébb az ember, így szerencsétlen a rangsor legvégén, az utolsó helyen áll, nincs elsőbbsége senkivel szemben. Zebra elvétve akad, de ha van, az sem segíti a gyalogost az átkelésben.

Csak egy résre vártam, egy apró hibára a tökéletes védelmi rendszeren, amely kívül tartja a gyalogost, engem, hogy végre átsurranhassak. Minden idegszállammal koncentráltam. Hirtelen kimerevedett a pillanat. Fegyelmezett voltam és eltökélt. Zajokat már nem hallottam, csak a szívem lüktetését éreztem, amikor magasba

emeltem a bal karom. Ezzel eltökélten jeleztem az autósoknak, hogy átkelni készülök, majd határozottan leléptem a járdáról, egyenesen a felém tartó autók elé. Ha habozik az ember, elütik, ha határozott, akkor van esélye. Reménykedtem, hogy a frissen ellesett technika az én esetemben is működik majd.

A kocsik hatalmasat fékezve megálltak, türelmetlenül kikerültek, a teherautók viszont tudomást sem véve rólam az orrom előtt süvítettek el, ilyenkor kis időre a forgalom közepén rekedtem. Úgy éreztem, mintha egy számítógépes játék szereplője lennék, csupán egyetlen felhasználható étellel. Valahogy átevickéltem a túloldalra.

A külvárosi élelmiszerbolt hatalmas volt és modern, de nem a nyugati ember ízlésének megfelelő. A bejárathoz közeli húsos részlegnél azonnal vérfagyasztó látvány fogadott. Hatalmas üvegtartályokban élő teknősök, angolnák és békák nyomorogtak egymáshoz préselődve. Némelyikük menekülőre fogta, a többség megadóan tűrte a sorsát.

Az egyik kígyószerű lény egészen messzire jutott már, amikor egy bevásárlókocsi hirtelen átgázolt rajta. Nem múlt ki azonnal, pedig vér folyt a hasából és fekete bele is kilógott. A takarítónő felemelte a csúszómászót, és visszadobta társai közé.

A látványnál csak a szag volt borzasztóbb, majdhogynem elviselhetetlen.

A húsos pult a hentes és a vevők számára is szabadon hozzáférhető volt, a kirakott áruk között kedvükre turkáltak a vásárlók, ahogy egy használtruha-kereskedésben a jobb blúzok után szoktam kutatni, könyékig benyúlva a tárolók mélyére.

Találtam darált húst, sertésszívet, tüdőt, kacsanyelvet, csirkebélbe töltött zsíros lét, fagyott csirke lábát és koromfekete csirkét, kizárólag fejvel és karmokkal. Az összefagyott darabokat a mocskos földhöz csapkodva, kézzel választották szét a helybéliek.

Szemmagasságban nyakuknál fogva felakasztott, besózott és kilapított kacsák lógtak, fejük hátrabicsaklott, szemük kiguvadt. Szerencsétlenül a szárítás során eltűnt a hús, csontvázukra ráaszalódott a bőr, mintha halálra éheztek volna őket.

Az emberek zsebkendőt nem használtak, rendre a szemetesbe köptek, de akadt, aki csak a földre. A látványtól felfordult a gyomrom, a hányinger hirtelen görcsbe rántotta az egész testem.

Még szerencse, hogy üres a gyomrom, gondoltam, mert így csak némi sav és nyálka keveréke távozott belőlem, egyenesen az egyik szemetesbe. Az újabb hullámban rám törő öklendezés közben láttam, hogy a belőlem távozó végtermék színe és állaga nem sokban különbözik a kukában található materiától, talán kissé hígabb és több, mint egy kínai ember köpete. A szemetes látványától és szagától kiment belőlem minden erő, a lábam alig bírta megtartani a testem súlyát. Erősen markoltam a kuka szélét, hogy a szemem sarka felől érkező feketeség magával ne rántsón a mélybe.

Rendeznem kellett a gondolataimat. Tudtam, hogy fel kell adnom az előítéleteimet, szagokról, emberekről, szokásokról, ételekről. El kell temetnem ezeket és utat engedni az újnak, hogy tovább tudjak lépni, hogy élni tudjak Sanghajban. De hogyan és miért tegyem? Annyi mindent adtam már fel, amióta elhatároztam, hogy egy ideig Kínában élek majd. A munkám, a szokásaim, a családom, a barátaim, az otthonom. És most még ezt is? Az előítéleteimet sem tarthatom meg? És mi lesz a múltammal, az emlékeimmal, azokat is el kell majd dobnom egyszer? És vajon mi marad belőlem a végén, ha mindenemet eldobom?

Amikor magamhoz tértem, népes kínai asszonysereg vett körül. A külvárosi nők egytől egyig bő, pizsamának látszó ruhaegyüttest viseltek, lábukon pedig nejlonzoknit és papucsot.

Hosszasan mustrálgattak, némelyikük megfogott és erős kézzel megtapogatott.

Angolul senki sem beszélt, ahogy én sem kínaiul. Az olyan alapvető szavak, mint a yes vagy a no sem nyertek értelmet száználmas kommunikációnk során. De nem érdekelt. Civilizációm maszkja foszlányonként hullott le rólam, és ki tudja, talán kínomban, de elnevettem magam.

Egy alacsony, dagadt asszonyka, arcán hatalmas, málnaszerű bibircsókka, együtttérzőn megveregette a vállam, ettől egy-két lépést odébb tántorodtam. Még gyenge voltam a rosszullettől, és nem is

számítottam ilyen erejű lapogatásra. Hogy mit mondott, nem értettem.

De láttam, hogy akár egy pantomimes, képzeletbeli tésztát gyúr, ezzel azonosította be a lisztet és az élesztőt. Egy másik leleményes nő nyugati csokoládét vett le a szemközti polcról, majd egy zacskót tett mellé, így vont párhuzamot a cukorral.

Mutogattunk, főztünk és neveltünk, eközben a kosaram lassan megtelt.

A pizsamás asszonyokat nézve hirtelen édes íz folyt szét a számban. Talán a hálának lehet ilyen íze, amellyel megteltem.

Kis idő múlva erőt vettem magamon, és benyúltam a fejes-lábás csirkék közé is. Riadtan bámultak rám a szemek. A testénél fogtam meg a jószágot és emeltem föl, hosszú, merev nyaka csak később emelkedett el a többitől.

A mellrésznél kissé odafagyott egy társához, így hát követtem a többiek példáját, és odacsaptam őket a többi csirkéhez. Tompán puffantak, de nem engedték el egymást.

Talán összetartoztak, gondoltam, ezért mindkettőt a kosaramba tettem.

Végezetül néhány ismeretlen gyümölcsöt is vásároltam. De ennél többre aznap nem voltam képes. Előítéleteim temetője megtelt.

Otthon sem tudtam elfelejteni az embereket, a látványt, a szagokat. A lakásban is éreztem még, a bőrömön, a hajamon, mindenben, mindenütt. Amikor egyetlen életlen késemmel nagy nehezen levágtam a csirkék fejét és koszos lábaikat, éreztem, hogy gyomrom nagyot mordul.

Ahogy az élmények is feldolgozatlanul ömlöttek át rajtam, fizikai síkon sem voltam képes emészteni. Csúnya hasmenésem lett.

Hét szem gyógyszer

A hét szem gyógyszert lassan emeltem a számhoz. Az aprócska golyók illatosak voltak, mint egy keleti templom belseje, misztikus képek szálltak belőlük az orromon keresztül, egészen fel, bódult tudatomig. Az illat lovon vágató kínai katona, hosszú bottal vándorló bölc taoista gondolkodó és csukott szemmel, meditálva kolduló szerzetesek közhelyes képét hívta elő bennem. A golyók már majdnem az ajkamhoz értek, de mielőtt bevettem volna azokat, át akartam gondolni, mire készülök. Megfontoltan, higgadtan. Tudnom kellett, vajon birtokában vagyok-e ítélőképességemnek, vagy a betegségtől teljesen elment a józan eszem. Mert bevenni hét szem gyógyszert, amelyről valójában azt sem tudom, micsoda, merész dolog.

Azon a reggelen szemetelni kezdett az eső. A levegő barátságtalanul párás és forró volt, a trópusi melegben mozdulatlanlanná dermedt a város. A forróságban minden lépést meg kellett gondolni, lélegezni is nehezemre esett.

Napok óta erőtllenül feküdtem, nem múlt a hasmenésem sem, az antibiotikum pedig csak rontott az állapotomon, hát abbahagytam a szedését. Alig két hete voltam ekkor Sanghajban.

– Neked azonnal kínai orvosra van szükséged – mondta a barátnőm, amikor meglátogatott. Felvette a telefont és időpontot kért az ősi módszerekkel gyógyító, tradicionális kínai doktorhoz. Judit az egyetlen barátom volt Sanghajban, rajta kívül senkim sem volt. Még otthonról ismertük egymást, futólag. Most mégis olyan biztonságérzetet nyújtott, mint a fuldoklónak odavetett mentőöv, és erősen kapaszkodtam belé. Serényen rendet rakott, áthúzta nyirkos ágyneműmet és megitatott.

– Itt a cím, ügyes légy, sajnos nem tudok veled menni. Muszáj dolgoznom – mondta, majd elsietett.

– Rendben – nyögtem ki, de ezt már nem hallhatta. Délutánra valahogy összeszedtem magam, és elindultam a megadott címre. Magas felhőkarcolók között húzódott meg a *lilong*. A régi építésű szegényes sorház tudomást sem vett róla, hogy a 21. század

körbevette fényűző üvegpalatákkal, az épület a múltban ragadt. A szűk utcán tösgyökeres őslakosok végezték a dolgukat, és csak néhány bátrabb vagy eltévedt turista bolyongott tanácstalanul.

A házak ablakaiból vasrudak lógtak ki száradó ruhákkal, a falnak rozoga biciklik dőltek. Az utca kövén lábosok, tányérok sorakoztak. Az asszonyok az utcán főztek. A cseppnyi ablakokon át sötét és zsúfolt szobákba lehetett belátni, ahol öreg bútorok árnyékával játszott a harapós napfény.

Alig pár száz méterre a felhőkarcolók fényűző üzleteitől csilingelő tricikli szedte össze az ott lakók szemetét, platóján erjedt lé bűzölgött.

Az öregember kisszéken ült a ház előtt, egyenes háttal, méltósággal. Két keskeny, inas kezét egymáson pihentette az ölében. Hosszú fehér haja és szakála rendezetten lógott fekete ruhájára. Csontos arcából félig csukott szempár figyelte a világot. Nézése akár egy penge hatolt át a létezésen és az újvilág ostromán egyaránt.

Észrevett. Felegyenesedett a székről, és mint egy prédikáló pap, kissé széttárta könyökben behajlított karját. Nyitott tenyere éppen felém nézett. Tudta, hogy hozzájöttem.

Illedelmesen meghajoltunk egymás előtt, majd az öregember elindult befelé. Hosszú ruhája csendben suhogott előttem, puha rongypapucsba bújtatott lába nesztelenül lépdelve mutatta az utat a lépcsőházban. Járása könnyű és egyenletes volt, mintha lebegett volna. Hozzá képest szégyenletes trampolinak tűntem. Lépteimmel hatalmas robajt csaptam a fapadlózaton, noha igyekeztem őt utánozva járni.

A keszegképű gyógyító lakása egyetlen szegényes szobából állt; ágy, konyha, kezelő egy légtérben, közös vécé a folyóson. Fülledt levegője füstölőszagú volt és áporodott, mint egy szellőzetlen templomé mise után.

Istenem, csak ne jöjjön rám a hasmenés, fohászkodtam magamban.

Egymással szemben ültünk le. Megfogta a kezem, én pedig megadóan tartottam oda neki. A pulzusomat ellenőrizte. Az előre begyakorolt kínai szavakkal próbáltam elmondani, mi bajom, de

leintett. Egy pillantást vetett a nyelvemre, majd a gyomromra mutatott.

Intett, hogy vegyem le a felsőm. Míg vetkőztem, kétes tisztaságú lepedőt emelt maga elé, diszkréten tűnt el mögötte. Majd amint lefeküdtem, letakart vele.

Fülkagylóm belső peremére mentolszagú golyókat ragasztott, amit szétdörzsölt, aztán végighúzta hátamon a kezét, mintegy feltérképezve a testem. Gerincem mentén fájdalmas pontokat nyomogatott, de a fájdalom később enyhült, sőt a nyomás kellemessé vált.

Azután levette a lepedőt, néhány tűt szűrt belém és nyugalomra intett. Pillanatokon belül elálmosodtam, szemhéjam elnehezült.

Álom és ébrenlét határán a múlt egy darabja bukkant elő a semmiből. Apám jutott eszembe.

Hiányoztak a vasárnapi ebédek, amikor egyfolytában csak generátorokról, kuplungokról és féltengelyekről beszélt, századszor és ezredszer is, meg hogy miképp újította fel az 1958-as régi BMW-jét. Senkit nem érdekelt, de ő mindig részletesen elmesélte. Csavarról csavarra.

Apa egyedül a becsületes munkát értékelte, különösképp a kétkezeit, amit ő élvezetből, nem kötelességből művelt.

– Te meg mit csináltál a kezeddél? – kérdeztem egyszer rémülten, amikor csúnya, gennyes vágás éktelenkedett rajta, gyakorlatilag lemetszette mutatóujja felső harmadát a helyéről.

– Hát nem a számítógép billentyűjével vágtam el! – nézett rám nevetve, mivel én épp egy cikkemen dolgoztam.

– Miért, szerinted az újságírás nem becsületes munka?

– De az, csak nem nőnek való. Feminista hülyeség ez is, mint a többi, amivel foglalkozol.

– Milyen butaságot beszélsz! Miért ne írhatna cikkeket egy nő? – kérdeztem felháborodottan.

– Írhat, feltéve, hogy nem akar családot. Család mellett nem lehet napilapnál dolgozni. Kurva Isten, hogy ez így van, én mondom neked.

– Ez hülyeség!

– Hidd el nekem, fiam, egy nő nem attól erős, hogy tud traktort vezetni, sok pénzt keresni, férfiasan viselkedni a főnöki székben. A nagyanyád a legnőiesebb nő volt a világon, mégis olyan erő volt benne, elég volt, ha csak rám nézett, azonnal összekaptam magam. 56-ban is ott volt az asszonyok tüntetésén. Na, fiam, azok aztán nők voltak! Annyi erős asszony volt abban a tömegben, fiam, hogy a föld is belereszketett. Még az oroszok sem mertek kezet emelni rájuk, csak bámulták őket bambán. De úgysem fogott volna rajtuk a golyó sem, nekem elhiheted. Pedig nem csináltak azok a drága asszonyok semmit, csak álltak némán, fekete gyászruhában, bevásárlószatyrokkal a kezükben, és emlékeztek az akkor alig két hónapja halott férfiakra. Istenem, hová tűnt a mai nőkből ez az erő? – fohászkodott apám az égre emelve a szemét, majd szigorú, átható tekintettel rám nézett: – Lehet, hogy szerinted hülyeséget beszélek, nem bánom. De én akkor is nyakon váglak, ha nem szülsz nekem unokákat, akikkel az erdőt járhatom vénségemre – zárta le a beszélgetést.

Apám lobbanékony természetű, nagydarab, pocakos ember volt, aki imádta a vitát és a teátrális önkifejezést.

Indulatos természete ellenére állandóan nevetett, legtöbbször önmagát sem vette komolyan. A légynek sem tudott ártani.

Anyám mindig húzta a száját, de sohasem mert hangosan rászólni vagy ellentmondani neki. Kerülte a konfliktust. Csak úgy magának motyogott, hogy apám hallókészülékén át ne jussanak el a szavak a fülébe.

Apa dobhártyáját még egy tüzérségi ágyú robbanása szakította be a hadseregben, azóta volt süket a jobb fülére. Mint a nagyágyú.

Állandóan vitáztunk. Mégis mindig neki meséltem el, ami történt velem. Könnyebb volt neki, mint anyámnak, akinek csak fájdalmat okoztam azzal, hogy milyen szerencsétlen tudok lenni. Anyám elfogult volt velem.

Apám ezzel szemben sohasem keresett nekem bűnbakot, mert általában én voltam a hibás, nem akarta tudni a részleteket, nem sajnálkozott, nem kérdezősködött, nem nyaggatott, mindig annyit meséltem el, amennyit akartam. Kényelmes volt vele beszélgetni;

elmondtam a bajom, ő meghallgatott, kinyilatkoztatta az igazságot, majd lehülyézett, és ezzel végeztünk is.

Gyűlöltem a politikát, de most hiányzott, ahogy apám beszélni szokott róla:

– A kurva édesanyjukat, hát micsoda munka ez? Szégyenemben világgá mennék, ha olyan kókler volnék a műhelyben, amilyenek ezek odafent – idéztem fel magamban a szavait. Neki a politikusok „odafent” dolgoztak, ő pedig, hozzájuk képest „lent” volt. Pedig dehogyis.

Mindegy, ki volt hatalmon, ő örök ellenzéki maradt, akár egy jó újságíró.

A kommonistákat, ahogy ő mondta, világeletében gyűlölte, és ezt a véleményét akkor is fennhangon hirdette, amikor ez nem volt szerencsés. Volt belőle gondunk bőven.

Emlékszem, ilyen-olyan ürüggyel néha magukkal vitték titokzatos idegenek, de aztán pár óra múlva mindig hazajött. Olyan habókosan szidta a rendszert, mint egy bolond, és olyan színpadiasan, ahogy egy bonviván játszik a színpadon, ezért talán nem is vették komolyan. Pedig soha életében nem hazudott. Én már csak tudom, hisz pont ezzel ejtette rajtam a legnagyobb sebeket.

Apámmal csak a természetéről és a hegyekről tudtam vita nélkül, egyetértésben beszélgetni.

Kultúrparasztok – így nevezte új értelmiségi szomszédainkat, amikor meglátta, hogy kivágják a kertjük gyümölcsfáit.

– Tudják ezek, mennyi erejébe telt annak a szerencsétlen növénynek, amíg ekkorára megnőtt? – Fát kivágni szerinte bűn, pláne termőt. – Remélem, a Jóisten letépi a töküket érte.

Gyerekkoromban gyakran jártunk ki a vadászlesre állatokat nézni. Nem löni, csak nézni. Délután felszórtuk az irtást kukoricával, estére pedig felmáztunk a lesre, és a néma csendben vaddisznóra, őzekre vagy szarvasokra vártunk.

– Mi van, ha a vadászok ránk lönek? – kérdeztem aggódalmasan.

– Kettétöröm a puskájukat, és feldugom a seggükbe – mondta apám. Soha nem félt senkitől és semmitől.

Az erdőben ismert minden fát, bokrot, növényt és gombát. Minden alkalommal meglepett, mennyit tud a természetéről. Amikor a

hegyeket jártuk, valahogy mindig bölcsőbb lett, még az arca is megváltozott. Ilyenkor nagy igazságokat árult el nekem az életről, közülük soknak ma is hasznát veszem. Bölcs kinyilatkoztatásait végül mindig ezzel zárta:

– Kurva Isten, hogy ez így van, én mondom neked.

Apám gyakran vette szájára Istent. Hol így, hol úgy. De inkább úgy...

– Miért muszáj neked annyit szidni az Istent? – kérdezte egyszer tőle a nagyapám.

– Miért, miért? Mert a madárnak muszáj füttyülnie, a kutyának meg muszáj ugatnia – mondta nevetve. Olyan jóízűen tudott nevetni, hogy az egész teste belerengett, miközben az arca céklavörösre vált.

– Haragban vagy Istennel? – faggatta tovább nagyapa.

– Nem én! – vágta rá a nevetéstől kicsordult könnyeit törölgetve apám. – Még istentiszteletre is járok.

– Te?! Istentiszteletre! Ne nevetess! – szólt közbe anyám, hisz jól tudta, hogy apám nem szíveli a papokat.

– Igen, én, méghozzá minden nap. Mégpedig azzal, hogy dolgozom.

– Azzal jársz istentiszteletre, hogy dolgozol? No hiszen, akkor mindenki vallásos lenne, aki dolgozik – mondta nagyapa.

– Nincs is szebb istentisztelet az élvezettel végzett munkánál.

– Meg az erdőjárásnál! – vágta rá nagyapám. – És imádkozni szoktál-e?

– Igen. De csakis befelé, magamban. Templomban soha. Oda be nem teszem a lábam! – mondta apám.

– És miért imádkozol?

– Azért, amim van. Hogy van kenyérem, fedél a fejem fölött, és hogy van ez a gyerek – mutatott rám –, hogy van keze-lába. Ennél több nekem nem kell – nevetett rám.

A kezelés végeztével a keszegképű kínai gyógyító végigsimította a hátam. Azonnal felébredtem. Amíg öltözködtem, udvariasan elfordult, és egy doboz orvosságot vett elő a gyógyszereszekrényéből. Hét szemet javasolt bevenni.

Kifelé menet sokáig tépelődtem, bevegyem-e a pirulákat. Végül a hét szem gyógyszert lassan a számhoz emeltem.

– Beveszem – mondtam ki fennhangon. Vettem egy nagy levegőt, és a számba dobtam a gyógyszereket, kevés vizet kortyolva utánuk az ásványvizes palackomból. Az apró golyók legurultak a torkomon, és ezzel búcsút intettem – a betegségnek és az otthonomnak is.

A kínai nő – kétszer

Már kezdtük megszokni új házunkat, kiismerni a zajokat, a villanykapcsolókat, az ajtózár működését, a másképp működő vécelehúzókat és vízcsapokat. Nevet adtunk új tárgyainknak és a helyiségeknek, és már könnyedén felismertem a gyerekek keltette zajokból, hogy épp hol vannak a házban. Férjem szerint alvajáróként is egyre otthonosabban mozogtam. Napról napra növekvő biztonsággal nyitogattam a szekrényeket és huzigáltam ki a fiókokat éjjelente.

Befészeltük magunkat új életünkbe. Dolgozni kezdtünk, a gyerekek iskolába jártak. Alig két hónap után végül rend lett körülöttünk. Személyes tárgyaink is megérkeztek, és ez mérföldkőnek számított, mert komfortosabb lett az addig üres ház.

Egy szép kék teherautóból legalább tucatnyi rakodómunkás pakolta ki a holminkat és a bútorainkat. Összehasonlításképpen: otthon négy ember pakolta össze és rakodta be ugyanezt a szállítmányt. Minden épségben megérkezett, ebből engem leginkább a ruháim és a magas sarkú cipőim viszontlátása villanyozott fel. Többször ébredtem verejtékben úszva a rémálomból, hogy a szomáliai kalózok az én holmijaimban flangálnak a tengerparton.

Érdekes dolog, amikor az ember két hónapra megválnak minden holmijától, mert hamar kiderül, hogy tulajdonképpen teljesen jól el lehet lenni tárgyak nélkül is. Kackiás bajuszos dédapám biztosan nem gondolta volna, hogy egyszer majd egy sanghaji ház falán lóg a fényképe.

Időközben vásároltunk pár kínai bútort is, ezekhez kétféle igazolás járt a régiségboltból. Egy nekünk, amelyből kiderült, hogy a bútor az 1700-as vagy éppen az 1800-as évekből való. Egy másik pedig a vámosoknak, ha majd hazamegyünk, amely igazolja, hogy egytől egyig mind 20. századi darab. Hogy aztán valójában mikor készültek a bútorok, azt persze Kínában sosem tudhatja az ember. A súlyuk alapján mindenképpen régiek...

Az otthonteremtés egyetlen kérdéses pontja egy narancssárga kanapé volt. Nekem nagyon nem tetszett, de a férjemnek elsősre sikerült bejuttatnia egészen a hálószobánkig, én azonban hamarosan száműztem onnan. Szívem szerint mindent elkövettem volna, hogy a garázsban landoljon, ám végül a kettő között maradt félúton. Ezt nevezhetjük kompromisszumnak.

– Miért köpködnek a kínai nők? – kérdeztem Yayát. –A sanghaji nő nem köp – válaszolta méltósággal, miközben elhelyezkedtünk az ebédlőasztalnál.

Yaya Yang a kínaitanárom volt. Megérkezésünk pillanatától vettem tőle órákat, hetente háromszor. Elegáns, finom mozgású, magas nő volt. A húszas évei vége felé járt, és mindig mosolygott. Porcelánfényű, feszes bőrét selyemernyője védte a tűző naptól. Ernyőit ruhája színéhez igazítva váltogatta.

Yaya gazdag kereskedőcsaládból származott, családjának történetét az 1800-as évek elejéig ismertem, amikor Sanghaj – elveszítve a mocskos ópiumháborút – koncessziós területeket adott az európai nagyhatalmaknak.

Bár Yaya büszke volt rá, hogy tősgyökeres sanghaji, néha mégis az volt az érzésem, több szeretett volna lenni annál, mint amit a sors kimért számára. Titkos álmaiban európai nő volt, nem egy az egymilliárd négyszázmillió emberből. Yaya valóban több volt, mint egy a rengeteg kínai közül. Tökéletesen beszélt angolul és franciául, ismerte az európai kultúrát és szokásokat, de közben féltve őrizte saját hagyományait is. És ő volt az egyetlen kínai barátom. A kapocs Kína és köztem. És nem köpködött.

Yaya minden helyzetben képes volt órát tartani. Tanultunk tőparton, kávézók teraszán, kiállításokon, éttermekben és felhúzott lábbal a kanapé sarkában. Igazi színésznő volt, nem csak magyarázott, amit lehetett, azt el is játszotta. De nem ezért szerettem. Nyílt volt és intelligens, sosem rejtette el előlem a véleményét, ahogy azt más kínai nők teszik, de közben mégis finom volt, akár egy angol grófkisasszony.

Meglepett, hogy alig három hónap alatt milyen sokat haladtam a kínai nyelvvel. Ezt mindenképp Yaya érdemének tudtam be, de az

eredményét én élveztem. A nyelv logikája közel állt hozzám, a szavak memorizálása egy idő után nem esett túl nehezemre.

– Ha a sanghaji nő nem köp, akkor én kit látok folyton köpködni? – kérdeztem.

– Sanghajban csupán tizenkét millió helyi lakos él. Az ország belsejéből ötmilliónál is több vendégmunkás érkezik ide, ők köpködnek – válaszolta. – Egyébként el tudod képzelni, mi lenne, ha holnaptól egymilliárd négyszázmillió ember papír zsebkendőt használna? – kérdezett vissza, miközben diszkréten kifújta az orrát egy zsebkendőbe.

Elnéztem, ahogy hosszú ujjával összehajtja a zsebkendőt, majd felhelyezi keskeny vágású szemére a szemüveget, és megállapítottam, hogy Yaya egyszerűen gyönyörű.

– Tanuljunk ma a köpködő kínai nőkről! – kértem Yayát csúfondárosan.

– Ha szeretnéd, beszéljünk róluk – mondta szigorúan, majd lapozgatni kezdte a tankönyvet.

Yaya remek tanár volt. Pontosan tudta, mely szavakat tudom már kínaiul, és melyek azok, amiket még nem ismerek. Mondataiban keveredtek az angol és a kínai kifejezések, ilyen volt maga Sanghaj is – egy nagy multikulturális olvasztótégely.

– Az ország belső részeiből jött nők nagy része bébiszitter, eladó, bejárónő, hivatali alkalmazott – kezdte meg az órát. – Szülés után két hónappal, sokszor előbb odaadják gyermekeiket a nagyszülőknek, és az anyák a nagyvárosokban dolgoznak tovább. Nem lehet kiesni a munkából.

Jegyzeteltem az új kifejezéseket, de gondolataim ott ragadtak a kínai nők sorsánál, a súlyos szavak nehezen oldódtak bennem, mint a hideg vízbe kanalazott sűrű méz.

– A vendégmunkások bádogból épített nyomornegyedekben laknak – folytatta Yaya –, egy kicsi szoba, a jobb helyeken közös fürdő várja a munkából hazatérőket. A szobában egyetlen matracnyi hely, semmi más. Az ellentétes műszakban dolgozó munkások többedmagukkal osztoznak az ágyakon; míg egyikük dolgozik, a másik alszik.

– Messze a gyerektől, túl közel másokhoz – foglaltam össze kínaiul az újonnan tanultakat.

– *Feichang hao*, nagyon jó – dicsért meg Yaya, majd az asznapi nyelvtant kezdte magyarázni.

Hosszú ujjait néztem, ahogy a papírra írogatott. Aztán egyszer csak összerosódott az írás és Yaya hangja a távolba úszott, ahogy a valóság szokott eltűnni, amikor holdkórosan kutatok.

– Azt hiszem, szerelmes vagyok az egyik tanáromba az egyetemen – jelentettem be rózsaszín ködfelhőn ülve egy vasárnapi ebédnél apámnak.

– Tud róla a szerencsétlen? – kérdezte nevetve.

– Dehogy! Hová gondolsz?

Anya a tűzhely mellől figyelt minket, sosem szólt bele a vitáinkba.

– Mit eszel rajta? – tudakolta apa.

– Jóképű, szent igaz, de inkább azért tetszik, mert okos. Teljesen elbűvölt a tudásával. Már voltunk páran a lakásán is, ahol körbeültük, és ő csak magyarázott – meséltem, miközben étvágytalanul turkáltam az ételben.

– Mint Jézus a tanítványainak? Ő maga lenne tán Jézus? És nem kapta még el valamelyikötöket? Hányadik menyecskejét gyűri a tanár úr? – kérdezte apám hahotázva.

Anya a kedvemért rosszállóan csóválta a fejét, de láttam, hogy ő is nevet.

– Mi bajod van vele? Nem is ismered! – csattantam fel. – Igenis okos. És sohasem káromkodik! – próbáltam visszasérteni apát.

– Az meglehet. De hogy te hülye vagy, ha ilyen cirkuszi majmot szeretsz, az is biztos – zárta le apám nagyot nevetve a témát.

A tanárom egyébként a harmadik feleségét gyűrte. És igen, valóban minden alkalommal fiatalabbra cserélte a régit. De ezt nem mondtam el apámnak.

– Mondd, mi bajod neked az okos emberekkel? – kérdeztem.

– Sosem szerettem őket. Mindig meg kellett gondolnom, mit mondok előttük. Ők pedig állandóan méricskéltek, ismerem-e ezt az író, tudom-e azt a történelmi tény. Folyton bizonyítanom kellett,

ahogy ők is állandóan az okosságukat bizonygatták maguk és egymás előtt. De a sok tudománytól és a gögtől az orrukig sem látnak. Fogalmuk sincs az életről. Kurva Isten, hogy ez így van, én mondom neked.

Apámmal ellentétben az okos emberek tárgyi tudása engem mindig ámulatba ejtett. De később rá kellett jönnöm, hogy valóban keveset tanultam tőlük az életről. Ugyanúgy feszengtem előttük én is, ahogy az apám. Ha levelet írtam nekik, százszor is átnézem, nem követtem-e el helyesírási hibát, amit különben ritkán szoktam, és persze miután elküldtem a levelet, mindig találtam egy elütést, de olyan igazi faragatlant, pontos j-vel a baglyot, Úristen, nyögtem fel ilyenkor, hisz soha nem írtam le ilyen baromságot, pont most, amikor olyan fontos lett volna, hogy okosnak tűnjek, pont most miért hibázok ekkorát?

Az okos emberek előtt mindig orra estem, kitört a cipőm sarka, vagy egy veszedelmes barokkos körmondatban ragadtam. Egyszóval nem tudom, miért, de megalázó helyzetbe kerültem.

Pedig az okos emberek ritkán mondtak bölcsességeket. Egyszerűen mert ritkán voltak bölcsek és alázatosak, inkább csak okosak. Apa lehet, hogy nem volt okos. De bölcs volt.

– Keress inkább alázatos tanítót, fiam, aki nem ül kiskirályként a trónuson! Az ilyen gögös emberek helyett, mint ez a majom tanárod is, menj oda egy takarítónőhöz, és kérj inkább tőle tanítást! Többre méssz vele. Mert más mocskát takarítani, na, fiam, ahhoz kell alázat – mondta apám, és befejezve az ebédet, kivonult a műhelybe.

– Látom, már nem figyelsz. Fejezzük be mára az órát! – javasolta Yaya.

– Ne haragudj, kissé elkalandoztam.

Amikor az órának vége lett, a takarítónő még a lakásban tüsténkedett. Éppen ablakot pucolt.

Wang nem volt finom nő. Robusztus, vaskos teste, rövid lába, gömbölyű homloka a biológiaórán bemutatott pekingi előembert idézte fel bennem. Wang buta volt és az európai szokásokhoz viszonyítva modortalan is. Rendszeresen bőfögött, néha szellentett is. Állandóan a végébe köpött, amit öklendező, hányáshoz hasonlatos

hanggal kísért, és a végterméket általában ott is hagyta. Undorodtam tőle. Azon a napon ebéddel kínáltam, és leültem mellé.

– Van gyereke? – kérdeztem tőle váratlanul.

– Egy lányom van, kétezer kilométerre innen. Négyéves – motyogta zavartan.

Épp, mint az egyik fiam, gondoltam.

– Mikor látta utoljára?

– Kétszer találkoztunk egy évben, anyám neveli – mondta, majd nagyot mert a borsólevesből. Hogy miféle fájdalom harapott belém, nem tudom leírni.

Gusztustalanul, szürcsölve evett, mint egy állat. Miközben jóízűen csámcsogott, láttam, ahogy a répa, a borsó, a galuska és a hús egyetlen nagy ragacsos masszává áll össze a szájában, mielőtt lenyeli. Ízlett neki.

– Jövő héten elutazunk, nem kell jönnie, látogassa meg a kislányát!

– Jó lenne, de nincs pénzem a jegyre.

– Mennyi a vonatjegy hazáig? – tudakoltam.

– Kilencszáz jüan – csámcsogta, miközben evőpálcikához szokott keze idegesen kergette a borsószemeket.

Huszonhétézer forint, számoltam ki magamban. Majd adtam neki egy evőpálcikát és kilencszáz jüant. Pont annyi volt a pénztárcámban – ezt isteni jelnek vettem.

Randevú

Azon a napon először találkoztam kettesben Vele. Már napok óta hívogatott. Kifejezetten kacéran viselkedett velem, de én rendre elutasítottam. Kéthónapnyi ostrom után végül mégis elfogadtam a meghívást.

Azon a reggelen igazi randevúra készültem, igazi tünetekkel.

A találkozást megelőző éjszaka az izgalomtól mozdulatlaná dermedve, egyazon pózban aludtam. Reggel aztán az izgalom alábbhagyott, helyét kellemes bizsergés vette át. Valamiért nagyon fontos volt, hogy szép legyek.

Hajamat hosszas tépelődés után laza, magasra tűzött kontyba fogtam, és füstösen feketére festettem a szemem. Mell alatt húzott, ujjatlan, hosszú fekete ruhába bújtam, hozzá csinos, de kényelmes, lapos sarkú bőrcipőt vettem. Hátha sétálni is visz. Végül kendőt terítettem a vállamra és elindultam. Először vágtam neki a belvárosnak teljesen egyedül.

Megilletődötten találkoztunk. Sokáig csak néztünk szavak nélkül, próbáltunk betelni egymás látványával.

Aztán gyengéden megfogta a kezem, és húzni kezdett magával. Szörnyű zavarban voltam. Ő magas volt, gazdag és elegáns, a legújabb divat szerint öltözött. Én kicsi, törekeny és elveszett. Ő mindent tudott a városról és magabiztos volt, én semmit nem ismertem és bizonytalan voltam. Ő otthon volt, én idegenben. Így sétáltunk.

Az első pillanattól kezdve érezte minden rezdülésemet. Ha féltem, azonnal közelebb hajolt, és e közelségben éreztem forró leheletét, vonzó illatát, ami azonnal összekeveredett az enyémmel.

Elsőként egy buddhista szentély felé csalogatott. Kissé furcsa volt, hogy az első randevún templomba megyünk, de bíztam benne. Bár most voltunk először kettesben, egy ideje bensőséges viszonyban álltunk.

Amikor megláttam a narancssárga templom felül hegyes és a szélein kifelé hajló, apró, fekete cserepekből rakott tetejét, nagyot dobbant a szívem. Azonnal megismertem a Jade Buddha-templomot,

ahova buddhisták ezrei zárandokolnak, csak hogy láthassák egyszer a híres fehér szobrot. Régóta szerettem volna megnézni én is. De vajon honnan tudott róla?

A piros főkapunál félve megtorpantam, nem mertem belépni. Körülöttem embertömeg hömpölygött, és ahogy a gyöngyhalász jön fel levegőért, úgy tértek be sokan egy kis megnyugvásért a templom viszonylagos csöndjébe.

A kapuból tisztán láttam, hogy a templom kertjében emberek imádkoznak. Akadt, aki magasba tartott vastag füstölököt, és négy égtáj felé mondott imát, volt, aki hernyó módjára araszolva haladt ütemesen előre; lefeküdt a földre, felállt, imádkozott, aztán megint a földre feküdt.

Sosem jártam még ezelőtt buddhista templomban. Megérezte, hogy félek. Átölelt és bevezetett az épületbe, majd udvariasan magamra hagyott, de féltő figyelme mindvégig körülvett, a bőrömön éreztem.

Ellenállhatatlan vágy fogott el iránta, amit gondoskodó, férfias viselkedése csalt elő belőlem, de féltem, hogy amint mindent, úgy céda gondolataimat is megérzi. Így hát elterelve a figyelmem fogtam egy csomag füstölőt, és mint aki ajándékot hozott, úgy ajánlottam fel meggyújtva az enyészetnek. A színes rudak hamar felizzottak a tűzben, illatukkal tovább hevítve tisztátalan gondolataimat. Az udvaron gomolygó sűrű, illatos füst mindent átjárt és jótékonyan betakart, akár egy ködfelhő.

Szemem előtt kirajzolódott a hatalmas narancssárga főtemplom. Elöl és hámi óriási kapuja volt, a szemközti falak majdnem teljes szélességében. A szél és a napfény szabadon járhatott ki-be, belül mégis bársonyosan barna félhomály volt.

Ahogy illik, átléptem a templom magas küszöbét, a vakító napfény után nehezen szokta szemem a látványt. A terem két oldalán vaskos, barna bútorokon védő istenségek, nagy bölcsek és gondolkodók hatalmas szobrai sorakoztak, középen egy magas Buddha ült. Csupa szelíd és mosolygós arc.

Mellettem buddhisták imádkoztak. Ki halkán, ki hangosabban fohászzkodott egészségért, gyógyulásért, gazdagságért vagy jobb

életért. Volt, aki siratott valamit, és volt, aki örömeben hajolt meg a földig.

A főtemplom két oldalán futó épületek egyike rejtette a fekvő Jade Buddhát.

Az ajtóban egy pillanatra megálltam és mélyen beszívtam a füstölők émelyítően tömény illatát, aztán beléptem. A gyönyörű szobrot egyetlen hatalmas fehér jadetömbből faragták, a homlokán lévő arany fejpánt drágakövektől csillogott. Jobbjával kecsesen megtámasztotta a fejét, bal karja az oldala mellett pihent, és mint medre a folyót, úgy kísérte végig csipőjének vonalát. Fehér ruhája ráomlott gyönyörű testére, egyik melle szabadon, fedetlenül fénylett. A szeme egészen különösen nézett. Nagy erővel. Óvatosan lépkedtem közelebb. Ereztem, hogy a hosszú utat, amelyet megtettem idáig, azért jártam be, hogy ide, pontosan ide érkezzem meg. Különös nyugalom áradt szét bennem.

A templom csendjéből kilépve újra kettesben voltam Vele, de már nem szorongtam. Megrészegülve ittam minden szavát, látványa pedig egyre inkább lenyűgözött. Ezer kérdésem volt hozzá, mindent tudni akartam róla, mindent látni, ami vele kapcsolatos. Valósággal bele akartam bújni, hogy minél jobban és gyorsabban megismerhessem.

Rá akartam telepedni, átölelni, körbefonni és bolond nő módjára birtokolni, kívül-belül egyszerre, testét-lelkét egyaránt. És felejteni. Nem törődni se múlttal, se az otthon maradtakkal, se az emlékekkel. Ő pedig azon a napon mindezt megadta nekem.

Hazafelé menet még hosszú kitérőket téve kanyarogtunk, csak hogy tovább tartson az együttlét. Láttunk nyüzsgő piacokat, régi házakat, gyönyörű parkokat és párás ködbe vesző felhőkarcolókat.

Mire a hatalmas kovácsoltvas kapun át behajtottunk a lakóparkba, már egyé váltunk, nem is tudtam, hol végződöm én, és hol kezdődik Ő.

Minek is tagadjam, beleszerettem Sanghajba.

Átváltozás

Azon a szürke reggelen magányosan ténferegtem. Bizonyosan a pirkadat hozta el a magányt a közeli tenger felől, vastag, vemhes felhők kíséretében. A sós, meleg pára a sohasem szűnő zajokat is elnyelte, az egyedüllét fájó csendje telepedett rám.

A reggel álmosan folyt át a szürke délelőttbe és nedves rosszkedvvel kent össze mindent.

Egyedül vágtam neki a napnak. Sanghaj biztonságos ölelése nélkül.

Az utcára lépve azonnal kocsonyás izzadság borította el a testem. Bár az eső már nem esett, a trópusi párában élőről és élettelenről egyformán csöpögött a víz.

Mire taxit fogtam, a hajam csapzott és nyirkos volt, az ujjbegyeim ráncosak és szivacsosak, átjárt a nedvesség és feláztatott, akár egy többnapos vízi hullát a gyilkos tó.

Rozoga, barna taxi állt meg előttem. Kerekei fuldokolva lassítottak a vizes úton. Nyikorgó ajtaja unta a munkát, alig akart a megakadt holtponton átfordulva végre becsukódni.

A kocsiban kínai opera üvöltött, minden harmóniát nélkülöző dallama az idegeimet borzolta. A sofőr átszellemülten zengte az énekessel együtt a követhetetlen sorokat, gyönyörű, tiszta hangja meglepett.

Vasalt fehér inge nedvesen tapadt a testéhez, ingujja gondosan fel volt hajtva könyékig. Szórtelen, verejtéktől csillogó alkarja csupasz csigaként csúszkált a kormányon. Bűdös volt, kimondhatatlanul bűdös.

A nedvességet és a meleget enyhítő légkondicionáló kizavarta fekete hajából a korpát, ami az ülésekre és a combomra hullt alá.

Hihetetlenül keskeny szemét nézve csodálkoztam, hogy egyáltalán lát. Jobb kezének kisujján ijesztően hosszúra növesztett körmével hol ételmaradékot keresett a fogai között, hol összeszáradt takony után kutatott az orrában. Az áriák közötti szünetben letekerte az ablakot, és hatalmasat köpött az útra. Amikor visszahúzta, egy ideig még elégedetten szívogatta félig kiürült orrát.

A sofőr mellett igazi halálfélelmem volt. Amikor a kocsik bennragadtak a dugóban, rezzenéstelen arccal hajtott át a szemközi sávba. Ilyenkor, mint a lovagi tornán a vitézek, farkasszemet néztünk a szemből érkező autókkal. Aztán megelőzve az álló kocsisort, bekanyarodott eléjük, és élesen jobbra rántva a kormányt csatlakozott be a merőlegesen áramló forgalomba.

– Szép dal – szólaltam meg reszkető hangon. – Miről szól? – kérdeztem, hátha ezzel sikerül kizökkentenem az örült tempóból.

A sofőr vigyorogva hátrafordult:

– *Zhege yinyue shuo ai*, ez a dal a szerelemről szól. Tényleg egész szép volt.

A Yan'an lu-n jobbra kanyarodva Sanghaj leghíresebb piacánál, a Hongmei lu-n szálltam ki – épségben.

Az elegáns fedett csarnokban csábítóan hívogattak a feketekereskedők üzletei. A pici boltok előtt kedves fiatal eladók kiabáltak portékájukat kínálva. Ameddig a szem ellátott selyem-, gyöngy-, ruha-, cipő-, táska- és bútörüzetek sorakoztak. Az ijesztő mennyiségű árukészlet súlya alatt majd' összeroskadtunk, és meg a háromszintes épület. Úgy éreztem, mintha egy eldőlni készülő, túldíszített karácsonyfa alatt állnék.

Fillérékért lehetett olyan márkákat venni, mint Gucci, Versace, Chanell, Armani, Dior, Christian Lacroix, Valentino, Dolce & Gabbana, tökéletes minőségben. A polcokon sorakozó Vuitton-táskákról maga Louis Vuitton sem tudná megmondani, ha élne, hogy csak másolatok.

Elöntött a boldogság, amikor megláttam egy kínai selyem női táskát, egy híres helyi tervező alkotását. Persze nem eredetiben. Tőle ezer jüanért lehet hozzájutni, persze senki nem veszi meg szegénytől, mert lehet kapni tökéletes másolatot is, ezt némi alkudozás után száz jüanért adják. Viszont minő arcátlanság, hogy elkezdték hamisítani a másolatot is! Ezt sokkal gyengébb minőségben ugyan, de már hetven jüanért meg lehet venni. Itt még a tisztességes másoló sincs biztonságban, állapítottam meg magamban.

A színkavalkád, a nyüzsgés és a száz jüanért vásárolt selyemtáska huszáros vágással szelte apró darabokra rosszkedvemet. Ismertem már a járást, így hamar megtaláltam, amit eredetileg kerestem: lopott,

kifogástalan minőségű, márkás sportcipőt a nagyobbik fiamnak... kétezer forintnyi jüanért.

– Ez túl drága – jelentettem ki rezzenéstelen arccal.

– Na jó, mondj egy árat, de ne vicceset! – replikázott egyszerű kínai szavakkal a fiatal eladólány. Kacagása olyan volt, mintha gyöngyszemek gurultak volna szét a márványpadlón. A kínai eladóknak tetszett, hogy kínaiul szólaltam meg, bár folyton nevettek rajtam.

– Adok érte ötszázat – tettem meg szemtelenül alacsony ajánlatomat. A lány felfújta az arcát, majd a nevetéstől pukkadozva azt mondta:

– De hisz ez vicces ár volt!

Csak kacagott tovább, és közben le-föl szökdécselt, mint egy gyorsan pattogó gumilabda. Azután olyan kedvesen ölelt át, ahogy hosszú út előtt szokott átölelni a legjobb barátnőm.

– Most ajánlj egy nem vicces árat – mondta, majd elengedett.

Ez mind az elmaradhatatlan színjáték része volt, amit valami miatt nagyon élveztem. Megkötöttük az üzletet.

Végül félretéve a viccet, a lány elővette a névjegyét, komoly és alázatos lett az arca. Előkészült a szertartáshoz. Két kézzel nyújtotta át díszes névjegyét, miközben fejét mélyen meghajtotta előttem, annyira, hogy arca teljesen eltűnt a szemem elől.

Ahogy illik, két kézzel, lehajtott fejjel nyúltam a kártyáért, hüvelykujjunk hosszú másodpercekig összeért. Amikor végre elengedte a névjegyet, újra egymás szemébe néztünk. Hosszan dicsértem a kártya szépségét és a lány titulusát, ahogy azt illik.

Alázatos pillanatok voltak ezek, jóllehet belül azért mulattam közben.

Vásárlás után beültem ebédelni egy sportszarnok méretű étkezdébe. Egy hatfős asztalnál ettem másodmagammal, de aztán egyedül maradtam. Időközben megtelt a hely, és öt munkásruhás kínai ült az asztalomhoz egy rakás étellel meg sörrel. Eléggé megijedtem, mert folyamatosan mosolyogtak rám és beszéltek hozzám, ami az otthoni munkások beszélésait felidézve nem volt túl biztató. De hamar rájöttem, hogy azt próbálják tudtomra adni, hogy nyugodtan kóstoljam meg az ebédjüket, vegyek bátran bármelyik

tálról. Kínában minden az asztal közepén van, közös tálból esznek az asztaltársaságok még az olcsó étkezésekben is. Ezt visszautasítani illetlen dolog, úgyhogy vettem a felismerhetetlen ételekből, cserébe pedig felajánlottam a párolt spenótomat és a húsos gombócaimat. Befalták. De jó érzés volt. Azt hiszem, a szemükben már helybélinek számítottam, és nekik köszönhetően annak is éreztem magam.

A nap kisütött ugyan, de már lemenőben volt, mire hazaindultam. Sanghajban sokkal hamarabb áll be a sötétség, mint odahaza, és a nap is gyorsabban bukik alá a horizonton. Kezemet lóbálva sietősen taxiért intettem, majd behuppantam a hátsó ülésre. A sofőr kivételesen nem játszott az életemmel, viszont kettesnél feljebb nem váltott egész úton. A motor üveghangon nyüsztett, a kerekek fájdalmasan koppantak az úthibákon, de a taxist ez nem zavarta. Engem sem. Apa bezzeg már rászólt volna: Ember, hát ártott magának ez az autó, hogy így bánik vele?

Eszembe jutott, amikor először ült be mellém, miután jogosítványt szereztem.

– Na, mutasd, mi a fenét lehet megtanulni harminc óra alatt a vezetésről! – mondta nevetve.

Mondanom sem kell, hogy még az udvaron összetörtem az autót.

– Bravó! – mondta apám, ahogy nagyot döccenve a kerítésnek ütköztem. – Tolass be a műhelybe, holnap megcsinálom neked a kocsit. De neki ne menj a műhelyajtónak! Nők! – morogta hadonászva, miközben kikászálódott az autóból.

– Hímsoviniszta – dünnyögtem az orrom alatt, fennhangon azonban magyarázkodni kezdtem: – Nem tudom, mi okból történt, túl nagy gázt adhattam és a kormány teljesen alá volt szedve, egyszerűen nem volt már időm egyenesbe hozni.

Apám visszafordult.

– Az élet soha nem kérdezi, mi okból vagy hülye – mondta, és kissé behajolt a letekert ablakon. – Jól jegyezd meg: az okok senkit nem érdekelnek, talán csak a Jóistent, de még őt sem biztos! Csakis a végeredmény számít.

Nem értettem, miről beszél, nem is figyeltem rá. Én csak szerettem volna megmutatni, hogy jól vezetek. Szerettem volna, de nem tudtam.

Amikor a taxiban felocsúdtam gondolataimból, olyan látvány tárult elém, hogy halkán felsikoltottam. Időközben teljesen besötétedett. Sanghaj ezer meg ezer fényben villódzott, ragyogott, szikrázott előttem. Még sohasem láttam ilyen díszes esti pompájában. Micsoda elegancia!

Egyszerűen tökéletes pillanat volt: apám lassan világossá váló szavai, Sanghaj és én. Egyre jobban szerettem Kínában élni.

Fucking China Day

Vannak napok, amikor Sanghaj eltűnik a városból. Ilyenkor semmi sem sikerült, bármibe is kezdtem. Az utcák megvadultak, a felbolydult tömeg elviselhetetlen présként nyomta össze testem és lelkem egyaránt. A zajok hangosabbak, a szagok erősebbek lettek. Az autók agresszívabbak, a szmog kavargóan sűrű és szürkébb volt, mint máskor. A szépség eltűnt, helyére mocsok költözött.

A nap ilyenkor véresre égetett, csatakosra izzasztóit és kiszáritott. A pára majd' megfullasztott, lidércként telepedett a mellkasomra.

És határozottan éreztem, hogy az ilyen napokon Sanghaj nem tízezer, hanem tizenkét-, néha tizenötezer kilométerre távolodik el az otthonomtól, csak hogy még nehezebb legyen kibírom.

Jól ismeri az ilyen napokat mindenki, aki Sanghajban él: Fucking China Daynek nevezik őket.

Álltunk a sorban, egymáshoz préselődve, mint a heringek. Vártuk, hogy kinyisson az állatkert. Eleinte még elég teret hagytunk egymásnak, de ahogy telt az idő, egyre szorosabban lettünk. A fekete hajú tömzsi kínaiak úgy gyűltek körénk, mint nyári záporban a fekete viharfellegek.

Ekkor különös, baljós érzés dobbant a szívembe. Egyetlen hatalmas dobbanással. De már nem volt időm megfogadni a tanácsot: menekülj innen! Ugyanis hirtelen kinyitották a kaput, és egyszerre indult meg mindenki. Hátról a tömeg döbbenetes erővel nyomott előre a bejárat felé. A szélen állók közül sokan a vaskapu félfájához szorultak, szánalmasan próbálták átréselni magukat a kapun túlra.

Kisebbik fiam előttem lépkedett. Minden erőmmel igyekeztem felfogni a hátról érkező tömeg nyomását – esélytelenül. Pontosan emlékszem, hogy hangosan imádkozva természetfeletti erőket hívtam segítségül. Pánikba estem.

A nagyobbik fiamat és a férjemet egyetlen pillanat alatt veszítettem szem elől, de nem volt időm aggódni értük, a pillanat megbénított. Istenre bízam őket, ahogy magunkat is.

A gyerekek visítózni kezdtek, az enyém is. Ahogy a lézerkés vág, olyan pontosari fogalmazott:

– Mami, kilaposodom! Félek! – üvöltötte.

Rettegtem, hogy elesem, és a tömeg agyontapos minket. De még jobban rettegtem attól, hogy a kisfiam esik el előttem, és én taposom agyon őt. A hóna alá nyúlva, görnyedten vezettem, nehogy elveszítse az egyensúlyát. Felemelni nem tudtam, esélyem sem volt rá. Nehéz is volt, meg időm sem lett volna ilyen nehéz manőverre a hömpölygő tömegben.

Tudtam, hogy odalent, a combok szorításában levegőt sem kap rendesen, ezért folyton lepillantottam rá, hogy rendben van-e. Ügyes volt, koncentrált, nem sírt. Tudta, hogy most nem engedhet meg magának ekkora luxust. Majd később kisírhatja magából a félelmét, de most még nem.

Minden erőmmel azt kívántam, bárcsak kikeverednénk a tömegből.

Különös módon megint apa jutott az eszembe, múltam vitrinének központi nippje. És egy régi vasárnapi ebéd. A vasárnapi ebédeket mindig ő készítette. Persze úgy, hogy anyám bevásárolt, megmosta és összevágta a húst, megpucolta, feldarabolta a zöldségeket. Apa ott volt anya sarkában és utasította, mit hogyan csináljon. Aztán odaállt a tűzhelyhez, anyám pedig, akár a sebésznek az asszisztense, a keze alá dolgozott.

– Add a sót! Most ide a zöldségekkel! Hozd a pácot – adta ki a parancsokat apám. – Anyád szarul főz, elég azt enni hétköznap, legalább vasárnap együnk rendeset – nézett rám szokásos zötyögő nevetésével.

– Ez nem vicces – próbáltam védeni anyát.

Nem létezett annyi gorombaság és szidalom, ami kiölte volna anyából a szeretetet. Minden rossz tapasztalata ellenére is állandóan a jót látta benne, de nemcsak apámban, az egész világban. Elpusztíthatatlan bizalommal és jóhiszeműséggel feltételezte a jót, mindig csak a jót. Naiv volt és becsapható? Meglehet.

– Miért, talán jól főz anyád? – kérdezett vissza apa. Tény, hogy apám jobban főzött.

Apám sohasem törődött vele, hogy esetleg megbánthat valakit. Soha senki kedvéért nem válogatta meg a szavait. Neki csak egy

dolog volt fontos, hogy az igazság ki legyen mondva. És az igazság sokszor fájdalmas volt, ráadásul felismerhetetlen álruhában járt. Soha nem vettem észre.

Azt hiszem, apa épp a húst locsolta mézes sörrel. Tényleg remekül készítette. Először fokhagymás, babéros vízben kicsit előfőzte, majd pirosra sütötte a forró sütőben.

– Elköltözöm itthonról – mondtam halkán, mire ő hosszú csenddel felelt.

A kanál megállt a kezében és hosszú ideig nem szólt, csak guggolt a nyitott sütőajtó előtt.

– Mi a francból fogsz megélni? Fogalmad sincs még az életről, királykisasszony! – mondta kis idő múlva. Közben a pirosodó húst locsolta. Nem nevetett.

– Állást kaptam egy napilapnál. Írni fogok. És ne aggódj, megleszek.

– Dehogy leszel meg! Nem vagy életrevaló. Az orvos elfelejtette anyádnál elvágni a köldökzsinórt, amikor megszülettél – vágta rá dühösen, majd teátrálisan bevonult a szobámba, hogy kirámolja. – Anyáddal úgyis csak nyomorgunk a kisszobában. Most majd legalább lesz helyünk – kiabálta odabentről.

Anya sohasem védett meg. Sokáig haragudtam rá emiatt. Ma már tudom, hogy nem azért nem állt mellém, mert félt apámtól, és nem is azért, mert világeletemben messzire elkerülte a konfliktust. Hanem mert olyannak szerette őt, amilyen volt.

Én nem láttam át a goromba szavakon. Anya igen.

Ma már tudom, apának csak fáj, hogy elmegyek. És ha már neki fáj, hát fájjon nekem is.

Amikor apámat megbántottam, mindig úgy viselkedett, mint egy gyerek.

Anya később elmesélte, hogy másnap munkásruha helyett rendes nadrágot és inget húzott, bement a postahivatalba, és előfizetett a lapra, amelyiknél állást kaptam. És minden cikkemet elolvasta, sőt kivágta és el is tette. Titokban.

Vajon ha agyontaposnak itt a tömegben, hiányozni fogok neki – morfondíroztam az emberi présben. Vagy fájdalmában inkább azt mondja: – Mindig is felelőtlen volt, most aztán megkapta. – Majd

kivágja az újságból a gyászjelentésem, és azt is ráteszi a titokban őrizgetett cikk-kupac tetejére.

Amint átjutottunk a kapun, úgy spriceltünk szerteszét, mint a kaptárból kieresztett vad méhraj. Miután fellélegeztünk, férjemet és nagyobbik fiamat kerestem a tömegben, de sehol sem láttam őket. A pánik sokadik hulláma tört rám.

Amikor a szétszéledő tömegben végre megláttam férjemet és nagyobbik fiamat, rohanni kezdünk egymás felé. Úgy öleltük egymást, mint még talán soha. És csak nagyon sokára tudtam abbahagyni a sírást.

Akkor és ott fogadtam meg, hogy soha semmiért nem állunk sorba többé. Különösen nem egy Fucking China Dayen.

Van az úgy, hogy akárcsak apám, néha Sanghaj is hibázik. Apa ilyenkor a hegyekbe szökött sétálni. Úgy képzeltem, hogy Fucking China Dayen Sanghaj egyenesen a Kilenc Szent Hegy egyikének tetejére szalad. De nem lehetett rájuk haragudni, hiszen a városnak és apámnak is szüksége volt magányra.

Az ilyen napokat el kell viselni, túl kell élni, hogy újra találkozhassunk, és együtt lehessünk. Mert amikor újra leereszkednek a hegyekből, frissen és jókedvűen, még jobb velük, mint bármikor azelőtt.

Kiscsászárok

Amikor a nagyobbik fiam háromévesen azt játszotta egy fűszállal, hogy cigarettázik, majd később egy ropival is, azonnal leszoktam a dohányzásról. De szeretve gyűlölt Sanghajomról nem tudtam volna lemondani. Még szerencse, hogy Sanghaj nem káros szenvedély.

De ennek a szenvedélynek is volt mellékhatása, például a zaj, ami sohasem csitult. Bekúszott a fejembe, mint egy rossz gondolat, vagy egy bugyuta dalocska szokott, amelytől lehetetlen szabadulni. És én szenvedélyem rabja lettem. Egy újabb szenvedélyé. Immár négyen voltunk: a múlt, a holdkóros kutakodás, Sanghaj és én.

Az ördög vinné el! – kívántam, mert olykor Sanghaj olyan otromba volt, akár egy tapasztalatlanul randevúzós huszonéves fiú. Rátaposott a lábamra, a fülembe kiabált, állandóan tolakodott és sohasem engedett előre az ajtónál. De Sanghaj valójában gáláns úr volt, hisz értékes ajándékokkal halmozott el. Barátságokkal.

Ilyen ajándék volt Zhifang is, akinek Yaya, a kínaitanárom mutatott be. Zhifang alacsony, gömbölyű lány volt, hófehér bőre akár a kifeszített dob. Kedves volt és tiszta lelkű, ugyanakkor szigorú és kemény nő. Olykor kissé heves, de a szíve mélyéig jó ember, aki megszállottan segített másokon. Pszichológusként nevelési tanácsadást tartott szülőknek. Sanghaj-szerzte több csoportja is volt.

Egyszer egy ilyen összejövételre kaptam tőle meghívást.

A szülők lassan kezdtek szállingózni gyerekeikkel a modern épület egyik szobájába. Csupa fiú, csupán két lány. A fiúk feje kerek volt, akár az ágyúgolyó, kövér testük mint megannyi mini szumóbirkózóé. Cukros üdítőkön és csipszen hizlalt testük lomhán, nehézkesen mozgott. Legtöbbjük sárga selyemruhát viselt – kis kínai császárok. És ha már uralkodónak öltöztették őket, hát úgy is viselkedtek.

A nagymamák és anyák majomszeretében lubickolva bármit megengedhettek maguknak. Némelyikük ököllel csépelte az anyját, volt, aki hisztizve csapkodta kövér testét a földhöz, ha valami nem úgy történt, ahogy szerette volna. Jární sem tudtak az anyjuk nélkül, képesek voltak a sima, egyenes földön is elesni, ha nem vigyáztak

rájuk. Mindez nem volt ismeretlen számomra, sokszor láttam már ilyesmit a sanghaji utcákon is.

Az anyák függtek egy szem gyereküktől, a gyerekek függtek a nyugatról importált élvezeti cikkektől. Mindmind az „egy gyerek törvény” és a hirtelen jött, mértéktelen jólét beteges hozománya volt.

A gyerekeket, mint megannyi vadlovat, egy játszóházba terelték a segítők, ezt üvegfal választotta el a csoportszobától. Elképedve figyeltem százalmas vergődésüket a méregdrága játékok között, és az aggasztó jövőre gondoltam.

Zabolátlan örjögésük a farkasok közt nevelkedett vademberre emlékeztetett, és rémületet keltett bennem. Játékuk a rombolás volt. Uzsonnás zacskójukat egyetlen pillanatra sem engedték el, játék közben is mohón tömték magukba az ételt. Szájuk szélén potyogott ki a falat, kezük és arcuk mocskos volt a ragacsos édességektől.

Aztán Zhifang elkezdte a foglalkozást. Túlsúlyról, szíves érrendszeri betegségekről, izületi problémákról tartott előadást az értetlenül bámuló szülőknek. Az alapoknál kellett kezdeni. Senki sem ismerte a túlsúllyal és a jóléttel járó problémákat.

– A kövérség a jómód jele – mondogatták –, erre csakis büszkének lehet lenni.

Zhifangnak nem volt könnyű dolga. Ezek az emberek nemrég még éheztek, most pedig egyik pillanatról a másikra egy roskadásig megrakott asztalnál találták magukat.

Nehéz volt elmagyarázni, hogy csak mértékkel szabad fogyasztani a jóból, mert az édes gyümölcs könnyen megfekszi a gyomrot – és a lelket is.

A földön ülő kínai asszonyok tanácstalanul bámultak egymásra, ellenszegülve és felháborodva makogtak, mély hangon, mint az őseberek. Kis idő múlva felajzva kért szót egy tetőtől talpig Gucciruhákba öltözött anyuka.

– Az én gyerekkoromban éhezünk, semmink sem volt, mindig csak káposztát és rizst ettünk, szerintem azért vagyok ilyen kicsi. Ma végre jól élünk, és én mindent meg akarok adni a gyerekemnek, amit csak kíván. Nem vagyok hajlandó elfogadni, amit mond! – vágta oda Zhifangnak, majd dühösen elfordította a fejét, torkából felszívta a

váladékot, és kövér fiát nézve helyeslően bólintott. Épp hogy csak nem köpött egyet. A többiek egyetértően bólogattak.

– Te hogy látod? – szegezte nekem hirtelen Zhifang a kérdést.

Meghült bennem a vér, erről nem volt szó. Mit is mondhatnék ezeknek az embereknek? Hiszen semmilyen tekintetben nem beszélünk közös nyelvet.

Az összes nő mozdulatlanul ült és várakozóan nézett rám. Nem volt más választásom, mondanom kellett valamit, Zhifang pedig tolmácsolt.

– Van nekem egy barátom. Gyerekkoromban mindig együtt játszottunk, jóban voltunk, ma is ott lakik nem messze tőlünk. Ilyesforma gyerek volt, mint az önökéi: kövér, dühödte, örökké elégedetlen kisfiú. A szülei a leggazdagabbak voltak, akiket csak ismertem. Mindent megkapott, amire vágyott; eleinte csokit, cukrot és drága játékokat. Később autót, lakást. De semmi nem volt elég neki, valami mindig hiányzott. Aztán elkezdett betörni a falu melletti nyaralókba. Nem mintha szüksége lett volna a lopott holmikra, inkább csak úgy brahiból, és a szülei ebből a bajból is kihúzták, kivásárolták. Aztán inni kezdett. Eleinte orvostól orvoshoz cipelték, ma már csak letakarja az anyja a földön egy pléddel, amikor részegen hazaesik, néha egy párnát is enged a feje alá tolni, de csak néha, mert ha iszik, nem lehet vele bírni. Vastag, kinyúlt pulóverben jár, hogy a vodkásüveg ne látszódjon a zsebében, a szülei most erre adják a pénzt. Apám, valahányszor meglátja, mindig azt mondja: „Látod fiam, így is végezheted volna, ha mindent megadunk neked. Hülyék voltak a szülei, azok a hibásak mindenért, nem ez a szerencsétlen gyerek. Mert nem jár se csoki, se új autó a gyerekeknek csak úgy, a semmire, majd ha letesz valamit az asztalra. De még akkor sem mindig. Mert én sem kapok a munkámért a fizetésemén túl ajándékot a Jóistentől, meg anyádtól, hisz az a dolgom, hogy elvégezzem.” Ezt mondja az apám.

Zhifang lefordította, amit mondtam. A szavak megfagytak a levegőben, belefagytak a néma csöndbe. A dagadt fejű gyerekek, mint megannyi zsíros matrica, értetlenül tapadtak az ablakra, összemancsozva ragacsos kezükkel az üveget.

Az asszonyok agytekervényei nehezen kattogva indultak be újra, mint télen a dízelautó ledermedt motorja. Aztán a fagyos tájban mintha beállt volna az olvadás. Legalábbis szerettem volna ezt hinni.

A foglalkozás végén a kiscsászárok egymást taposva özönlöttek ki a játszóházból, a szülők pedig meghajolva búcsúzkodtak egymástól és tőlünk is.

Zhifang pár pillanatig mosolyogva nézett rám és megcsóválta a fejét.

– Köszönöm, hogy meghívtál – mondtam végül, és hazaindultam.

Az épület előtti fasorban ácsorogva taxira vártam, és azon tűnődtem, soha nem hittem volna, hogy valaha is apám szavait fogom idézni mások okulására, miközben éveket töltöttem azzal, hogy elfelejtsem azokat.

Emberkereskedelem

Holdas éjjeleken, amikor nagy ritkán néhány csillagot is lehetett látni az égen, a hegyeimre gondoltam. Akár a vámpír, aki teliholdkor megindul áldozatáért, úgy kutattam át vastag éjszakákat, hogy találjak egy hangot, egy jelet. Holdkórosan kerestem.

Amikor a nappali kanapéján magamhoz tértem, kihúzott fiókok tátogtak mindenfelé, mint megannyi kinyújtott nyelvű csúfolódó gyerek. Csigalassúsággal telt ilyenkor az idő.

Apa után talán a Bükk hiányzott a legjobban Sanghajban. Az ilyen éjszakák után rendszerint parkokban töltöttem a délelőttöket. Sanghaj kertjei gyönyörűek. Tiszták, üdék, rendezettek, színpompásak. Már voltak kedvenceim, de szívesen fedeztem fel újakat is.

Az egyik, természetre éhes reggelemen egy csodálatos parkra bukkantam. Kissé zsúfolt volt ugyan, de megnyugtatóan harmatos. Nagy, egzotikus fák laktak benne, ágaikon ismeretlen virágok nyíltak.

Imitt-amott tajsiző emberekkel találkoztam, néhol suhogó kínai karddal végeztek gyakorlatokat idős férfiak. Akadt olyan is, aki egy bűgöcsigához hasonló kerek tárgyat dobált akrobatikus ügyességgel a magasba, majd egy hosszú zsinórral elkapta. Volt, aki csak tornázott és nyújtotta öregedő izmait, ilyenkor majdnem a nyakáig emelte a lábát. Mintha több tucat levitézlett nyugdíjas tornászt vagy cirkuszi artistát hoztak volna ide levegőzni. Az öregek hajlékonyabbak és fittebbek voltak, mint én, amire nem voltam túl büszke.

A park egyik részén, a földre állított magnetofon nyekergő dallamára idős párok andalgó társastáncot jártak. Ki egyedül, legyezővel a kezében, ki a párjával.

A kínaiak tánctudása siralmas, állapítottam meg magamban. A férfiak görcsösek voltak, a nők merevek. Se szenvedély, se erotika nem hatotta át mozdulataikat. De a közéjük tévedt fiatalabb nők mozgása sem volt jobb egy robot szánalmas próbálkozásánál. Kétségem nem volt afelől, hogy a tánc is csupán torna és testmozgás a kínai emberek számára.

Mégis szerettem a látványt, és valahogy része lett a napjaimnak e különös, de Sanghajban mindennapinak számító parkkultúra.

Ahogy az ösvényen sétálva a kert egy másik rétvjére értem, különös asszonyokra lettem figyelmes, akik mind fényképet szorongattak a kezükben. Ilyet eddig még nem láttam.

Talán háborúban elesett gyerekeik fotója lehet, vagy mi a csuda? De hisz most nincs is háború! Akkor meg mi ez az egész?

A jelenet újból és újból megisméltődött. Asszonyok, fényképek, fényképek, asszonyok egymásutánja.

Sanghajban gyakran éreztem magam úgy, mintha a Holdon sétálnék, és ehhez kezdtem hozzászokni, nem lepődtem már meg egykönnyen. De ez a jelenet meghökkentett, így leültem a föbe, és figyelni kezdtem. A fiatal lányok és fiúk képeit tartó asszonyok néha hosszan csevegtek egymással, néha pár szó után gyorsan odébbálltak, új társaságot keresve. Nem tudtam mire vélni azt, aminek szemtanúja voltam.

Az egyik nénike fekete nejlonnadrágban, ócska műselyem blúzban álldogált, nem messze tőlem. Olcsó retiküljét hóna alatt szorongatta. Fekete, drótszerű haját rövidre nyíratta. Selyempapucsba bújtatott lába izgatottan topogott a barna titokzokniban. Kimondottan sármos, harminc év körüli férfi fotóját szorította a kezében. A képről öltönyös fiatalember mosolygós arca nézett rám.

Nő vagyok, így hát nem tudtam megállni, hogy ne vegyem közelebből is szemügyre a képet. Feltápázkodtam a föből és elindultam az asszony felé. Ahogy odaléptem, azonnal lecsapott rám.

– Honnan jött és mi a munkája? – tudakolta szigorúan, de esélyem sem volt válaszolni, azonnal folytatta. – Szépek, ápoltak a fogai, egészségesnek tűnik. Hány éves? –mustrálgatott tovább. – Az én fiam egy szingapúri banknál dolgozik. Sokszor még vasárnap is bent van.

Akkor hát nem halott! – nyugtáztam magamban.

– Pár nap szabadságot kap egy évben – folytatta –, de jó pénzt keres, minket is tisztességgel támogat.

– Rendes fiú! – helyeseltem értetlenül.

– És hát a gyerekek nyelvén aztán nagyon ért, csak úgy csüngenek rajta a kicsik. Jó apa lesz belőle, meglátja.

– Mi van? Tessék? Miről beszél a néni? – döbbsentem meg.
– Hát maga nem hajadon? – csodálkozott el az asszony is.
– Én? Nem! Dehogy! Van férjem és két gyerekem!
– Ó, de sajnálom! Mindig is amerikai feleségről álmodtam az én Fengemnek. De miért nem ezzel kezdte?

– Szóval a néni feleséget keres a fiának? – világosodtam meg.
– Mi mást tennék? Nagyon elfoglalt a drágám – válaszolta az asszony, miközben büszkén pillantott fia papírszemébe.

– És tud erről a kedves fia? – kérdeztem döbbsenten.
– Persze, hogy tud. Sőt, örül a segítségnek. Nincs neki ideje asszonyt keresni, a karrierjét építi. És különben is, egy jó gyerek megbízik az anyja döntésében – jelentette ki büszkén.

Micsoda pipogya fickó lehet ez a Feng, gondoltam.

– De ne haragudjon, ott annál az asszonynál látok egy fényképet, az a kislány épp az én fiannak való. Mert bárkinek nem adom ám oda!

Mielőtt faképnél hagyott, arca előtt összeérintette két tenyerét, és egy pillanatra meghajolt előttem. Feng összetapogatott, zsíros fotója egy pillanatra megpihent anyja tenyerének védelmében, aki aztán újra vadászatra indult, alkalmas zsákmányt keresve.

Dermedten álltam a rét közepén, egymagamban. De ahogy körbenéztem, megvilágosodott minden. Tudtam már, mi folyik itt. Egyfajta emberkereskedelem: feleség- és férjvadászat.

– Yaya, a te párodat a szüleid találták neked? – kérdeztem a kínaitanáromat délután. Yaya meglepetten nézett rám.

– Milyen tájékozott vagy – mondta nevetve –, hát már ezt is tudod? Nem, dehogy, megbíztak a választásomban. De az első randevúra azért mindannyian elmentünk.

– Mindannyian? Mindkettőtök szülei?

– Természetesen. Szerencsére tetszettünk egymás szüleinek, jóváhagyták a kapcsolatunkat.

– Tessék? Engedélyt kellett kérnetek? – kérdeztem megrökönyödve.

– Igen, igen, így szokás. Kérdeztek tőlünk ezt-azt, aztán megengedték, hogy találkozzunk.

– De minek ez az egész? Nem bíznak a szülők a gyerekeikben? – csattantam fel.

– Pont fordítva, mi bízunk meg a szüleink ítéletében. Amit a szerelmes szív nem lát, azt a szülő észreveszi. Kár időt pazarolni olyan kapcsolatra, amelyik már az elején kudarca van ítélve. Mi így gondoljuk.

– Te hiszel ebben, Yaya?

– Feltétlenül – válaszolta komolyan.

Talán igaza van, ki tudja? Mégis erős volt bennem a gyanú, hogy a kínai mustránál a választottak anyagi helyzete érdekli a szülőket, nem a szerelmes szívek tiszta szándéka.

Mert egy házasság Kínában nem csupán a szerelemről szól – ez két családot érintő gazdasági szövetség.

Még szerencse, hogy nálunk nem szokás az első randevúra elvinni a szüleinket, jutott eszembe. Bár apám kérdései is okoztak kellemetlen perceket. De a férjem állta a sarat.

– No, és mivel foglalkozol, fiam? – kérdezte apám, amikor bemutatam későbbi férjemet.

– Közgazdász vagyok.

– Az egy dolog. De a munkát bírod-e?

– Bírom.

– És a szüleid mifélek?

– Orvosok.

– No, akkor biztosan nem olyan szegények, mint mi – mondta apa szégyenkezve. – Egyébként megmondom neked őszintén, fiam, mert az úgy tisztességes, ha már most tudod, hogy a papok után talán az orvosokat gyűlölöm a leginkább. Remélem, legalább templomba nem jársz, ha már a szüleid orvosok.

– Csak ha várost nézek, de bevallom, van hitem. Csak nem a templomban gyakorlom – válaszolta leendő férjem.

– Ezt már szeretem. Tökéletes válasz! – mondta apa elégedetten. – No, akkor tiéd is a lány, viheted, csak aztán vissza ne hozd! Kezet rá! – hahotázott hangosan.

– Apa! – sikítottam, hiszen alig ismertük még egymást.

– Mondd, és az autókhoz értesz-e? – fordította komolyra a szót apám.

– Értek. Mindig mérnök akartam lenni.

– Én is – mondta apa szomorúan –, de csak a technikumra futotta. No, de mindegy is. Inkább elmesélem neked, hogyan raktam össze az '58-as BMW-t – azzal izgatottan belekezdett.

Anyámmal egymásra néztünk, kívülről ismertünk minden csavart és anyát a történetben. De a férjemet tényleg érdekelte a poros sztori, sőt kérdezett is!

Egy újszülöttnek minden vicc új, majd meglátjuk, mi lesz, ha századszor hallja, gondoltam. Bárhogy is volt, azonnal belesúgta magát apám szívébe.

– A többi suhanc mind nyámnyila alak volt, akit idehozott ez a lány. De neked megmutatom, min dolgozom most – azzal odahajolt a füléhez, mintha mi nők ezt nem hallhatnánk, és belesúgta: – Egy '69-es Fiatot hozok rendbe. Jobb lesz, mint újkorában.

Majd leakasztotta a műhely kulcsát, és mindketten eltűntek a szentélyben.

Betegség

Több mint fél év után bekövetkezett, amitől a legjobban félttem. Augusztus utolsó napjaiban, a monszun vége felé a kisebbik fiam megbetegedett.

Az esős évszakban a levegő forró volt és párás, a meleg felégette a bőrünket. A naponta érkező eső sem hozott enyhülést, a langyos csapadék csak az amúgy is elviselhetetlen páratartalmat növelte. Ilyen körülmények között nem csoda, ha a kórokozók elszaporodtak.

Mániákusan tisztálkodtunk. Hazaérve első dolgunk volt a mosakodás és az átöltözés. De erős fertőtlenítőszerrel dörzsöltük be a kezünket, ha boltból, étteremből jöttünk ki, ha taxival utaztunk, vagy mielőtt ételhez nyúltunk volna. A közintézmények kapujában és az iskolában ugyancsak kötelező fertőtlenítésen estünk át. A vegyszerek teljesen tönkretették a kézbőrünket.

Az európai szervezet számára ismeretlen baktériumok azonban mindenütt ott voltak. A rothadó szemét bűzében, a földön éktelenkedő köpések kipárolgásában, a levegőben, mindenütt.

Egyik éjszaka a kisfiam panaszos nyögése ébresztett. Tűzforró volt az egész teste. Lázcsillapító kúpot adtam neki, majd vizet eresztettem a kádba, és beleültem. Hagyta magát. Ahogy hűteni kezdtem a vizet, keservesen sírva fakadt.

– Semmi baj, kicsim, itt a mami – mondtam nyugodt hangon, pedig igazából pánikba estem. Az izmaid görcsösen megfeszültek a félelemtől, képtelen voltam ellazulni. Egy óra múltán már izomlázam volt, szinte minden tagom fáj.

Sok mindent kibírtam és megoldottam eddig. A nehézségeket viszonylag könnyedén győztem le, de a gyerekek betegsége mindig elvette a józan eszem. Otthon is. De itt, Kínában még inkább. Távol az orvosunk nyújtotta biztonságtól, a családtól, a barátoktól még erősebb hullámban öntött el a rettegés.

Reggelre kissé lejjebb ment a fiam láza, és először kerestük fel a kórházat, amellyel szerződünk. Tiszta volt és modern. A doktornő megvizsgálta a kisfiam erőtlen testét, majd azt mondta:

– A gyereknek vírusfertőzése van. Ha a láza tovább emelkedne, hozzák vissza a kórházba, mi csillapítjuk majd, elvégezzük a szükséges tesztek, és infúziót adunk neki. Addig a lázcsillapítón kívül nincs szüksége más gyógyszerre, egyelőre várunk.

Hogy valójában milyen vírus volt, ma sem tudom.

Az úton hazafelé egyre forróbb lett a fiam teste. Mire hazaértünk, már harminckilenc fokos láz kínozta szegényt. Mindig mosolygós arca most kipirult, máskor vidám szeme bágyadtan csillogott, tekintete a semmibe révedt.

Otthon azonnal hűteni kezdtem a testét, és lázcsillapító kúpot adtam neki. Egyetlen perc alatt bíraltam felül a doktornő döntését, és adtam be az otthonról hozott antibiotikumot. Nem akartam Kínában kórházba kerülni. Amikor erre gondoltam, belém hasított a félelem.

Még sohasem találkoztam ilyen ádáz kórokozóval; a gyerek egyetlen lázcsillapítóra sem reagált. Az előírt négyóránkénti adagot képtelen voltam tartani, kétóránként adtam neki kúpot, tablettát vagy szirupot felváltva. És folyamatosan hűtöttem a testét vizes borogatásokkal, a legcsekélyebb eredménnyel.

– Meddig tart ez még? – kérdezte a fiam bágyadtan.

– Nemsokára jobban leszel, megígérem.

Minden erőmre szükség volt, hogy ne uralkodjanak el rajtam a sötét gondolatok. Miközben legszívesebben sikítottam volna félelmemben, arcom nyugalmat tükrözött, mozdulataim gépiessé váltak. Hűtöttem a kendőt, a homlokára tettem. Hűtöttem a kendőt, a bokájára tettem, hűtöttem a kendőt, a csuklójára tekertem. Így ment egész éjjel. Rettegésben, izomlással, gyomorgörccsel, a hőségben is reszketve, kimerülten.

Az ágy szélén virrasztva néha a mellemre csuklott a fejem, de nem mertem elaludni.

– Mami, tudom, hogy ezt a betegséget egy számárfejű kutyától kaptam el, amelyiknek kacsalába van és kilógnak a belei – szólalt meg a kisfiam erőtlenül.

Ez a mondat úgy hatott rám, mintha gyomorszájon vágta volna. A pánik – amellyel addig még sikerrel birkóztam – legyűrt és azonnal összeroppantott.

A fiam félrebeszélte. Ekkor már jóval harminckilenc fok fölé szökött a láza. Tudtam, hogy ha nem bírom lejjebb vinni, be kell mennem vele a kórházba, ahol a magas láz miatt karanténba zárnak minket, sekélyes angoltudásommal pedig képtelen leszek ellenőrizni a kezelést.

Lezuhanyoztam a testét, újból kúpot adtam neki és felhúztam rá egy tiszta pólót. Indulás előtt várni akartam még kicsit, hogy a gyógyszer és a fürdő hasson valamicskét. A következő percek bizonytalanságban teltek – menni vagy reménykedve tovább várni.

Végő elkeseredésemben, ha minden erőfeszitésem ellenére eluralkodik rajtam a pánik, imádkozni szoktam, pontosabban egyezkedni Istennel. Azon az éjjelen is így tettem.

– Édes Istenem, kérlek, gyógyítsd meg őt, segíts neki, hogy legyőzze a betegséget. Ha másképp nem megy, hát add át nekem a bajt. Semmim nincs rajtuk kívül, nehogy elvedd őket tőlem – motyogtam félelemtől vacogva. Próbáltam összeszedni és felsorolni, miről mondok le, ha meggyógyul a fiam.

Apám mindig azt mondta, hogy ne csak akkor imádkozzam, amikor bajban vagyok. Mert a boldogtalanságban, a félelemben és a szorongásban nincs kapu a szívemen, amelyen Isten beléphetne. Persze segít ő ilyenkor is, de nem szép dolog csak a bajban könyörögni. Isten nem a Sárga Angyal, akit csak akkor kell hívni, ha lerobbansz az autóddal. Amikor boldog vagy, fiam, akkor mondd imát, és adj hálát, mert olyankor csak karnyújtásnyira van tőled a Jóisten.

Csak a gyerek erőtlen szuszogását, a légkondicionáló monoton zúgását hallottam – és apám szavai visszhangoztak a fülemben. No, meg a mackós vekker ütemes kattogása, ahogy a csendet kalapálva velem együtt örködött.

Aztán meg az jutott eszembe, amikor bejelentettem apámnak, hogy gyereket várok.

– Na végre, fiam, ez aztán az örömhír! Lesz, aki járja velem az erdőt! Te pedig most majd bizonyíthatasz – mondta színpadiasan hadonászva –, mert firkálgatni az újságban, az semmi. Gyereket

nevelni, az igen, az munka! Majd meglátod, fiam. Kurva Isten, hogy ez így van! Én mondom neked.

Azzal kifordult a konyhából és sietősen a műhely felé indult. De én láttam, hogy potyognak a könnyei.

A kórházba elsőnek jött be. Csendben ültünk egymás mellett a folyósón. Szegény apa szerencsétlennek és elveszettnek tűnt olajos munkásruhája nélkül. Elegáns szürke nadrágjához fehér inget vett fel, kezében hatalmas csikos szatyrot lógatott, tele étellel. Ő főzte. Szégyelltem a zörgős műanyag táskát, illet a hajléktalanok hurcolnak magukkal.

Első gyermekem egy bevásárlókocsihoz hasonló gurulós hordozóban aludt, közvetlenül mellettünk. Szép volt, akár egy angyal.

– Pont így néztél ki te is – mondta apám meghatódva.

– Nem túl kicsi? – kérdeztem, mint valami mazochista, aki ütést vagy szitkot vár, mert a szép szóval nem boldogul, nem tud vele mit kezdeni.

– Majd megnő – mondta apám meleg hangon.

Zavarban voltam. Pedig soha olyan kedves nem volt hozzám, mint amikor megszülettem a fiamat. És én nem adtam a kezébe az unokáját. És szégyelltem a szatyrot. Ezt a két dolgot soha nem fogom megbocsátani magamnak.

– Fiam, ez szép munka volt – búcsúzott el hamarosan apa, letette mellém az ételt és elment.

A kisfiam hangjára riadtam fel: – Mami, szomjas vagyok.

– Ó, de jó! Ez azt jelenti, hogy jobban vagy – mondtam biztatóan, hiszen addig alig ivott valamit.

Amikor odanyújtottam a poharat és megtámasztottam a fejét, éreztem, hogy teljesen hűvös. Napok óta először.

Azon az éjjelen csoda történt, ez nem kétséges.

Ahogy ivott, csak ivott, az eső megint eleredt, hogy a betegséggel együtt elmossa a félelmemet, a fáradtságomat és a múltamat. Biztosan tudtam, hogy véget ért végre az esős évszak.

Kényeztető nap

A monszun a szakadatlanul ömlő esővel valóban végleg búcsút mondott, de a forróságot nem vitte magával. A hőség nem enyhült, a ruha azonnal a testünkre tapadt, valahányszor kiléptünk az utcára. Hallottuk, hogy a sanghaji nyár meleg, de a valóság minden képzeletünket felülmúlta. Ömlött rólunk a víz a párával teli forróságban.

Egy szeptemberi reggelen barátságos felhők takarták el a napot, megfosztva erejétől. Szokatlanul kellemes és friss volt a levegő, a fehér felhők nem fenyegettek esővel. A sanghajiak hosszú idő után végre kimenőt kaptak a nyártól.

Sietve végeztem el a tennivalóimat, majd a belváros felé vettem az irányt.

Alig több mint fél óra múlva már a Nanjing lu-n, Sanghaj Váci utcáján sétáltam. A sétányon dúsgazdag hölgyek lépkedtek kényesen, kezükben hatalmas táskák a legnagyobb divatházak védjegyével. Nem csoda, hisz a fényreklámoktól, kirakatoktól csillogó Nanjing lu egykettőre ujja köré csavarta a vásárolni szerető nőket. Eleganciájával bátran versenyre kelhetett volna a legelőkelőbb nyugat-európai városok bevásárlóutcáival, és fölényes győzelmet aratott volna.

A hatalmas épületek, az óriási terek és az áruval tömött csillogó üzletek között úgy éreztem magam, mint egy porszem. Jelentéktelennek, észrevehetetlennek és nagyon kicsinek.

Egy zöld Mao-zubbonyos kínaitól fillérékért vásároltam meg Mao Ce-tung legfontosabb idézeteit. A főutca egyik kávézójában lapozgattam a kis piros könyvecskét. Meglehetősen furcsa volt a fényűzés kellős közepén a tradicionális konfuciánus és taoista értékekről meg egy végtelenségig puritán, szürke, unalmas, ám olyan világról olvasni, ahol mindenki egyenlő, mindenki boldog lesz majd. Az utcakép ezzel szemben azt mutatta, hogy a színpompáért és az izgalmakért az emberiség kollektív egója könnyedén feláldozza az egyenlőséget. Magam is szívesen lennék egyenlő bárkivel és mindenkivel, de csak ha mindenkinek van egy elegáns piros kínai

selyemtáskája, legalább húsz szép magas sarkú cipője, jó néhány kellemes dzsesszlemeze, és mindenkinek futja időnként egy üveg jó vörösborra... Ennél sokkal több nem szükséges, na de ezek nélkül hogy lehet egyenlőnek lenni? – gondoltam a piros könyvecskét lapozgatva, majd újra útnak indultam.

A főutcán milliónyi turista kószált. A sétány közepén villanymotoros sétavonatok cirkáltak a vásárlásban és a báméskodásban megfáradt utasokkal. Sokféleség, nyelvi forgatag, a legkülönbélebb bőrszínek békés felvonulása. Édes és élvezetes bábeli zűrzavar. Tömény élmény és színorgia, mindez ölelő, nyugalmas biztonságban, az agresszió és a gyűlölet legcsekélyebb megnyilvánulása nélkül. Boldognak kellett volna lennem.

A pompás, széles sétálóutca évig érő üvegplazák közé zárva egészen a Bundig, a folyóparti gátig futott, ahol a sétány a Huangpu vizébe torkollott. A folyóparton európai stílusú épületek sorakoztak, az elegáns házak egytől egyig a pénz és a hatalom szimbólumai voltak – banképületek és luxus-szórakozóhelyek a felső tízezernek.

Nem szerettem a Bundot, féltem tőle. És nem szerettem a folyópart túloldaláról figyelő ezernél is több épületóriást sem. Megmerevedve néztek rám, akár egy békés, de izmait feszes pózban mutogató férfi. Ahogy az erejüket fitogtató férfiakat, úgy Sanghaj hatalmát sem szerettem szemtől szembe csodálni.

Pár perc dermedt álldogálás után kirázott a hideg. Talán a hőség utáni enyhülés tette, vagy a félelem járt át, nem tudom. Mindenesetre összébb húztam magamon a kendőm, és hamar lekanyarodtam a Bundról.

A francia negyedben a városkép andalítóan otthonossá vált, az épületek ismerősek lettek, mintha csak Pesten járnék. Az elegáns kávézók és éttermek külső megjelenése az európai ízléshez igazodott, az étlapok európai ételeket, italokat és süteményeket kínáltak. Sohasem tudtam megállni, hogy ne térjek be valamelyikbe.

A bejáratokat baldachin védte a naptól, előttük európai viselkedésre idomított kínaiak posztoltak, angolul hívogatva a vendégeket. Még a mozgásuk, a testtartásuk is a miénkhez volt hasonló.

A kávézóban a levegő illata is más volt. Eltűnt a Sanghaj átjáró kesernyés szaga, a súlyos kristálycsillárok, az európai antik bútorok, a süppedős bársonyszőnyeg, a makulátlanul tiszta, végre nem guggoló toalett, valamint a Tiffany-üveges vastag faajtók egy időre kizárták a várost.

Valahányszor betértem egy ilyen helyre, újra és újra arra gondoltam, mekkora a szakadék az átlagkínaiak és az itt kávézózó külföldiek élete között. Bár Sanghajban már hétezerrel is több jüanmilliárdost számláltak, és a középosztály is erősödőben volt, a szegénység és a nyomor mégis mindennapos látvány volt külvárosi életemben.

A francia negyed éttermeiben mindenféle nációt meg lehetett találni; angolokat, németeket, amerikaiakat, oroszokat, franciákat. Sokan jártunk ide egy kis nyugati levegőt szívni, amikor valami hiányzott, valami megfoghatatlan, vagy egyszerűen csak elég volt Kínából.

De Sanghaj egy pillanatra sem engedte, hogy megfélemlítek róla: a dúsgazdag kínaiak itt is, mindenütt, mindenhol ott voltak. Nyugati életérzést vásárolni talán a legdivatosabb szokása volt a kínai felső tízezernek. Hatalmas, drága autókra érkeztek, amelyeket mi, európaiak nem engedhettünk meg magunknak, és ahogy nyugati kávé szürcsöltek és nyugati süteményt eszegettek, millióik biztos tudata felsőbbrendű auraként lengte körül őket. Dámáik kizárólag Milánóban vásároltak, és a legújabb sportkocsikkal közlekedtek, amelyek ablakát ízléstelen, rózsaszín plüssfigurákkal tömték tele. Nincs az a luxus, amit ez az egyre szélesedő réteg ne tudott volna megfizetni.

De mi, nyugatiak sem nélkülöztünk. Fizetésünk Sanghajban többet ért, így nem lehetett okunk panaszra; többet engedhettünk meg magunknak, mint odahaza. Sokak egója ettől igencsak megnőtt, pöffeszkedve nyúltak el a kávézó teraszán.

A francia negyed mégis minden alkalommal csodás illúziót ígért; képes volt visszalopni valamit a szívembe az otthonról, szertefoszló képekről, egyre távolodó arcokról.

Nem tudtam, miért, de furcsa nyugtalanságot éreztem. Ott volt a levegőben és testem minden egyes sejtjében. Ez a nyugtalanság

vezetett aznap hosszú sétámra is, egyszerűen mennem kellett, csak menni, magam sem tudtam, merre és miért, csak keresni valamit, amit nem tudok megnevezni, amit keresek éjjel és keresek nappal, de nincs neve, nincs formája.

Ahogy a kávémat ittam, eleredtek a könnyeim. Megállíthatatlanul ömlöttek, és nem törődtem vele, hogy látja-e valaki. És jó volt, hogy egyre csak folytak a könnyeim, mert végre felszakadt a fájdalom, kifakadt, mint egy gennyező seb, amely meg akar tisztulni.

Aztán elcsendesedett a hirtelen támadt vihar, már nem volt félelmetes és ijesztő az ereje, egyszerűen csak vigasztalóan csendes. Mint amikor zápor után kisüt a nap, felszárítva a gomolygó párát, és egyszeriben újra látni lehet a tájat, úgy láttam én is egyre tisztábban.

A régi életemet kerestem, az erdőt, a kakukkfűszagú mezőket, ahová nem vezetett vissza út. A távolság és az idő együtt mosták el a nyomokat.

Magam tértem le a hegyi ösvényről, mert többre vágytam, valami tágasabbra, méltóságteljesebbre, mint az én szegény kis erdőm, és most nem találtam a hazafelé vezető utat.

Pedig az erdő nagyobb úr a föld bármelyik milliárdosánál, és apám gazdagabb ember a fák között sétálva, mint az összes sanghaji méltóság együttvéve.

Én pedig az előkelő díszletek közt, elegáns ruháimban csak egy szájalmas bohóc lettem.

Vajon ha hazatérek egyszer az erdőbe, visszafogad-e? Vagy örökre félelmelem maradok immár, aki se ide, se oda nem tartozik?

Hazafelé tartva az elegáns városkép egyre piszkosabb és szegényesebb lett. A belvárosi luxust fokozatosan váltotta fel a külvárosi szegénység. Végletes ellentétek között éltem.

A környékünkön lévő piros lámpánál ismerős koldusok kopogtak be az autó ablakán, koszos arcuk beesett volt az éhezéstől. A házunk előtti kerékpárúton az égisz megpakolt triciklik félmeztelen sofőrjei szállították értéktelen portékájukat, izmaik megfeszültek a hatalmas súly alatt. Ember és bicikli egyformán küzdött a teherrel, ahogy én is küzdöttem Sanghajban.

Másképpen, de minden áldott nap.

Szomorú bohóc

A tükörből ugyanaz a barna hajú, barna szemű nő nézett rám, mint mindig, mégis feltűnt, hogy az elmúlt közel egy évben mennyit változtam. Kissé lefogytam, hiszen kenyeret és krumplit csak elvéve ettem, a mellem viszont érthetetlen módon mintha nagyobb lett volna. Vagy csak az elveszített kilók miatt tűnt úgy.

Készülődni kezdtem. Arcomra élénkpiros rúzzsal két nagy kört rajzoltam és kiszíneztem. A számat is vérvörösre festettem, és eredeti méreténél jóval nagyobbra. Hatalmas, rózsaszín loknikból álló parókát húztam, elrejtve alá hosszú hajam. Vékony gumival nagy krumpliorrot erősítettem az orromra, végül csíkos bohócruhába bújtam, és közben azon gondolkoztam, mi is történt velem az elmúlt egy évben.

Az jutott eszembe, amikor a Derrick című krimiben Horst Tappert megkérdezte a rossz embert, hogy hol volt három hónappal ezelőtt kedden este hét és kilenc óra között. Mire a rókaképű pár másodperc elteltével rávágta, hogy Ulrikével vacsorázott Hamburgban egészen fél tízig, amikor is átmentek táncolni egy közeli bárba. Persze ez hazugság volt, hiszen ehelyett Wolfgangot tette el láb alól egy hannoveri mélygarázsban. Nos, ez nekem nem ment. Próbáltam visszaemlékezni, hogy mi is történt velünk az elmúlt egy évben, de csak halvány foszlányok rémlettek, az egész egy elnagyolt festménnyé mosódott össze.

Mire az utolsó gombot is begomboltam a bohócruhámon, már indulnunk is kellett a jelmezbálba.

A francia negyedben lévő Cotton's Bárban este hat órától kezdtek gyülekezni a jelmezbe bújt, Sanghajban élő magyarok. Az erotikától fűtött, sejtelmesen félhomályos lokál elegáns francia étterem volt, a mulatság viszont hamisítatlan magyar estnek ígérkezett, rántott hússal, farsangi fánkkal, baracklekvárral, unikummal, pálinkával, hazai borokkal és magyar zenéssel.

A bemelegítés szakaszában úgy éreztem, mintha egy Ki tud többet Sanghajról? vetélkedő résztvevője lennék, ahol a feltett kérdésekre nem tudom a helyes válaszokat. És ha ettől még nem éreztem volna

magam kellően szerencsétlennek, elég volt csak tudatosítanom, hogy bohócnak öltöztem.

Úgy ötvenen lehettünk és a társaság meglehetősen belterjes volt. Legtöbben két-három éve éltek a városban, de akadt, aki már tíz-tizenöt éve lakott Sanghajban. Félszavakból is megértették egymást. Elég volt, ha egyikük megemlített egy kiejthetetlen nevű kis utcát, a másik azonnal tudta, merre található, és pusztán egy dátum hallatán is hatalmas nevetés tört ki, a sztori részletezése nélkül.

A férfiak társalgása a világ pénzügyeiről és a városi közlekedési helyzetről folyt, a nők megbeszélések, hogy Sanghaj mely eldugott részeiben lehet füstölt húst, túrót, tejfölt és jó minőségű gyerekcipőt kapni.

Bár úgy éreztem, mintha évek óta laknék Sanghajban, ezekhez az emberekhez képest zöldfülű voltam.

Nem akartam hüvös kívülállónak tűnni, így hát igyekeztem nyitni mások felé.

– Jaj, olyan aranyos vagy – mondta egy indiánlány –, de velem ne próbálj jóban lenni! Nem érdemes. Jövő héten elutazom Londonba.

Soha vissza nem térő pillanatok, egyszeri és megismételhetetlen találkozások, elsüvítő párbeszéddek. Főként ilyen kapcsolatok jutottak nekem Sanghajban.

Időközben a buli hangulata egyre forróbb lett, táncoltunk és énekeltünk, mégis egyfajta kollektív magányosság lengett körül mindannyiunkat. Legtöbben jól éreztük ugyan magunkat Kínában, de magányosak voltunk. Persze ezt kevesen mertük bevallani.

Charlie dalánál azért még a legkeményebb lelkűek is megálltak egy pillanatra:

Mondtam, ha lendít a bolton,
pár napig itt leszek otthon.
Nézett üveges szemmel,
Viccelsz? Nézz körül, ember!
Ezek csak házak. Az otthon az valami más.

A belénk maró érzést enyhítendő döntöttük magunkba az alkoholt. Azon az éjjelen én, a bohóc szívélyes beszélgetést folytattam egy

bíborossal, két kurvával, egy aerobikoktatóval, James Bonddal, Zorróval és kedves feleségével, valamint egy gésával. Mindeközben mini pókemberek, kalózok, pici hastáncosnők, apró hercegnők kergetőztek körülöttünk.

A nagyobbik fiam vámpírnak öltözött. A kisebbik békának, mert a kedvenc meséje volt, amikor a királylány megcsókolja a zöld rusnyaságot, mire az királyfivá változik. Apám mesélte neki mindig.

– Fúj, micsoda lányos mese, hogy szeretheted ezt a hülyeséget? – kérdezte egyszer a nagyobbik fiam a kicsitől.

A gyerekek már pizsamában feküdtek anyámék ágyában.

– Ez nem hülyeség – mondta szigorúan apám. – Tudjátok, mi változtatta át a békát királyfivá?

– Tudom! A puszi – vágta rá a kicsi.

– Igen, drágám, a puszi – nevetett apám. – De valójában a szeretet, ami bárkit és bármit képes átváltoztatni – magyarázta a szeretet alkímiáját. Az ajtó mellett hallgatóztam.

– És ti is át tudtok ám változni! Sőt, át is kell változnotok, ezt soha ne feledjétek. Ha boldogok akartok lenni, néha változnotok kell. Mert aki nem változik, megdermed, mint egy kőszobor – azzal apám viccesen szoborrá merevedett.

– Át kell változnom, ha boldog akarok lenni! – visszhangzottak bennem apám szavai, miközben csíkos bohócruhában, enyhén becsípve álldogáltam a sarokban.

A farsangi multság érzelmi fénypontjaként három családot búcsúztattunk el, akik a világ különböző részeire készültek utazni. Nem ismertem egyiküket sem, mégis bőgtem. Volt taps, könnyek, ölelkezés, ami otthonról talán giccsesnek és szentimentálisnak tűnik. Sohasem szerettem a szirupos búcsúzkodást.

De itt, tízezer kilométer távolságban átváltoztam. Azon az estén kivesztett belőlem a gúny és a cinizmus. Pont mikor bohócnak öltöztem...

Aztán Charlie megint rázendített:

A zenekar játszott, csupa régi dal szólt.

És valamit értettem, ami egyszerű volt.
Ha asztalod, ágyad akad ott, ahol jársz,
hívhatod otthonnak, de az valami más.

Multikulti

Kár tagadnom, a multikultúra lelkes híve vagyok. Élvezem a nemzetek és a kultúrák keveredését, és kevésbé cinikus napjaimon a Földet egy nagy rózsaszín olvasztótégelynek képzelem, ahol a népek békében élnek egymás mellett úgy, hogy mindenki őrzi a maga hagyományait, miközben tiszteli a másokét.

Ha politikus lennék, kulturális pluralizmust hirdetnék. Legyen mindenkinek saját vallása, hagyományai, gondolatai, életstílusa, miközben egy közös társadalomban élünk!

Ó, de szép gondolatok.

Sanghaji lakóparkunk ezt az ideológiát követte. Sokan sokféleképpen éltünk együtt egy nagy közös égi fedél alatt. És hogy milyen népek is alkották idillikus, modellértékű, már-már kommunaszerű mini társadalmunkat?

Francia:

– Álo! Itt a szomszéd – szólt bele egy kedves francia ismerősöm a telefonba.

– Parancsolj, Philippe, segíthetek valamiben? – kérdeztem készségesen.

Philippe magas, sovány és nagyon vonzó férfi volt. Megjelenése mindig tökéletes, mintha egy divatlapból húzták volna elő. De Philippe nemcsak jóképű, hanem kedves is volt, és álmotársadalmam oszlopos tagja. Mindig mosolygott, mindenkit meghallgatott, ráadásul lelkesen segítette az új lakók beilleszkedését. Ajándékkosarat vitt az új családoknak, – a gyerekeket pedig lefoglalta, amíg azok szülei a kipakolással bíbelődtek. Ha kellett, hancúrozott a kicsikkel, és ha már választhatott, legjobban homokozni szeretett. Négy gyönyörű gyereke és egy csodálatos felesége volt.

– Nagy szívességet szeretnék kérni tőled. Be tudnál jönni az irodámba valamikor? – kérdezte a telefonban, suttogóra fogva a hangját, mintha titkos cselszövéssre készülne.

– Hogyne! De mégis miről lenne szó? – kérdeztem vissza, csak hogy tudjam, mire számítsak.

– Tudom, hogy már elég jól beszélsz kínaiul. Szükségem lenne néhány kifejezésre, hogy könnyebben boldoguljak.

– Rendben – vágtam rá gondolkodás nélkül –, de miért kell ehhez a munkahelyedre mennem?

– Tudod, az asszony miatt, kellemetlen lenne előtte. Ebben maradtunk.

– Ez a Philipe egy úriember – jegyeztem meg este a férjemnek. – Igazi férfi, aki nem csorbítja a tekintélyét azzal, hogy a felesége előtt makogja el a kínai szavakat, nem, ő nem ilyen. Inkább titokban bemagolja, hogy aztán, mint egy cowboy a revolvért, előrántsa azokat, lenyűgözve ezzel asszonyát. Hát nem tökéletes?

Szerelem, virág, házassági évforduló, kórház, orvos, gyógyszer jobbra, balra, szedtem össze gondolatban a fontosnak vélt szavakat, útban Philipe irodája felé.

Kedvesen fogadott, hellyel és innivalóval kínált.

– Ez itt a franciaországi házunk – mutatott egy kisebb kastély fotójára a falon –, ez pedig a jachtunk, amott meg a nyaralónk, az autónk és a motorom.

– Hm, nagyon szépek! – ámultam.

Miután kimerítő tárlatvezetést tartott egójának kivételéseiről, céltudatosan a lényegre tért.

– Nos, akkor... – köszörülte meg a torkát. – Mint tudod, nagyon szeretem a gyerekeket, de az asszonnyal nem mennek mostanában túl jól a dolgok. Nem akarok elválni, de hát férfi vagyok, nekem is vannak szükségleteim.

– Értem – mondtam, miközben nem értettem.

– Na. Akkor elmondanál nekem pár szót kínaiul? – kérdezte sürgetően.

– Mégis mit? – néztem rá értetlenül.

– Kurva, mennyibe kerül és hát, izé... tudod... a női nemi szerv, aztán még érdekelne...

– Ezt most komolyan mondod? – vágtam közbe lefagyva, ahogy egy túlterhelt számítógép az összeomlás előtt még kiköp egy hibaüzenetet.

– Siessünk, kérlek, mert mindjárt kezdődik egy tárgyalásom! – mondta erre szigorúan.

A kurvát és azt, hogy mennyibe kerül, tudtam.

Angol:

Janice és Jim jól szituált, kedves angol házaspár volt, két okos, jól nevelt és udvarias gyerekkel. Sokat jártunk együtt vacsorázni, és miközben a gyerekek vidáman hancúroztak, mi intellektuális témákat feszegettünk. Szívélyes volt közöttünk a viszony, mondhatni mindenben egyetértettünk. Egyet kivéve: a test számára optimális és komfortos hőmérsékletről egészen másképp vélekedtünk.

Azon a nyári estén vendégségbe készültünk Janice-ékhez.

– Jól öltöztessd föl a gyerekeket és te is vegyél föl kardigánt! És ha azt akarod, hogy legyenek barátaink, ne kérdezz megint túl személyes dolgokat! Ez a nyugat-európaiaknál nem szokás – kiabált ki a fürdőszobából nevetve a férjem.

Persze tudtam én, hogy épp azért szeret, mert kimondok olyasmit is, amit talán nem szokás.

Pulóverben gyalogoltunk keresztül a lakóparkon a harmincöt fokos melegben, kezünkben olvadt csokival, kókadt virággal és egy üveg itallal. Ünnepelni mentünk – Janice-ék aznap hozták haza nagyobbik lányukat a kórházból, akit tüdőgyulladásal kezeltek hat napon át.

Ahogy beléptünk a lakásba, azonnal libabőrös lettem.

Janice-ék éjjel-nappal tizennyolc fokra állították be a légkondicionálót, a gyerekek pedig mezítláb, taknyos orral rohagáltak.

Kis idő múltán Jim isteni jeges koktélt kevert, amit elgémberedett ujjaimmal nehezen tudtam átvenni. Az ital elfogyasztása után vacogva üldögéltünk. Egyszerre valami csörömpölésre lettem figyelmes, de rájöttem, hogy csak a magas sarkú cipőm csatja csilingel, ahogy a lábam remeg a hidegben.

– Mami, fázom – szaladt oda hozzám egyszer csak a kisfiam.

Janice és Jim kedvesen felnevetett, majd rövid ujjú pólóban előadást tartottak arról, hogy a legújabb kutatások szerint a hőérzet az agyban dől el, és majdhogynem független a külső hőmérséklettől.

– Ne vicceljetez már! Mimi azért kapott tüdőgyulladást, mert szétfagyott nálatok. Én elhiszem, hogy ti nem fáztok, de az Istenért, legalább egy zoknit adjatok rá! Ma jött ki a kórházból! Nézni sem bírom, ahogy a jéghideg kövön mezítláb rohangál – bukott ki belőlem. Nem csak én, de a levegő is megfagyott a szavaim után.

– Na, erről beszéltem – súgta oda mosolyogva magyarul a férjem.

– Persze... biztosan igazatok van ezzel a fejben eldőlő, fázásos teóriával kapcsolatban – próbáltam menteni a helyzetet.

Azon a napon rájöttem, hogy semmiben sem különbözöm apámtól. Nekem is ugyanolyan fontos, hogy az igazság ki legyen mondva! Ettől a felismeréstől egész estére különleges, vidám hangulatba kerültem.

És ki tudja, lehet, hogy tényleg fejben dől el, hogy fázunk-e, de tény, hogy mindannyian megfáztunk Janice-éknél. A valóságban.

Japán:

Az iskolabusznál hosszasan szoktunk integetni a gyerekeknek. Mellettem rendszerint egy szimpatikus, nádszálvékony japán anyuka állt. Hiroko nem beszélt angolul, csak pár szót, de azt is nagyon nehezen értettem meg, mert tulajdonképpen japánul ejtette ki a szavakat. De ez egyáltalán nem zavart, elmutogattunk mi mindent egymásnak, amit akartunk, ráadásul a férjeink igen jól megértették egymást. Ha másért nem, az én drágámért elviselem ezt az apró kis kommunikációs zavart – gondoltam.

Ahogy lengettük a karunkat a távolodó buszt nézve, Hiroko felé fordultam.

– Lenne kedvetek átjönni hozzánk egy italra valamelyik este? – kérdeztem, miközben képzeletbeli poharat emeltem a számhoz és a házuk felé mutogattam. Végül, a jobb érthetőség kedvéért széttártam a kezem és „hm?” kérdőhangot is hallattam.

– Én beszél férj, jó? – válaszolta.

– Tökéletes, én is! Holnap felhívlak a részletek miatt – mondtam, telefont formálva a kezemből.

Aztán másnap, ahogy ígértem, tárcsáztam Hiroko számát.

– Halló – nyögte egy rémült hang.

– Mónika vagyok, Hirokót keresem. – Nem jött válasz, csak erőtlen nyögés. – Ki beszél? – kérdeztem.

– Itt? – kérdezett vissza az ijedt hang.

– Igen, ott.

– Mi az, hogy ott? – kérdezett vissza Hiroko.

– Ahol te vagy – magyaráztam.

– Te? – kérdezett megint vissza.

– Nem én, hanem te! – mondtam, de már én is belezavarodtam, ezért tiszta lappal indítva, újra próbálkoztam. – Én Mónika vagyok. Te vagy az, Hiroko? – kérdeztem tagoltan és érthetően.

– Igen – válaszolta.

– Szia – köszöntöttem. – Akkor tudod már, hogy mikor jöttök?

– Nem tudom. Ki beszél ott? – kérdezett vissza megint.

– Mó-ni-ka – szótagoltam.

– Téves, én nem Mónika – válaszolta.

– Tudom, hogy nem Mónika vagy! – kiabáltam kissé dühösen, amitől azonnal elszégyelltem magam. – Ti... jöttök... vendégség? – váltottam kedvesre, miközben a lehető legegyszerűbben próbáltam fogalmazni.

– Kicsoda? – hebegett.

Lehet, hogy nem kellett volna, de feladtam.

– Elnézést, valóban téves – mondtam, és leraktam a telefont.

– Mikor jönnek Hirokóék? – kérdezte este fogmosáskor a férjem.

– Soha! – válaszoltam.

Koreai:

Kim és Szüan vacsorameghívását kissé félve, de bizakodva fogadtam el. Városi legendák keringtek ugyanis arról, hogy a koreai cégeknél bevett és elfogadott szokás a testi fenyegetés. Sok sanghaji iskolába koreai gyereket sem vettek fel. De ez mind előítélet és rosszindulatú pletyka. A mi iskolánkba járnak koreai gyerekek és nincs velük semmi gond, a fiaim szeretik őket.

Kim törekeny, mindig mosolygó nő volt, aki csak a gyerekeinek élt. Ő volt a szülői munkaközösség elnöke. Szüan, a férje, kifejezetten erős testalkatú, szemüveges ember volt.

A házuk messze a legszebb volt az egész lakóparkban. Rengeteg virággal és gyönyörű bonszaj okkal rakták körbe kis kertjüket, teraszukon csodás bambusz ülőgarnitúra pihent. Elegáns lakásukban súlyos fabútorok uralták a teret, az étkezőasztaltól csak férjem figyelmes segítségével tudtam elhúzni a székeket.

Azon a jó hangulatú estén minden a legnagyobb rendben volt. Jóízűen fogyasztottuk el a malacfarokból készült ragut, majd miután elropogtattuk ezt a gusztustalanságot, kinyitottunk egy üveg bort, meg még egyet, meg még egyet. És még egyet. Nagy részüket Szüan itta meg, aki aztán egyre hevesebb lett. Ekkor kellett volna eljőnnünk.

Történt ugyanis, hogy fiai a féktelen játék hevében leverték egy porcelánvázát a polcra. A mieink, hála Istennek, vétlenek voltak. Szüan kimérten felállt, odament a reszkető fiúkhöz, és két éktelen nagy nyaklevest zavart le nekik a szemünk láttára, amitől a gyerekek úgy borultak fel, mint két sörösüveg, majd visszaült az asztalhoz.

– Ez családon belüli erőszak – súgtam oda magyarul a férjemnek.

– Nem. Ez magánügy. Maradj csendben, kérlek! – súgta vissza.

Csak tudnám, ki volt az a barom, aki kitalálta ezt a kulturális pluralizmus miskulanciát! Hogy sosem próbált meg együtt élni ennyiféle néppel, az egyszer biztos. Hogy vinné el az ördög!

Bal agyféltekéjük országa

– A gyerekeknek márpedig kínai iskola kell – mondtam egy langyos hétfő reggelen a férjemnek. – Nem egy ilyen játszóház, mint amilyen a brit oktatási rendszer.

– De a gyerekek jól érzik magukat, és örömmel járnak iskolába. Miért váltanánk? – kérdezte a férjem.

– Na persze, de angolul bárhol megtanulhatnak, kínaiul viszont csak itt. Ugyan már! Használjuk ki a lehetőséget, amíg Sanghajban vagyunk! – próbáltam meggyőzni.

Rám hagyta a dolgot. Jól ismert, tudta, ha eltökélt vagyok, kár vitatkozni. Ezt is apámtól örököltem.

Egyébként a férjem nem vitatkozott soha senkivel, egyszerűen nem volt szüksége rá. Nem megúszni akarta ő a vitát vagy elkerülni a konfliktust, hanem bölcsen kivárt, mert tudta, hogy a dolgok vita nélkül is többnyire úgy alakulnak, ahogy azt ő szeretné. Ilyenkor mindig csendben maradt és kedvesen, de magabiztosan mosolygott.

Ha pedig mégis érvelt, az embernek nem maradt más választása, mint visszavonulót fűjni.

Halálra tudott vele idegesíteni. De csak azért, mert annyira irigyeltem a higgadságát.

Aznap éjjel a fotelban ébredtem, miután megint átkutattam a fiókokat és a szekrényeket. És ha már úgyis kereső üzemmódban voltam, hát felkutattam Sanghaj elit kínai iskoláit is, ahová felvesznek külföldi gyerekeket. Szemem előtt lebegett, ahogy gyerekeim egy neves kínai iskolában parádéznak.

Az intézmény, ahová másnap ellátogattam, modern volt és jól felszerelt. Az igazgatónő katonás szabású zöld nejlonkosztümben fogadott, haja szoros kontyba volt fogva a feje búbján. Kissé meglepődött, hogy európai vagyok, de szívélyesen vezetett körbe a tágas épületben. Cipősarka szigorúan kopogott, mutatva az utat az iskola néma és kihalt folyosóján.

Az egyik osztályteremben éppen írásóra folyt. Az üvegfalú helyiségbe szabad belátás nyílt. A gyerekek néma csendben, egyenes háttal másolták a számomra megfejthetetlen írásjeleket. Az

igazgatónő elmondta, hogy a tábla fölött lógó plakát hatalmas írásjelei azt hirdetik, mit nem szabad tennie egy gyereknek ebben az intézményben. Nem lehetett a folyosón rohangálni, kérés nélkül megszólalni, órán beszélgetni. Tilos volt enni és inni, amikor annak nincs itt az ideje, és feltűnő hajviseletet hordani. A gyerekek napi hat órán át csak a tilalmakat látták – óriási méretben.

– Ez aztán a katonás fegyelem – állapítottam meg.

– Nálunk valóban rend van – bólintott az igazgatónő.

– És hány írásóra van egy héten? – kérdeztem. – Minden nap három, de otthon is sokat kell másolni a kínai írásjeleket. A gyerekek sokszor késő estig gyakorolnak.

– Nem sok az egy ilyen kicsinek? – kérdeztem bizonytalanul a teremben körmölő gyerekekre mutatva.

– Kérem – nézett rám értetlenül –, a kínai írást megtanulni nem kis feladat. Kitartás, türelem és rengeteg gyakorlás kell hozzá nap mint nap.

– És mikorra végeznek vele a gyerekek?

Az igazgatónő elcsodálkozott tájékozatlanságomon.

– Bizonyára tudja, hogy Kínában még az egyetlen is van írásóra. Több ezer írásjelet megtanulni nem megy egyik napról a másikra – magyarázta szigorúan. – Keményen meg kell dolgozni érte.

– Már megbocsásson, hogy ilyet kérdezek, de nem lehet játékosan, kevésbé gépiesen tanulni?

– Asszonyom – csattant fel –, hogyan lehetne másképp megtanulni írni, mint szigorú gyakorlással és szorgalmas másolással? Európában is ezzel a módszerrel tanulnak a gyerekek írni – tette hozzá kioktatóan.

Na, ja, gondoltam. De mi egy év alatt végzünk vele.

Hajói hiszem, ekkor bizonytalanodtam el először.

Ezután egy biológia-, majd egy angolórát látogattunk meg. A fegyelmezett gyerekek éppen a feladott leckét mondták fel, szóról szóra. A tanulás csupán a tankönyv pontos visszaadását jelentette.

Így tanultak minden tantárgyat. Bevéséssel.

A kapuban hűvösen, de udvariasan búcsúztunk egymástól. A levegőben ki nem mondott nézeteink viaskodtak. Mindketten

éreztek, hogy másképp vélekedünk írásról és olvasásról, tanulásról és tanításról, szigorról és engedékenységről, szabadságról és kötelességről. De mindketten bölcsebbek voltunk annál, hogy vitába szálljunk.

Először és utoljára láttuk egymást.

Hazaérve bekapcsoltam a számítógépet. Már napok óta egy körbe-körbe forgó női alakot nézegettem. Az egyszerű tesztben egy nő fél lábon forgó sziluettjét bámulva bárki megállapíthatta, hogy agyának inkább a jobb vagy a bal féltekéjét használja-e. Az alkotó szerint aki a forgó női alakot az óramutató járásával megegyező irányban látja mozogni, az a jobb agyféltekéjét dolgoztatja jobban, aki pedig az óramutató járásával ellentétesen érzékeli a mozgást, az inkább a balt.

A bal agyféltekét többet használók tulajdonságait is leírták kulcsszavakban: logikus, tárgyilagos, mechanikus gondolkodású, fontos számára a szó, a nyelv, az írás, tényekre támaszkodó, racionális.

A jobb agyféltekéjüket dolgoztatok tulajdonságai a következők voltak: érzelmes, a részletekre nem odafigyelő, hittel és élénk fantáziával rendelkező, kreatív személyiség, aki álmvilágban él.

Nekem kizárólag jobbra forgott a kép. Nem csodálkoztam rajta.

– Az a te bajod, fiam, hogy bolond vagy; túl sokat gondolkozol, és semmit nem csinálsz – mondta egyszer apám. – Fene nagy gondolatok, tettek nélkül. Ha fiú lennél, azt mondanám, impotens vagy. Egy másik világban élsz, ott belül – mutogatott a fejemre. – Pedig a dolgokat nem kell túlbonyolítani. Az igazság, amit állandóan keresel, egyszerű, nem lehet megszállott kereséssel és gondolkodással eljutni hozzá. Kurva Isten, hogy így van, én mondom neked. Csak mindhiába!

Persze, hogy megsértődtem. Mert az egészből mindössze annyit értettem meg, hogy impotens vagyok.

Valóban ilyen lennék? – töprengtem el most, évekkel később a szavain. Egy megszállott kereső, aki folyton kutat valami után? Megfigyeltem, hogy a holdkóros keresést egyre gyakrabban hittem valószínűsőbbnek, mint az ébrenlétet, amelyről egyáltalán nem

tudtam, hogy valóságos-e. Egyre gyakrabban éreztem, hogy amikor álmomban kutatok, az maga a valóság. Hiszen legtöbbször homályosan ugyan, de emlékeztem rá. És fordítva: amikor ébren voltam, sokszor gondoltam, hogy talán csak álmodom, és egy pillanat múlva minden eltűnik.

Igen. Talán ettől féltem, hogy egyszer csak mindenkit elveszíték, aki fontos számomra. Mint egykor... De mi erre a megoldás? Biztosan ezt keresem, gondoltam.

Lassan belegabalyodtam a gondolataimba, de végül mégiscsak sikerült bekapcsolnom a bal agyféltekémet, ezzel végre a számítógép monitorján a női alak balra is forogni kezdett.

Éljen, mégsem vagyok impotens! – ujjongtam. Ekkor világossá vált, hogy mi a különbség apám, az igazgatónő és köztem, hogy miért állunk harcban. Ők ketten a bal agyféltekéjüket használják többet, én inkább a jobbát. De ennél többre is rájöttem.

– Kína a bal agyféltekéjük országa! – kiáltottam fel.

A gondolat, amely felvillant bennem, tulajdonképpen olyan kézenfekvő volt, hogy nem is értem, miért nem jutott hamarabb eszembe.

A kínaiak életükből húsz évet töltenek bal agyféltekéjük fogságába zárva, mire megtanulnak írni. Eközben kreatív, jobb agyféltekéjük lustán pihen, mint egy kalitkába zárt madár. Szép lassan elfelejtnek szabadon szárnyalni, álmodni, merengeni, rágódni.

Nem figyelnek többé a belső hangra, a semmiből érkező sugallatokra.

Gyönyörű múltjuk, ősi tradíciójuk – az írás köti gúzsba a lelküket.

A gyerekek pedig csak gyakorolnak, másolnak és másolnak. Másolják az írásjeleket, mint egy gép. Aztán felnőnek, de úgy maradnak, másoló üzemmódban. Először csak a kínai írásjeleket másolják, aztán a jogdíjas DVD-ket, Rolls-Royce-okat, Vuitton-táskákat, márkás órákat és hamis ideálokat. És nem képesek kilépni a szerepükből. Ahogy én sem voltam képes levetkőzni a félelmem, kilépni a múltból és abba hagyni a keresést. Ebben mindannyiunk agyféltekéi egyformán működtek.

– Hogy tetszett a kínai iskola? – kérdezte este a férjem. –A jobb agyféltekém azt súgja, jó lesz nekünk a brit iskola – feleltem, majd lekapcsoltam az éjjeli lámpát, a bal oldalamra fordultam és elaludtam.

Aznap éjjel nem kerestem semmit, végigaludtam az éjszakát.

A csaló sofőr

A sanghaji sofőrök mindig az egykori riksakultúrát idézték fel bennem, amikor még nehéz sorsú kulik ezrei cipelték szerencsésebb csillagzat alatt született honfitársaikat. A városban most is lehetett ugyan látni riksákat, de ezt a turistacsalogató szolgáltatást ma már kevesen vették igénybe. A kihalófélben lévő kulik leszegett fejjel vonszolták még maguk után súlyos terhüket, de szép lassan átadták helyüket a 21. század sofőrjeinek.

Sanghajban sofőrök tízezrei várták, hogy a tehetősebb kínaiak vagy a külföldiek alkalmazzák őket. Éjjel-nappal munkaadójuk rendelkezésére álltak, ha kellett, egész héten dolgoztak, szabadnap nélkül. Hosszú órákon át várahoztak az utcán hidegben és melegben, amíg kuncsaftjuk dolgozott, vásárolt, ebédelte vagy szórakozott. Az autóban élték az életüket, sokan ott ettek, ittak, aludtak. A parkolóban álló padokon újságot olvastak, hangosan beszélgettek, dohányoztak, játszottak vagy teáztak.

Az olcsó szolgáltatást mindannyian igénybe vettük. Sofőrök nélkül gyámoltalanul bolyongtunk volna az utakon, akár az eltévedt gyerekek.

Amióta Sanghajban éltünk, két sofőrünk volt. Hamar sötétedő sanghaji estéken szeretek rájuk gondolni. Egyiküket Linek hívták.

Li mogorva, köpcös kis ember volt, résnyire szűkült, mérges fekete szemmel. Fehér ingének nyaka és mandzsettája megsárgult, fekete nejlonnadrágja fénylett a kosztól. A legkisebb baja volt, hogy nem tudott vezetni. Az autót halálra gyötörte, miközben sehová sem talált oda. Sokszor órákig bolyongtunk, mire megérkeztünk a megadott címre. És olyan bűdös volt, amelyet még sosem éreztem. Leginkább a rothadt tofu, a többnapos izzadság és az olcsó dohány keverékére emlékeztetett a szaga, ami nem csoda, hisz napokig járt ugyanabban az ingben, rengeteget cigarettázott és valószínűleg nem mosakodott túl gyakran. Az utat rendszerint végigöklendezte, az ablak állandóan le volt húzva mellette, és zöld köpeteket küldött, hol ki az útra, hol maga mögé röpítve, egyenesen az én látókörömbé.

De a legnagyobb baj az volt, hogy egyre emelkedő benzinköltségünket látva gyanút fogtunk, hogy más munkát is vállal, a mi költségünkre. Bizonyos napokon különösen fontos volt megtudnia, mikor ér véget a munkaideje, ilyenkor indulatosan kérdezgette, meddig kell dolgoznia.

Haragos beszédét sohasem értettem, pedig szavait egyesével ízlelgettem, annyira koncentráltam. Ilyenkor lemondóan legyintett felém. Úgy éreztem, Li haragszik rám – és az egész világra.

Azon a keddi napon mint valami kém, taxival eredtem a nyomába. Izgatott voltam, a szívem hevesen kalapált, mivel életemben először vettem részt igazi autós üldözésben. A taxiban a nagy összecsapásra készültem, ehhez igyekeztem előre összeválogatni a megfelelő kínai szavakat. Közben fortyogott bennem a düh, mint egy kitörni készülő vulkán.

Kisvártatva egy rozzant, szürke épületnél állt meg az autónk. A ház előtt egy asszony az utcán mosogatta edényeit a falba épített kőmosogatóban. Az emeleti ablakokban ócska, elnyűtt ruhák és törülközők száradtak.

Hittem is, meg nem is, amit ezután láttam. Bűdös sofőrünk felsietett a szűk lépcsőházba, majd karjában egy tíz év körüli kisfiú ernyedt testét tartva jelent meg újra. A gyereket óvatosan a hátsó ülésre helyezte, majd a szorosan a sarkában toporgó asszonyt nyugtatgatta, aki keservesen sírt. Ezután beültek az autónkba és elhajtottak, én meg utánuk.

Hosszú és kanyargós út után egy komor, szürke épület előtt álltunk meg.

– *Zhege shi shenme?* – tudakoltam a taxistól, mert a feliratot nem tudtam elolvasni.

– Kórház.

Kifizettem a fuvar, és lecsaptam a sofőrünkre. –Mi folyik itt? – szegeztem neki a kérdést szigorú hangon.

Rögtön tudta, hogy lebukott, mégsem ijedt meg. Zsíros haját gondterhelten hátrasimította, feltárva a hónalján lévő hatalmas és bűdös izzadságfoltot, majd azt mondta:

– Gyerek beteg.

Milyen egyszerűen válaszolt ezúttal! Mindkét szót értettem.

Felesége eközben hangosan rikoltozott, egyre csak kárált. Talán a gyerek miatt aggódott, talán szégyenében, netán félelmében, hogy férje épp most veszíti el az állását.

A sofőr dühösen felé csapott, de egy ujjal sem ért hozzá.

Látszott, hogy legszívesebben az autóban heverő gyerekhez fordulna, de erre tőlem várt engedélyt. Én pedig képtelen voltam tovább veszekedni.

– Menjünk be gyorsan a kórházba – mondtam csendesen.

Li úgy emelte ki beteg gyermekét, ahogy egy időzített bombához nyúl a tűzszerész. Biztos kézzel, óvatosan. Aztán elindultak befelé, én pedig utánuk.

A sűrű épületben szomorú diagnózist közölt érdeklődésemre az orvos, majd a gyerek vékony karjába tűt szúrt, amely egy vékony csővel egy ballon folyadékkal volt összekötve. Megkezdődött az ötödik kezelés.

Li igazi hősként viselkedett. Énekelt és beszélt a gyerekhez, közben görcsösen simogatta az apró kis kezét. A gyerek némán sírt, a hangját nem lehetett hallani. De a könnyei szünet nélkül folytak, egyenesen a fülébe.

Olyan súlyos pillanat volt ez, hogy majdnem agyonnyomott, pedig igazi terhét nem nekem kellett cipelni. Jobb lett volna az egészről inkább nem tudni, gondoltam. El akartam futni, de nem mozdultam.

Aztán Li – mint akinek már minden mindegy – európai gyártmányú gyümölcslevet vett elő a táskájából, és itatni kezdte a kicsit, miközben bocsánatkérően rám pillantott. Azonnal megismertem a dobozt, nyilván tőlünk lopta a legutóbbi bevásárláskor. És mégis én éreztem aljasnak magam, aki mocskos pár száz jüanját jött ellenőrizni.

Hazafelé autók ezrei cikáztak az ötsávos utakon. Mellettünk hatalmas, ám rozzant teherautók húztak el. Rakományuk kikötözés nélkül, bizonytalanul imbolygott a platón. Köztük potenciális tömeggyilkosok szlalomoztak a legújabb típusú méregdrága sportkocsikkal, a motorosok és a biciklisták pedig a legváratlanabb helyekről bukkantak elő kamikazeként, mintha hősi halottként akarnák végezni.

A gyerek hányni kezdett az anyja ölében. Tehetetlenül néztem a szenvedését.

Kínában, ha valaki megszegyenül, azt mondják: elveszíti az arcát. Bár sokáig kerestem, sosem láttam többé Lit, az arcát vesztett csalót.

Pedig azon a napon én vesztettem el az arcomat.

Ezután érkezett hozzánk Guan.

Negyven év körüli, kifejezetten jól öltözött sanghaji férfi volt. Nem volt büdös, tudott néhány szót angolul és sohasem köpött ki az ablakon, orrát esetlenül papír zsebkendőbe fújta. Kedvünkért angol nyelvű rádióállomást hallgatott, ha esett, ernyőt emelt a fejünk fölé, mi pedig a mennyben éreztük magunkat.

Szép lassan családunk nélkülözhetetlen tagjává vált. Együtt tanulta a gyerekekkel a kínai leckét, vigyázott rájuk, ha a szükség úgy hozta, pingpongozott és focizott, vagy sárkányt eregetett. Életünk csendes és ítélkezéstől mentes megfigyelője lett. Látott betegen és boldogan, bánatosan és vidáman, tanúja volt hangos veszekedéseknek és néhány átmulatott, mámoros éjszakának.

Guan már egy éve dolgozik nálunk, és biztos vagyok benne, hogy Sanghaj legjobb sofőrje a miénk. Le merném fogadni. De Li a mai napig hiányzik, és nem tudom őt kiverni a fejemből.

Guan

Gyerekkoromban a szomszéd néni rendszeresen Melba-kockával lepett meg jeles alkalmakkor. Ráadásul a gyűjtő-dobozos kiszereeléssel, amelyekben két emeleten sorakoztak a kis alufóliás piramisok. Pusztán a mennyiségből is látszott, hogy a néni jó szándékához semmi kétség nem fér. Sajnos, a Melba-kockából egyedül a csokiburkolatot szerettem, ám annak a szintetikus töltelékhez viszonyított aránya nem haladta meg a tíz százalékot. Éveken át jelentős elfekvő készletem volt Melba-kockákból, és soha nem tettem rá utalást, hogy egy tábla mogyorós csokival mindketten jobban járnánk. Vagy udvarias gyerek voltam, vagy későn érő, vagy csak hülye.

Ez jutott eszembe új sofőrünk, Guan meglepetéseit látva. Az egész egy csipkés üléshezattal kezdődött, amit ajándékba kaptunk tőle. Amikor megláttam, hátrahőköltem a döbbenettől. De távol állt tőlem, hogy megsértsem Guant, és ezzel elveszítse az arcát, hát lelkesen dicsértem és csodáltam a giccs eme szörnyszülőttjét.

Az üléshez vékony nadrággumival rögzített műanyag csipke már újkorában is sárga volt, csomózásai rendre kiszakították a harisnyáimat és kifejezetten kényelmetlenül esett rajta az ülés a gépi csomók miatt. Az ülés két oldalán aranyfonallal rögzített, fodros nejlonszövet csipkezuhatag lógott le egészen a földre. Lehetetlen volt nem rálépni sáros cipővel. De túrtük, szerettük és hálásak voltunk.

Ezután jött a kiskutyás-velőscsontos plüss papírzsebkendő-tartó, ezt pontosan a szemem magasságában, épp az orrom elé függesztette ki, hogy amikor a szükség úgy hozza, a lehető legkevesebb energiárfordítással fújhassam ki az orrom. A sötétbarna tokot fehér virágminták díszítették, és minden kanyarban, fékezéskor, indulásnál felhívta magára a figyelmet. Halálosan idegesített. Szívem szerint letéptem és kihajítottam volna az ablakon, de ilyet az ember nem tehet a sofőrjével, mert az elveszítheti az arcát. Így hát túrtük, szerettük és hálásak voltunk Guannak az ajándékokért.

Aztán egy, hat CD-ből álló slágergyűjtemény következett amerikai és európai örökzöldekkel. Az elmúlt negyven év

legszörnyűbb dalai. Majd egy aranyozott, integető macska is megjelent a műszerfalra ragasztva, egy cseresznyés mobiltelefon-tartó, ásványvizes rekeszecske és egy fodros térképtartó.

Guan jó szándékához sem fér kétség, ahogy a Melba-kockás szomszéd néniéhez sem. Igaz, az autónk már rég úgy fest, mint egy Kusturica-film kelléke, de kit érdekel, ha Guan közben megőrizheti az arcát?

Bontás

Amikor a szerelem egyszer csak megpihen, amikor már nem viharos a szenvedély, lassan előbukkannak az apró, de zavaró dolgok. Ami addig fel sem tűnt, az idő múlásával hirtelen előtérbe furakodik. Így volt ez Sanghajjal is. Kellemetlen szagok, idegesítő hangok, bosszantó és ormótlan szokások tolakodtak elém.

A szerelem múlásával az együttlétek varázsa megrövidült, akár a nyári éjszakák az ősz beálltával. Az édes napok íze savanyú lett, és az igazság darabokra törte a csodás illúziót. Amikor ide jut a szerelem, akkor kell igazán ügyesnek lenni, és ha megéri, így is elfogadni, akit szeretünk. Sanghaj megérte.

Másfél év után már jól ismertem a várost, és láttam pusztító erejét is – lerombolt mindent, ami fejlődése útjában állt. Szemem egyre tisztábban látott, mint amikor este lekapcsolom a villanyt, és egy ideig semmit sem látok, de aztán megszokom a sötétséget, és lassan, részletről részletre elkezd kirajzolódni a szoba. Először csak fekete foltként látom kiemelkedni a sötétségből a tárgyakat, de később megjelennek a részletek is.

Sanghajban sorra tűntek el a hangulatos, óvárost idéző kicsi faluközösségek, és helyükre modern felhőkarcolók, széles utak és magasba emelt autópályák költöztek. Az ijesztő iramú fejlődés mindent elsöpört, ami az útjába került. Pedig a régi kis házak labirintusai apró szigetek voltak a városban, ahol a múlt időzött. Hisz mielőtt a száznolcvan kilométer hosszan és száz kilométer szélesen nyújtózó óriás metropolisszá nőtt, piciny falvak sokaságából állt. Ezeket a kis falvakat idővel bekebelezte a város, modern kerületek, fényűző bevásárlóközpontok, tágas parkok születtek a lerombolt falvak helyén. De némelyik fennmaradt, és úgy lapult meg a magas házak lábainál, ahogy a szél bújik meg a hatalmas hegyek mögött. Többségük valóban megérdemelte sorsát, hisz a düledező falak nem tudtak ellenállni az idő vasfogának, de sokuknak kijárt volna, hogy fennmaradjon.

Lakóparkunktól csupán pár száz méterre volt az egyik ilyen utolsó falucska. A szűk sikátorokba először félelmetesnek tűnt belépni, de

ha egyszer rászánta magát az ember, sosem akart kijönni többé. Az emberek békében éltek itt és tették a dolgukat, akár egy nagy családban. A gyerekek hangos zsvajjal hancúroztak, a férfiak biciklit és motort javítottak, teknőt készítettek, régi bútorokat újítottak fel, fát fűrészelték, építőanyagot furikáztak, és roskadozó, szegényes házaikat erősítették minduntalan.

Az utcán étel főtt, és bár a férjem eleinte nem örült neki, mi a gyerekekkel gyakran ettük itt a kedvenc csemegénket, egy különös kínai édességet. Isteni finom volt. Sehol másutt nem készítettek ilyen finoman. Pici gombóc pörkölt szezámmagba forgatva, belül meg valami édes kulimással töltve. Rizslisztből készült tésztáját hatalmas fadeszknán dagasztották az utcán, majd méretes fakalapáccsal püfölte két ember felváltva, akár a kovácsok a tűzből kiemelt vasat. Már jól ismertek minket, szívesen adták át a gyerekeknek a kalapácsot. A fiúk ilyenkor nevetve kalapáltak, kínai nyelvtudásukkal pedig elbűvölték a helyieket.

Egyszer csak azon kaptuk magunkat, hogy naponta járunk ide. Sós gombócokért, édességért, levest és sült tésztát enni, cukros mogyorót venni, forró karamellába mártott gyümölcsöt ropogtatni, bútorokat beszerezni, elromlott tárgyakat javíttatni. Csupán pár száz méterre kínai otthonunktól rátaláltunk бүккi falunk emlékére a tizenhétmillió városban.

Aztán körbekerítették a falucskát. Az emberek beletörődve a sorsukba kötözték fel triciklijükre szegényes motyójukat. A területet bontásra ítélték.

Pár nap múlva hatalmas markolók haraptak bele a falakba. A fiúk összerándultak és elfordították a fejüket. Az összetákoltt falaknak nem volt esélyük a túlerővel szemben. Kis ideig ellenálltak, majd végül hatalmas robajjal roskadtak össze.

Búcsúzni már egyedül mentem vissza, hisz az ilyen elmúlás nem gyerekszemnek való.

A fekete tetőcserepek törött darabjai beborították a földet. A minap még barátságos, étellel teli utcácskákat vastag sittréteg takarta. Az élénk zsvaj helyébe néma csönd költözött. Az egykor létteli szobák falai megcsonkítva, magányosan meredeztek itt-ott. A törmelékek között idegen emberek guggoltak értékesebb darabok

után kutatva. Téglákat és hátrahagyott ócska tárgyakat pakoltak koszos vödrekbe – alávaló sírrablók.

Beköszöntött az este, és első ízben tért nyugovóra tető nélkül a lefejezett negyed. Nem értettem a lemenő nap közönyét: hogy tudott bársonyosan mosolyogni a pusztításra?

– Fiam, önző vagy! – kiabálta egyszer apám a kerítésen át a népművelő Józsinak, aki az utcánkban lakott és rendszeresen járt a csángókhoz.

– Ugyan miért lennék az? – kérdezett vissza meglepődve a csángói népviseletbe öltözött Józsi.

– Na, idefigyelj! Csak azért, hogy gyönyörködhess azokban az emberekben, meg jókat egyél náluk, ne kívánj nekik olyan életet, amelyet te magad nem élnél szívesen. Ülsz a szép lakásodban, néha kiruccansz hozzájuk a magnóddal múltat idézni, mint valami skanzenbe, miközben azok ott bilibe szarnak, mert nincs csatornájuk, és maholnap talán a házuk is rájuk dől. Felveszed a hímzett, bő parasztinget, meg a szűk fehér gatyát, és elmész konzervdobozba zárnivalókat a szerencsétleneket. De ők nem akarják. Ők is automata mosógépet és meleg vizet akarnak, ami ugye neked is van, te álszent fajzat, meg mikrohullámú sütőt. Ez az élet rendje, fiam. Úgyhogy ne legyél nekem önző, mert kimegyek és nyakon váglak!

Talán én is ugyanilyen önző voltam.

Nyúl a Holdon

Az iskola színháztermében zsibongva gyülekeztek a büszke anyukák és apukák. A gyerekek néha ki-kikukucsáltak a vastag bársonyfüggöny mögül, a kis szemek izgatottan keresték szüleiket. A terem ünnepélyes zsvajjal telt meg. Az ismerős szülők átölelve üdvözölték egymást, mások a helyüket keresték a sorok között, a tanárok pedig serényen sürgölődtek.

Amikor jelmezbe bújt fiaink észrevettek minket, megkönnyebbülten integettek felénk.

Majdnem elkéstünk az előadásról. A város pár napja teljesen felbolydult. Mintha csak karácsony lett volna Sanghajban, olyan lázasan készülődtek az emberek a kínai újév utáni legfontosabb ünnepükre, az őszi holdünnepre. Nem igazán szerettem a kínai ünnepeket, mert számomra egyet jelentettek a tömeggel és a végtelen dugókkal. A boltokban mozdulni sem lehetett, az utakon pedig szó szerint megbénult a forgalom.

Alighogy elhelyezkedtünk, kialudtak a fények és felgördült a függöny.

A színpadon hatalmas hold fénylett ezüstpapírból, előtte kövér ázsiai kisfiú állt.

– Réges-régen, amikor még tíz Nap sütött az égen, a Föld kiszáradt és az emberek éheztek – kezdett bele a mesélésbe. Hangja néha izgatottan elakadt, ilyenkor a szülők kedvesen kuncogtak. A színpadon közben tíz, napocskának öltözött óvodás jelent meg, egyikük a kisebbik fiam volt. – Az Ég Ura ezért megparancsolta Hou Yinek, a legügyesebb íjásznak, hogy lője le a Napokat – folytatta a mesélő.

Ekkor lépett színre a nagyobbik fiam égi íjásznak öltözve, majd hozzálátott, hogy teljesítse az Ég Urának parancsát. Sorra nyilazta le a napocskákat, de egyet elhibázott.

– Ez a Nap süt azóta is ránk – szólalt meg újra a mesélő. – Az éhező emberek áldották Hou Yi-t, de az Ég Ura megharagudott rá és elzavarta birodalmából.

A gyönyörű díszletek között szegény fiam szomorúan bandukolt. De aztán gyönyörű asszonyra lelt, akit azonnal feleségül is vett. Világszép asszonyát Chang'e-nek hívták. Menyemet egy bájos spanyol kislány, Laura játszotta.

– Boldogan éltek, és mivel Hou Yi kiváló íjász volt, sok tanítványa akadt, köztük egy gonosz is, Peng Meng – szötte tovább a történetet a mesélő, miközben szavai megelevenedtek a színpadon.

A történet szerint a kiváló íjász szert tett az örök élet elixírjére, amit a gonosz Peng Meng el akart lopni. Az íjász gyönyörű felesége, hogy megakadályozza ezt, megitta a varázssitalt.

– Ekkor az asszony elszakadt a Földtől, és felszállt a Holdra – mesélte a kisfiú.

A színpadon fények villódtak, változtak a díszletek, és máris a Holdon voltunk. Szegény asszony magára maradt, egyetlen társasága egy kedves nyúl volt, aki megállás nélkül a halhatatlanság elixírjének titkos összetevőit törte varázsmozsarában egy hatalmas fahéj fa alatt.

Alvajáróként talán én is az örök élet elixírjét keresem. Talán a nagy és végső igazságot, amely minden kérdésemet egyszerre válaszolja meg, gondoltam az előadást figyelve.

– Drága hitvesem – mondta Hou fiam a Földről feltekintve –, szerelmem jeléül ajánlom fel áldozatul a kedvenc gyümölcsöidet és ételeidet. Megszakad utánad a szívem – darálta gépiesen a betanult szöveget. – Mostantól fogva, elszakadva tőled, a Földről csodállak téged.

A függöny legördült, a gyerekek ügyes előadását a szülők hatalmas tapssal jutalmazták.

– Na, verekedjük haza magunkat – mondtam elcsigázottan a férjemnek. Összeszedtük a gyerekeket és indultunk is. Az autó ablakából felnéztem a Holdra, állítólag ezen a napon a legnagyobb és a legfényesebb. Tényleg különös és ünnepélyes volt. Hatalmas és vakítóan ezüstös. A telefonom ekkor hangosan pittyent, SMS-t kaptam: „A házatokkal szemközti parkból nézzük a Holdat. Szeretettel várunk titeket a tónál. Yaya.”

– Hurrá! – kiabáltak a gyerekek.

A sötét park olyan volt, mint egy hatalmas terített asztal. A családok óriási plédeken ülve csodálták a holdat, és közben kerek

holdsüteményeket majszoltak. Voltak, akik némán fekvé figyelték az égi tüneményt, mások vidáman csevegtek, miközben minduntalan felpillantottak az égboltra. A holdfényes sötétben kislányok kergetőztek, kisfiúk birkóztak vagy karatéztek a fűvön, kisbabák totyogtak körbe-körbe nagyszülei vezetésével. Néhol kisebb tűz égett, másutt gyertyák világítottak. Szinte mindenki kedvesen ránk köszönt és holdsüteménnyel kínált. Mégis bizonytalanul és kissé idegenül bolyongtunk a több ezer kínai között.

Yaya már messziről észrevett és nevetve integetett. Mezítláb szaladt elénk, megölelte és megcsókolta a gyerekeket, aztán kézen fogott minket, és húzni kezdett a családja plédjéhez. Sohasem láttam még ilyen boldognak.

Yaya szülei, nagyszülei, férje és annak családja örömmel fogadott minket. Nyolc kedves kínai ember. Egyesével ölelték meg és tapogatták végig gyerekeinket, amiért azok kínai hősnek öltöztek a holdünnepen. A fiúk sosem tudták megszokni ezt. Nem szerették, amikor a kínaiak tetőtől talpig végiglapogatták őket, de Yaya családjának érintését udvariasan túrték. Levettük a cipőnket és félszegen közéjük ültünk.

A takaró közepén holdsütemények álltak kis tornyokban. Volt mandulás, mogyoróval töltött, gyümölcsös és szójababos. Általában tizenhárom süteményt tornyoztak egymásra, ez az elmúlt év összes teliholdját jelképezte.

A legértékesebbnek azt a süteményt tartották, amelynek édes tésztája egy kemény tojás egész sós sárgáját rejtette.

A férjem Yaya apjával és férjével beszélgetett, én Yaya anyja mellé kerültem.

– Hogy érzi magát, kedvesem, ezen az ünnepen? – kérdezte. Kicsi, sovány, de tekintélyt parancsoló, gyönyörű asszony volt. Egyenes derékkal ült a földön. A holdfényben tisztán láttam, hogy Yaya tőle örökölte mindazt, ami oly széppé tette őt.

– Furcsán, kissé idegenül – válaszoltam körbepillantva.

– Tudja, mit jelent ez az ünnep?

– Persze, van az a nyúl a holdon, meg az íjász, aki... – feleltem a fiaimra mutatva.

– Nem, nem, nem – szakított félbe. – Ez csak egy négyezer éves monda, szimbólum. Ez az ünnep valójában a családról szól. Az összetartozásáról, a szeretetről, amit az íjász is érzett az asszonya iránt.

– Értem – motyogtam zavartan. – Jó önöknek, hogy együtt lehetnek. Így, mindannyian.

– Mi sem vagyunk mind együtt. Az én szüleim sajnos már nem élnek. A testvéremék pedig Pekingben laknak. De tudom, hogy most ők is a Holdat nézik. Higgye el nekem, a családot a távolság, de még a halál sem választhatja szét! Nézzen csak fel maga is, próbálja ki! – mondta kedvesen.

– Az enyémekek messzebb vannak, és a holdat sem nézik – pillantottam fel az égboltra.

– Ugyan már, kedvesem, nézze csak meg jobban – noszogattott –, ugyanez a hold világít nekik is, úgyszólván nem lehetnek olyan nagyon messze – ölelte át egy pillanatra a vállam.

Hálásan néztem Yayára. Köszönöm, formáltam a szót úgy, hogy leolvashassa a számról. Yaya kedvesen bólogatott, dobott felém egy puszit, majd hatalmasat harapott a sütiébe.

– Tojásos! – sikított fel.

Mindannyian megtapsoltuk, amiért volt olyan szerencsés, hogy rábukkant.

Később valami borhoz hasonló italt ittunk és a férjem pálinkát is hozott.

Aztán Yaya nagyapja kínai holdverseket szavalt, a család vele együtt suttozta őket. Egy szót sem értettem belőle, mégis gyönyörű volt. Yaya anyukája is mondott egy verset a holdról, közben rám kacsintott.

És én kezdtem egyre jobban érezni magam, mert bárhová néztem, csupa gyönyörű dolgot láttam. Ha felfelé tekintettem, ott volt az ezüstös telihold, ha lefelé, ott sorakoztak a szebbnél szebb holdsütemények. Ha távolabbra néztem, ott szaladgáltak a gyerekeim, immár félelem nélkül vegyülve el a kínai gyerekek között. Ha pedig egyenesen előre néztem, ott ült velem szemben a férjem. És amikor körbepillantottam, ott voltak kínai barátaim,

akiknek fontos volt, hogy ne legyünk egyedül ezen a gyönyörű éjszakán.

Igaza volt apámnak. A dolgokat nem érdemes túlbonyolítani.

Li Tai-Po

Holdvilágnál

Ablakdeszkámon hófehéren
ragyog a hold, a hold, a hold.
Padlómra lágy, ezüstös abroszt
hímzett az éj, az éj, az éj.
A holdat nézem, mely kajánul
ül fenn a rózsaszín zsalun.
Egy pillanat: s behunyt szememmel
veled vagyok, kicsiny falum.¹

¹ Ágner Lajos fordítása

A családi tűzhely

Jövő héten bekeményít a tél, mínusz tíz fok is várható, olvastam a magyarországi hírekben. Bár Sanghajban plusz tíz fok körüljárt a hőmérséklet, mégis fázósan húztam összebb magamon a kardigánom – mélyen belém költözött a vacogás. Még az otthoni tél szagát is éreztem egy pillanatra. A Bükkben a tél mindig az erdő felől érkezik, mint egy rossz szellem. Füstös, párás, nehéz illata van, és valahányszor megérezem ezt a szagot, szomorúság költözik a szívembe. Mert ez az elmúlás szaga.

Ilyenkor napokig szomorkás hangulatban vagyok, miközben folyamatosan búcsúzom, magam sem tudom, mitől. Aztán készülni kezdek a hosszú télre. Gondoskodom tüzelőről, kitisztítatom a kandallót, ellenőrzöm a ház réseit, vajon befúj-e rajtuk a viharos északi szél, és amikor mindennel megvagyok, visszahúzódok téli rejtekembe, ahogy a fák nedve tér nyugovóra a gyökerekben.

Sanghajban éltem, de otthoni időszámítás szerint.

Bejárónők, Wang pontban reggel nyolckor érkezett, mint minden nap. Már messziről hallottam, valahányszor befordult a házunk elé, mert ócska robogójának kopott féke hangosan nyüszített. Az ajtó előtt levette ócska, kitaposott cipőjét, és odakint hagyta. Sohasem lépett volna be cipővel a házba. Elhelyezte táskáját az előszobaszekrényen, levette kardigánját, és gondosan összehajtogatva hamis Vuitton-retiküljére terítette, majd hozzám fordult.

– Jövő héttől sajnós nem tudok jönni. Sajnálom.

– Hogyan? – kérdeztem vissza. – Jövő héten nem tud jönni? Semmi gond.

– Nem. Egyáltalán nem jövök többet – mondta összekulcsolva kezét domborodó hasa előtt, aztán indult is a dolgára.

– Wang, várjon már! Miért nem jön többet? Baj van? – mentem utána.

– Terhes vagyok – mondta egyszerűen, miközben kihozta a porszívót a kamrából.

– Hisz ez nagyszerű, gratulálok. De ő lesütötte a szemét.

– Mi az, nem örül?

– Már van egy gyerekem. A törvény szerint többet nem vállalhatnék. De nem vetetem el, nem! Azt nem!

– Akkor hát mihez kezd?

Tudtam, hogy a büntetést, amely egy évi bérét tette ki, képtelen lenne kifizetni. A gazdagabbak megtehetik, meg is teszik, de ő nem engedheti meg magának.

– Hazamegyek. Ott szülöm meg a kicsit, aztán ha megerősödik, otthagynom anyáméknak és visszajövök Sanghajba – mondta, aztán ment a dolgára.

Remélte, hogy odahaza elbújhat az „egy gyerek törvény” elől, és volt is rá esélye, mert egy kis faluban nehezebben ellenőrizhető és betartatható a törvény.

Wang majdnem két éve járt hozzánk nap mint nap. Mi tagadás, megszoktam, hogy a főzésen és bevásárláson kívül minden házimunkát elvégez. Takarított, mosott, vasalt, ágyneműt húzott, ha kellett, ablakot pucolt. És amíg ő dolgozott, én nyugodtan írhattam. Jó dolgom volt.

Még azt is megszoktam, hogy böfög és állandóan köpköd.

Főzés közben mindig körülöttem sertepertélt, ilyenkor – érdekes módon – állandóan a konyhában akadt dolga. Ezt is megszoktam. Azt hiszem, szerette a főztömet és a magyar konyhát. Sok receptet leírt, a férje szerint remek kuglófot, húslevest, rántott húst és pörköltet készített, ahogy a szavaiból kivettem, talán többször is, mint ahogy a férfi szeretne volna.

Havonta alig több mint tízezer forintot kért, ez Sanghajban remek keresetnek számított napi három óra munkáért.

Én meg sokat tanultam tőle kínaiul. Mi segítettünk neki, ő segített nekünk. Remek üzlet volt, és tisztességben váltunk el egymástól.

Úgy búcsúztunk, ahogy az erdei ősz, kissé szomorkásán, de visszavonhatatlanul, mindenféle felhajtás nélkül.

Wang távozása ürt hagyott maga után. A nehéz kezdetektől fogva velünk volt, része lett az életünknek, még ha néha undorító hangokat is adott ki magából. Férjessel gyakran találhattuk, vajon mi lehet vele.

– Kétezer kilométerre innen, egy sáros kis kínai faluban van egy család, akik hősiesen dacolnak az „egy gyerek törvénnyel”, miközben állandóan rántott húst, pörköltet, palacsintát és kuglófot esznek. Viccesen hangzik, nem? – mondtam egy este a férjemnek.

– És a család már rohadtul unja, ezért folyton csak veszekszenek Wanggal: Hagyd már, lányom, azt a magyar vagy milyen ételt, értsd meg végre, nem akarunk több pörköltet enni – replikázott a férjem magyarul, de kínai akcentussal.

Ezen mindig jótt neveltünk. Állandó viccként vonult be a családi humortárba.

Miután Wang elment, a következő napokat új takarítónő keresésével töltöttem. De mivel pont ünnep előtt álltunk, legkorábban egy héttel későbbre ígerte az ügynökség, hogy küld valakit.

Annak ellenére, hogy megszoktam a kényelmet, amelyet Wangnak köszönhettem, nem jelentett terhet rendet tartanom. Otthon sosem volt bejárónőnk, csak a бүккi öregasszony segített, amikor a gyerekeket szültem.

Elsőnek az tűnt fel, milyen jólesik magamnak gondoskodni a rendről. Most láttam csak, hogy a házban idegen női kéz nyoma van mindenben, az enyém helyett. Észre sem vettem, hogy csak őriztem, de nem én tettem rendet a családom életében. A nagy rohanásban csupán addig volt fizikai kapcsolatom a gyerekek koszos ruháival, amíg azokat a szennyesbe dobtam, legközelebb tisztán, kivasalva láttam viszont őket a szekrényben.

Pedig az öregasszony figyelmeztetett: „Legyen tiszta és rendes a házad, tartsd össze a családot, egyéb dolgod csak ezután legyen!”

Bár attól a naptól kezdve, hogy Wang elment tőlünk, semmire nem maradt időm, mégsem bántam. Majd írok éjjel, gondoltam.

Apám szerint úgyis a fizikai munka, ami igazán frissen tartja az embert.

És ahogy közeledett a karácsony, a tűz újra lobogni kezdett a családi tűzhelyben. Észre sem vettem, hogy majdnem kialudt.

Az íróasztalom fiókjában volt egy óra, amelyik még mindig az otthoni időt mutatta. Munka közben, amikor nem jöttek a szavak, gyakran elnézegettem. Egy napon kihúztam a fiókot, és

előretekertem hét órával. A mutatók immár sanghaji idő szerint jártak.

Attól a naptól kezdve lett igazi otthonunk Sanghajban.

Masszázs

A levegőben kalimpáló csupasz lábaimat bámultam, felváltva harangoztam velük előre-hátra. Egy fehér lepedővel letakart magas ágyon ültem, amelynek egyik végén puha szivaccsal bélelt lyuk volt. Oda kell majd beilleszteni az arcom, amikor lefekszem, gondoltam oldalra nézve.

Amíg a ropogósán friss köntösben várakoztam az ágy szélén, lehunytam a szemem.

Hirtelen apám jelent meg előttem. Nem beszélt hozzám, csak láttam, ahogy a ház mögötti járdán sántikál a műhely felé, jobb lábát minden lépésnél kissé maga után húzva. Jobb karja mereven lóg a teste mellett, és a maga elé mormolt szavak akadozva hagyják el a száját, nyelve meg-megbicsaklik.

Bal kezével suta jobbja segíti a nehéz kulcscsomót, majd ügyetlenül kinyitja vele a műhely ajtaját, ahol nemrég még az '58-as BMW-jét újította fel. Egyébként tényleg gyönyörű lett. Évekig szedte össze hozzá a világ minden tájáról az eredeti alkatrészeket, mert csak így kaphatott veteránminősítést az öreg autó.

Miután minden eredeti alkatrészt, csavart és anyát megszerzett, szépen sorba rakta azokat a földön, az egész műhelyt betérítette velük, majd egyenként megpucolta őket. Amit kellett, lefényeztetett, amit kellett, lehomokfújatott vagy fémtisztára pucolt. Minden folyamatot és alkatrészt gondosan lefényképezett, és mindent dokumentált egy füzetben.

Az autó motorját egy arra való munkapadon apró alkatrészenként szerelte össze, a nem működő elemeket kicserélte vagy megjavította. Ilyenkor aranykeretes szemüvege egészen az orra hegyéig csúszott. A legünnepeyesebb pillanat mindig az volt, amikor beindította a motort. És a motor működött. Ezt-azt még utólag állítgatni kellett rajta, de csodával határos módon mindig működött, amikor kipróbálta.

Ezután már a jutalomjáték következett, a megérdemelt élvezet. Mint amikor az ember átrágja magát a kakaós csiga száraz tekervényein, és végre eléri a legcsokisabb részt, a közepét.

Beszerelte a motort, és köré építette a többi alkatrészt, felszerelte a fékeket, a kerekeket, a gombokat és kapcsolókat. Az addig fóliába csomagolt, gyönyörű karosszériaelemeket puha kesztyűben óvatosan csavározta fel.

Amikor elkészült, sokáig törölgette, polírozta, simogatta, és még hónapokig olyan magas áron kínálta az autót, hogy senkinek ne legyen kedve megvenni, egyedül csak ő gyönyörködhesen benne. Aztán végül fájó szívvel, de eladta.

A szemem előtt lebegő képen már csak egyetlen rozsdásodó autó állt a műhelyben, amelyet apám nehézkesen próbált szerelgetni, de lomha keze az agyvérzés után nem akart engedelmeskedni. Nem adta fel. Türelmesen helyezte suta kezébe a szerszámokat, és sokadszorra próbálta újra meg újra ugyanazt az egyszerű mozdulatot, amely gyakor könnyedén ment neki. A szerszám fémesen csattanva esett le a földre, ő lehajolt érte és kezdte előlről az egészet.

– Jó napot! Én leszek a masszörje. Feküdjön hasra? –szakított ki gondolataimból egyszer csak egy női hang.

Kinyitottam a szemem, levettem a köntöst, majd hasra feküdtem az ágyon. Egy kisasztalon köpölyözéshez használatos üvegpoharak, különféle olajok és tiszta törülközők sorakoztak katonás rendben. A mellettem fekvő vendégtől, aki szintén masszázstra várt, egy hatalmas lila függöny választott el. A masszózlány behúzta maga után a függönyt.

Sanghajban minden utcasarkon volt egy masszázsszalón. Az emberek úgy vették igénybe az olcsó szolgáltatást, ahogy anyám az életmentő sarki kisboltot, amikor elfogyott otthon valami fontos hozzávaló az ebéd készítése közben.

Voltak elegáns helyek, ahol rózsaszírommal borított ágyra feketett az ember, és saját zuhanyozót kapott a külön kis luxusfülkéjéhez, miközben a földre készített kis dézsából nyugtató illatok szálltak az orrába, és a dézsa vizén tavirózsák úszkáltak, hogy masszázs közben ne a csupasz földet kelljen bámulnia. És voltak egészen olcsó, kevésbé elegáns, nagyüzemben működő szalónok is, én ezeket az életszagú helyeket is nagyon szerettem. Elcsúszott mozdulattal, fölöslegesen durva, véletlenül fájdalmas érintéssel itt

sem találkoztam soha. A kínai masszózók helytől és ártól függetlenül tökéletesen ismerték az emberi testet.

Kötött, merev nyaki izmok, nem jó – ezt mindenhol megkaptam, drága és olcsó helyen egyaránt. Nyakas vagyok, mint apa, jutott ilyenkor az eszembe a találóan ránk illő magyar szó. Soha nem adjuk fel.

Arcomat beillesztettem az ágy kipárnázott mélyedésébe, és a csupasz követ bámultam. Nem láttam, de pontosan tudtam, mi történik odakint, a függönyön túl; a bejárattal szemközt sorakozó fotelokban újságot olvasó emberek ülnek, van, aki telefonál vagy SMS-eket írogat, akad, aki alszik, cigarettázik, eszik valamit, vagy teát kortyolgat. Láruk lavórban ázik, a masszózók alázatosan eléjük térdelve a talpukat masszírozzák. Az ajtóban posztoló fiatal alkalmazottak kedvesen hívogatják be a járókelőket az utcáról. Az emberek ki-be szaladgálnak, ki betér, hogy felfrissüljön, ki pedig átmasszírozva siet tovább. A távozók frissen pattannak fel az üzlet előtt várakozó tengernyi bicikli vagy robogó egyikére, és egy pillanat alatt eltűnnek az utca forgatagában.

A nyüzsgés már egyáltalán nem zavart, képes voltam teljesen elengedni magam. Az emberek olyan természetesen viselkedtek az ilyen szalonokban, hogy egy idő után már én sem feszengetem. Senki nem ítélkezett, senki nem figyelte a másikat, csak élvezték a napból elcsent pár perc nyugalmat – ki így, ki úgy.

– Van valami panaszja, vagy csak masszírozom át a testét? – kérdezte a masszörlány.

– Kicsit fáj a fejem, itt – mutattam a homlokom közepére.

– Semmi gond, megnyomom a megfelelő pontokat, és hamar elmúlik. Utána pedig megmasszírozom a hátát. Sokszor a kötött nyaki izmok miatt fáj az ember feje. Sőt, emiatt romlik a látása is.

Ahogy a fejfájásom enyhülni kezdett, majd egyre távolodva végleg elmúlt, a masszöz áttért a hátamra. Istenien megnyugtató érzés volt. Az első pár mozdulatnál óvatosan átmasszírozott és felmérte a fájdalomküszöbömet, amelyet aztán sohasem lépett át.

Kissé elbóbiskoltam, és már-már a mennyben éreztem magam, amikor szörnyű lelkifurdalás tört rám. Tessék! Mindig ez van! Mindig pontosan ugyanez az érzés! Ha valamit élvezhetnék,

menetrendszerűen megjelenik. És ilyenkor csak arra tudok gondolni, hogy apáék ebből is kimaradnak. Mintha a jó dolgok valahogy csak nekem járnának, mintha az élet élvezetét csak nekem tanította volna meg a Jóisten, és csak nekem utalná ki a szépet, mint egykor gyerekkoromban az epret és a barackot, amiből nekik sosem jutott. Utálom ezt! Utálom, hogy nekik mindig mindenből a férges jut.

Egyszerre éreztem gyönyört és fájdalmat. A masszörlány kellemes érintése és a fájó emlékek szinte szétszakítottak, mintha az érzelmek kötélhúzó versenyt játszottak volna velem. És én hol ide, hol oda tántorodtam: fájdalom és élvezet között.

Aztán egyszer csak megpihentem középen. Ahol semmi nincs, se gyönyör, se fájdalom. Csak boldogság.

A masszörlány a nyakamhoz érve megszólalt: – A nyakával...

– Tudom, tudom. Merev – fejeztem be helyette a mondatot.

– Nem, nem. A nyakával végeztem. Rendben volt. Forduljon meg, kérem.

Kerékpározom

Ittlétünk hétszázötvenötödik napján kaptam egy biciklit. Városi kerékpározásra tervezték, nyergéből könnyedén le lehetett pattanni, a lábam simán leért a földre, kormányja pedig magasan volt, így egyenes háttal kényelmes ülés esett rajta. Kicsi kerekei voltak, hogy könnyedén lehessen vele manőverezni, és egy nagy bevásárlókosarat is szereltek a kormány elé. A legfontosabb tulajdonsága mégis az volt, hogy olcsó volt és ócska.

– A sanghaji kerékpározás legfontosabb szabálya, hogy nem tűnhetsz ki a tömegeből! – magyarázta a férjem, aki addigra gyakorlott városi biciklista volt, több ezer kilométert hagyott már maga mögött.

En aztán biztosan nem fogok feltűnni, mert hogy ki nem megyek az utcára, az hétszentség, gondoltam. Eddig is megvoltam biciklizés nélkül, ezután is megleszek. Ha pedig mégis kimennék, úgy tudnék beleolvadni a forgatagba, mintha egy kínai gyermekkórusban próbálnék elvegyülni. De azért udvariasan mosolyogtam a fehér kerékpárt nézegetve.

– Nagyon szép!

– És sisakot se vegyél fel, a magad érdekében – mondta a férjem.

– Mi van?

– Olyan feltűnést keltenél, mint egy ufó, és csak balesetet okoznál. Csak zavarna a forgalomban, nem hallanád, merről jön a busz, az autó vagy a motor. Na, és most indulás ki az utcára!

– Aha, persze... – nyögtem, majd engedelmesen nyeregbe pattantam, és lakóparkunk oltalmazó védelmében tettem pár kanyart. A házak közötti üres utcácskákban tekeregtem, folyton imbolygó első kerékkal, remegő kormányval és bizonytalan kanyarodási technikával. Kínai biciklim féke jelképes volt, inkább csak lassításra, mint megállásra való. Az első Trabantom jutott róla eszembe.

Micsoda vacak, nem lehet vele rendesen menni, gondoltam, majd imbolyogva hazafelé vettem az irányt. Szemem előtt az a fehér ruha lebegett, amit a minap láttunk egy indiai kereskedőnél. Nem is ruha volt, hanem ékszer! És csak kicsit került többbe, mint ez a kerékpár.

Kézzel varrott fehér selyemtunikáján napot formázó ezüstdíszek csillogtak, ezüstszegélyes csipkestóla és buggyos, fehér nadrágjárt hozzá.

Miközben kissé bizonytalanul biciklizve a ruhán elmélkedtem, tökéletes kilátásom nyílt a lakóparkból a sanghaji forgalomra. Az autók szünet nélkül, dudálva hömpölyögtek, a mellettük lévő széles kerékpársávban hemzsegték a biciklik és a motorok. Odagurultam a kapuhoz, megálltam és a forgalmat figyeltem. Az ör várakozóan nézett rám, végül felnyitotta a sorompót. Én pedig gondoltam egyet, és kikerekedtem.

Becsatlakoztam a kerékpárosok közé. A lábam remegett és minden idegszálammal koncentráltam. Az úton lévő kátyúk fájdalmas ütéseként mértek az alfelemre. A motorosok dudálva előztek meg, a biciklisták bámulva kerülgettek. Halálra rémültem és azonnal vissza akartam fordulni, de képtelenség volt. A bolyból lehetetlennek tűnt kilépni. Minden oldalról, minden irányból biciklik vettek körül.

Próbáltam tartani a ritmust, úgy tűnt, így többé-kevésbé biztonságosan haladhatok. Néha egy-egy tricikli feltartotta a forgalmat, ilyenkor összetorlódtunk. Mire mindenki megelőzte a lassan haladó bűdös járművet, olyan sokan gyűltünk össze, hogy a vállunk összeért. A bátrabbak ilyenkor felhajtottak a járdára, vagy kimentek az autók közé, mi, puhányabbak kivártuk a sorunkat.

Az útkereszteződések és a repkedő köpések jelentették a legnagyobb veszélyt. Bármikor bárhonnán előbukkanhatott egy busz, egy gépkocsi vagy egy teherautó, netán egy bicikliről eleresztett köpet. Résen kellett lenni.

Fogalmam sincs, mennyi ideig mentem így, és nem tudtam, hol vagyok. De egyszer csak ritkulni kezdett a forgalom és egy régi városrészbe érkeztem. Öreg házak és furcsa emberek mellett suhantam el.

Illatok és képek váltották egymást gyorsan, mintha csak egy színes, élő képeskönyvet lapozgatnék. Mint amikor az ember csak futtában végigpörgeti egy könyv oldalait, ujjjaival utat engedve a gyorsan pergő lapoknak. Férfiak és nők, gyerekek és öregek gyors egymásutánja. Fokhagyma, tofu, szója és tea illata. Utcaképek

sebesen váltakozó és gyorsan elsuhanó csokorban. Különös perspektívája városnézés. Sanghaj, ahogy még sohasem láttam.

Hazafelé már kevésbé féltem, így jobban megfigyelhettem a többieket. A mellettem kerekező fiúk és lányok elismerően pillantottak rám, némelyikük feltartott hüvelykujjal gratulált. Ilyenkor kedvesen visszamosolyogtam, mert a kormányt azért még nem mertem elengedni. A csomagtartón utazó gyerekek elképedve bámultak utánam, kifordulva kényelmetlen ülésükből. Az idősebbek nevetve mutogattak felém csontos ujjukkal, majd integetve megelőztek. Aligha láttak még európai embert a külvárosi kerékpárúton.

A hűtőt, tévét, műanyag flakonokat szállító rozoga tricikliket már viszonylagos biztonsággal kerülgettem, amikor irgalmatlan felhőszakadás csapott le rám. De én csak nevettem. A kerékpárúton pillanatokon belül felgyűlt az eső, bokáig érő vízben gázolva haladtam a többi kerékpárossal és motorossal együtt. Langyos eső volt, és az úton hömpölygő kis folyó is langyos volt, így még az sem zavart, hogy megtelt vele a cipőm.

Egy fiatal fiú élére vasalt szürke nadrágban és fehér ingben láthatóan valami elegáns helyről jött, vagy ha kevésbé volt szerencsés, akkor épp oda tartott. Vicces volt, játékosan versenyre hívott. A kínaiak olyanok, mint a gyerekek, bármikor szívesen játszanak. Váltakozó szerencsével előzgettük egymást, közben nagyokat neveltünk saját hülyeségünkön a szakadó esőben. Kis idő múlva intett a szemével, és lekanyarodott.

Pár kilométer után sikerült ráéreznem az amúgy sűrű forgalom ritmusára. Ha ez megvan, alig kell figyelni, alig kell lassítani vagy gyorsítani, mert valahogy együtt hömpölyög mindenki, azonos ütemben. Itt letérnek néhányan, ott becsatlakoznak néhányan. Akár egy nagy halraj az óceánban, ahol az autó a ragadozó hal, a busz pedig a cápa!

– Na, milyen volt? – kérdezte a férjem, amikor hazaértem.

– Egész jó! Köszönöm ezt a fantasztikus kerékpárt? – válaszoltam mosolyogva és megöleltem, majd indultam zuhanyozni. Ahogy kinyitottam a fürdőszobaajtót, ott lógott egy puha selyemvállfán a fehér indiai ruha. Stólástul, nadrágostul.

– Isten éltesen sokáig! – nevetett rám a férjem. Tökéletes hétszázötvenötödik nap volt ez a Sanghajban.

Kórház

Ma már tudom, hogy Sanghajban kórházba kerülni jó dolog. Már ha az embernek van teljes körű biztosítása. Ez ugyan egy vagyona kerül, de láthatatlan védőpajzsként feszül elénk. Erről a pajzsról pedig minden betegség lepattan. Két év alatt ugyanis alig kellett felkeresnünk a kórházat. A világ legnagyobb városainak egyikében éltünk, és még egy említésre méltó betegséget sem voltunk képesek összeszedni. Bosszantó. Az ember mégiscsak kapni akar valamit a pénzéért cserébe. Nem igaz?

Eltűnődtem, hogy esetleg meghempereghetnék a köpésekkel teli földön, vagy mi lenne, ha egyszerűen nem mosnék és fertőtlenítenék kezet pár napig. Ennél nagyobb felelőtlenséget nem is követhet el az ember Sanghajban. De egy anya mégsem tehet ilyet, hát egyszerűen csak leforráztam a karom – igaz, véletlenül.

Eleinte nem tulajdonítottam nagyobb jelentőséget a dolognak, de a karomon fekete foltok jelentek meg, és ez nekem pont kapóra jött. A baj csak az volt, hogy közben nagyon fájtt is.

Azonnal időpontot kértem, majd a kórházba siettem. A fényűző épület barátságosan hívogatott, akár egy ötcsillagos szálloda. Kényelmes halljában tévét lehetett nézni, a beteg internetezhetett, a büfében kedvére vásárolgathatott.

A recepció pultján gigantikus méretű virágcsokor pompázott, mögötte bájos kisasszonyok ültek a betegekre várva. Egyikőjük felvette az adataimat, majd állandó és hűséges kísérőmmé szegődött. A második emeletre kísért, ahol egy külön szobába vezetett. Megmérte a lázam, a vérnyomásom és a testsúlyom.

– Egy pillanat, a doktornő azonnal itt lesz – mondta kedvesen, majd magamra hagyott.

A doktornő valóban egy percen belül megérkezett. Először csak a fejét dugta be az ajtón, a papírjaiba pillantott, és a nevemet próbálta kiejteni ügyetlenül.

– Én vagyok az – vágtam közbe, mielőtt még beletört volna a nyelve.

Az ötven körüli, Kleopátra-frizurás kínai doktornő belépett, majd határozott mozdulattal becsukta az ajtót és kezét fogott velem.

– San Yuan Xin vagyok, ma én leszek az orvosa – mutatkozott be.

Juj de jó, gondoltam. Az egész olyan volt, mintha egy luxusétterem előkelő kiszolgálását élvezném, ahol név szerint ismerem a főpincért. Leültünk egymással szemben és szívélyes diskurzusba kezdtünk.

– Hogy égette meg magát? – kérdezte a doktornő kedvesen, a nevemmel birkózva.

– Fokhagymakrém-levest készítettem a gyerekeknek, a turmixgép teteje lerepült, a forró leves meg a kezemre ömlött – feleltem.

– Á, értem. Fokhagyma-krémlevest? Az hogyan készül? Már annyit hallottam róla – érdeklődött, miközben a kezemet vizsgálta.

– Hát, olívaolajjal meglocsolva egészben megsütöm a sütőben a fokhagymákat, aztán kiszedegetem őket a héjukból, húslevessel felöntöm, felfőzöm az egészet, végül tejszínnel sűrítve összeturmixolom.

– Egy kis fehérborral nem bolondítja meg? – kérdezett vissza szakavatott szakács módjára.

– A gyerekek miatt nem szoktam. Szeret főzni? – kérdeztem most én.

– Imádok – mondta áhítattal –, cserélhetnénk recepteket, ha meggyógyult a keze.

Eközben szépen ellátta és bekötözte a sebemet. Mivel eléggé meg voltam fázva, felajánlotta, hogy tenyésztésre váladékot vesz az orromból, nehogy valami baktérium fészkelje be magát az arcüregembe, aztán még jól megfertőzzem vele a gyerekeket is.

– Ilyet lehet kérni? – kérdeztem meglepetten.

– Hogyne lehetne, háromszáz jüanba kerül a laborvizsgálat. De ahogy látom, a biztosítása teljes körű, így ezt a vizsgálatot is fedezi.

– Szükségtelen lesz – mondtam kissé bizonytalanul. –Nincs nekem időm visszajönni az eredményért, majd elmúlik ez a kis nátha magától.

– Nem kell visszajönnie, a gyorslaborunkban tizenöt perc alatt elkészülnek a tesztek.

– Nahát! – döböntem meg. – Akkor legyen!

– És ha már úgyis várakozik, miért ne csinálnánk egy teljes vérképet? Mikor csináltak önnek ilyet utoljára? – kérdezte a doktornő.

– Teljes vérkép, teljes vérkép...- hümmögtem bizonytalanul. – Nem is tudom... talán két éve.

– Akkor mindenképpen itt az ideje – szögezte le szigorúan a doktornő, majd hívott egy asszisztensnőt.

A fiatal kínai nővér kedvesen és óvatosan túrt az orromba egy hosszú fémpálcával, majd ügyesen vért vett tőlem.

– Én azt mondom, ha már egyszer megszártuk, és vért vettünk, nézzünk egy hormonvizsgálatot is. Nők vagyunk, nem fiatalodunk, mit árthat? Ráadásul csak ötszáz jüan – mondta a doktornő, majd rám kacsintott, és mint egy jó pincér, akinek sikerült eladnia még egy ételt az étlapról, már fel is írta a rendelést.

– Ám legyen – egyeztem bele –, mostanában úgyis gyakran van melegem. Bár lehet, hogy csak a meleg miatt.

– Egyéb panasz?

– Nos, ha már úgyis itt vagyok, van egy bosszantó szemölcs a talpamon, kissé zavar a járásban.

– Semmiség, mindössze nyolcszáz jüan, és már ott sincs – nyugtatott meg a doktornő, majd sebészt hívott. A kedves kínai sebész kis állványon gurította maga előtt műtéti eszközeit. Ott helyben felfektetett az ágyra, és a gyorsműtőként is funkcionáló vizsgálóban három perc alatt leégette talpamról a zavaró kis szőrnyet.

– Egyéb probléma? – kérdezett tovább a doktornő. –Nem is tudom... maga mit gondol? Mégiscsak maga az orvos – mondtam bizalmasan.

– Én a magam részéről nem hagynék ki egy teljes test CT-t, mondjuk, háromezer jüanba kerül, de megéri. Ezzel aztán mindenre fény derülhet. Nem akarom én ijesztgetni, de tudja, hogy van ez, jobb a bajt megelőzni, és előre látni.

– Máris indulhatunk – kaptam vérszemet.

A CT-re egy percet sem kellett várnom. Amíg vetkőztem, listát kaptam a vizsgálat alatt hallgatható zenékről.

– Bob Marley nincs? – kérdeztem.

– Sajnos nincs, de mire legközelebb jön, beszerezzük – ígérte a doktornő.

– Semmi baj – mondtam elnézően –, Diana Krallt is szeretem, ő épp olyan jó lesz.

Alig három számot tudtam csak meghallgatni tökéletes térhatásban, és már végeztem is.

– Kész is vagyok? – kérdeztem kikukucskálva a gépből.

– Igen. És örömmel közlöm, hogy semmit sem találtunk – mondta a doktornő.

Kissé csalódottan másztam ki a kényelmes kuckóból.

– Itt legyen szíves várni, amíg a leleteket számítógépre visszük – mondta a kísérőm, majd bulvárújságokat, teát hozott, és bekapcsolta nekem a tévét.

Alig három cikket olvastam el, és máris megérkeztek a laborból a leletek. Miért nem hagyják az embert nyugodtan betegeskedni, morfondíroztam.

– Egészséges, mint a makk! – jelentette a doktornő. –A CT egyetlen apró aranyeret mutatott, erre adok egy kenőcsöt, azzal kenje naponta kétszer. A krém kilencven jüanba kerül, de a biztosítása ezt is fedezi. Segíthetek esetleg még valamiben?

– Nem is tudom, nem is tudom... Hadd nézzem csak azt az étlapot, akarom mondani árlistát!

– Parancsoljon, bár ezt nem lenne szabad odaadnom – súgta bizalmasan a doktornő.

– Végbéltükrözés, gyomortükrözés, szemészeti vizsgálat, urológiai szűrés, hasi ultrahang, szülés... – futottam végig. – Vakbélműtét! – kiáltottam fel végül megrészegülten. – Igen, egy vakbélműtétet szeretnék.

– De miért? Alhási fájdalmai vannak? – kérdezte a doktornő.

– Fájdalmaim nincsenek, de még lehetnek. Azt mondom, jobb az ilyet megelőzni. Egyébként is: mi szükségem a vakbelemre, amikor csak a bajt hozhatja rám, ráadásul vak is – érveltem. – Mennyibe kerülne? – kérdeztem ellentmondást nem tűrő hangon. Mégiscsak én vagyok a vevő. Nem igaz?

– Háromezer-hatszáz jüan, altatással.

– És mennyi, ha epidurális érzéstelenítéssel kérem a műtétet? – tudakoltam eszemet veszve.

– Csekély kétszáz jüan a különbség – mondta a doktornő.

– Akkor nincs miről beszélünk – vágtam rá. – Kezdetjük most azonnal?

– Hogyne! Máris előkészítetem a műtöt – biztosított kissé rémülten.

A műtőben kedves emberek lefertőtlenítették a hasam jobb felét és bekötötték gerincembe az epidurális érzéstelenítést, majd kérésemre félig ülő helyzetbe tettek.

– Miért nem akar feküdni? – kérdezte két kezét maga elé tartva a bemosakodott sebész.

– Tudja, már régóta kíváncsi vagyok, milyen vagyok belül, most végre megnézném.

– Értem, értem – bólogatott. – Mindent a kedves betegért – tette hozzá, majd a szikével közelíteni kezdett hasam jobb oldalához.

– Ne haragudjon, a viláért sem akarom megzavarni, de nem lehetne bal oldalról végezni a beavatkozást? Tudja, úgy jobb rálátásom lenne.

– Sajnos azt nem lehet. Az ön érdekében – válaszolta szomorúan.

– Na, jó, csinálja jobbról! Kezdheti! – adtam meg az engedélyt a vágásra, majd hozzátettem: – Vegyék ki, kérem, Diana Krallt, a CT-hez épp jó volt, de a vakbélműtéthez Chris Botti muzsikája jobban illik. És ha lehet, kérnék egy jázminteaát és egy képes újságot.

Na jó, lehet, hogy nem pontosan így történt... de így is történhetett volna.

Nyugalom

A nyugalom békét és frissességet hozott az életembe. Lassan nem figyelt már rám senki, és én örültem ennek. Úgy viselkedtem, hogy mindenki megfélemlékezhesen rólam. Nem keltettem többé feltűnést az utcán, minden természetes és nyugodalmas lett. Arcvonásaim átrajzolódtak, még a bőröm illata is megváltozott, nem a régi volt már.

Korábban, kényszerű magányomban még számoltam a napokat, de mára a múlt összemosódott festményé vált, életem fontos szereplői egyetlen nagy csoportképet alkottak rajta, de már nem mozogtak. Apám alakja ki-kidomborodott a képen, és olykor csendes emlékeket suttogott felém, de ennél több nem történt.

Az emlékek helyét a békés jelen vette át, és annak kevés kapcsolata volt a múlttal.

Sokkal könnyebbnek tűnt az életem, mint amikor mardosó honvágygal gondoltam haza. Vágyak nélküli létem meghozta nekem a békét. És ez a fajta béke valóságosabb és örömtelibb volt minden örömnél, amit valaha éreztem. Lüktetése egyenletesen és szabadon járt bennem kibe, mint alvó emberben a lélegzet. Ki és be. Ez a levegő maga volt az élet, a szabadság, és talán a legnagyobb titok, amelyet oly sokáig kerestem.

Sanghaj kényelmes és biztonságos lett számomra, mint egy puha fotel, és tartós szerelemnek bizonyult, akárcsak a házasságom.

Nem akartam már semmi mást, csak így maradni.

Már nem zavart, hogy apám időnként még megjelent lelki szemeim előtt. Szavai már nem sebeztek – a lelkem mélyéig hatoltak. Most, utólag végre megértettem őket.

– Fiam, jól vagy? – kérdezte pizsamában álldogálva előttem.

A nappaliban ébredtem, kimerülten. A szobában mindenütt nyitott szekrények és kihúzott fiókok tátongtak. Ruhák és iratok heverték

szanaszét, mintha betörő forgatta volna fel a házat. Anyám szípgöggül mellett. Hosszú hálóingé szomorúan simult vékony testére.

– Persze, hogy jól vagyok. Miért ne lennék? – kérdeztem bizalmatlanul, majd felültem és körbepillantottam a szobában.

– Megint kerestél valamit – mondta apám. – Arra ébredtünk anyáddal, hogy ezúttal beszélsz is.

Anyám elsírta magát.

– Miért, mit mondtam?

– Megkérdeztem, mit keresel – válaszolt most anyám. –Jaj, pedig tudom, hogy nem lett volna szabad. Nem jó az alvajárókat megzavarni. – Valahol így olvasta.

– És mit mondtam? – kérdeztem idegesen. Anya és apa egymásra nézett. – Mondjátok már! – kiabáltam rájuk.

– Marikám, meg kell mondani a gyerekeknek. Jobb az úgy – fordult apám anyámhoz.

– Mondjátok már, az Istenért!

– A nagyanyádat kerested – bökte ki végül apám. Néma csendben ültünk.

– Fiam, muszáj elmondanom, mit gondolok – köszörülte meg apa a torkát. – Amit keresel, az nincs. Fogd fel végre! Ha folyton vigaszt és bizonyosságot keresel, lemaradsz az életről. A halál is az élethez tartozik. És a bizonytalanság az élet része. De éppen ettől szép. Nem tudhatjuk, mi történik majd holnap. Talán meghalunk. Igen, fiam, lehet, hogy meghalunk. De élhetünk is! Éppúgy ezer szép csoda is történhet velünk. Ne keress tovább, mert boldogtalan maradsz. Kérlek, fiam – sírta el magát –, hagyj fel végre a kereséssel, mert belezavarodsz, és végül tényleg megbolondulsz!

Hosszú szünetet tartott, majd megtörölgette a szemét zsebkendőjével és komoly arccal folytatta.

– Ha nem kutatsz tovább, hidd el, meg fogod találni, amit keresel. És akkor rá fogsz jönni, hogy nincs semmi, amit keresned kéne. Mert nincs múlt, ahogy nincs jövő sem. Csak a pillanat van, fiam. Ne maradj le róla!

Karaokebár

– *Wo yao qu Hongmei lu, keyi ma* – mondtam be a címet Guannak, a sofőrünknek. Régebben Guan értetlenül hátrafordult, és visszakérdezett. Ilyenkor még párszor el kellett ismételnem, hová megyek, amit ő visszamondott, majd megállapodtunk benne, hogy egyre gondolunk. Mostanában már nem fordult hátra, csak ha beszélgettünk.

– *Keyi a!* – felelte udvariasan, és kikanyarodott a lakóparkból.

Az autóban szép zene szólt. Behunytam a szemem, és hátradőltem. Csukott szemmel is pontosan tudtam, merre járunk.

Guan mellett mindig biztonságban éreztem magam. Nem úgy vezetett, mint a sanghaji taxisok általában. Guan nyugodt volt, nem centizgetett az autók között, és kellő követési távolságot tartott, hogy soha ne kelljen nagyot fékeznie. A világ legnyüzsgőbb városa nekem Guan mellett olyan volt, akár egy lassított felvétel.

A füstös és sötét karaokebárban jókedvű európaiak és amerikaiak harsogtak, a rég nem hallott nyugati slágerek mosolyra húzták a számát. Végigpásztáztam a helyiséget az asztaltársaságomat keresve.

Melitta, az ünnepelt az asztalfőn ült. Vendégei a színpad felé fordulva együtt üvöltöttek az éppen éneklő férfival.

Melitta amerikai volt. Vastag ajkait szilikonnal töltette fel, vizenyős kék szeme fölött vékony tetoválás húzódott a szemöldöke helyén. Volt az arcában valami konok, egyszersmind lekezelő kifejezés, ami mindig zavarba hozott. Nagy kalapja félrecsúszott hosszú szőke haján, felfedve szigorúan összeráncolt homlokát. Kemény, nagyszájú nő volt, és akárcsak az apám, ő is folyamatosan káromkodott. A gyerekek iskolájából ismertük egymást, ahol mindenki tartott tőle. Én is.

Amikor észrevettem, keményen a szemem közé nézett és ujjával olyan mozdulatot tett, mintha kést húzna végig a torkán, majd magához intett.

– De jó, hogy itt vagy. Végre egy normális ember, mindjárt kinyírom magam. Nem bírom elviselni ezeket a bűdös kínai pincéreteket, egy rohadt szót nem beszélnek angolul.

– Miért baj az, te sem tudsz kínaiul – mondtam, miközben odaköszöntem a többieknek.

Szigorúan rám nézett. Láttam, a szemén, hogy nem tetszik neki ez a szemtelen hangnem.

– Jaj, basszus, alig várom, hogy elhúzzunk innen a bűdös francba! – súgta oda.

– De most komolyan, mi bajod van velük?

– Nem bírom elviselni őket, sokan vannak, bűdösek és primitívek. Undorodom tőlük! Képzeld csak el, ma nem engedett át a zebrán az egyik kis köcsög, hát olyat vágtam a csomagtartójára, hogy majd' beszakadt – mesélte dühösen.

– De már csak három hónap van hátra, annyit fél lábon is kibírsz.

– Ja, egy örökkévalóság lesz. Csak tudnám, hogy mi a fenének jöttünk ide – mondta bánatosan, majd felhajtotta az italát. – Pincér – üvöltötte aztán kínaiul –, még egy bort!

– Milyet? – kérdezett vissza alázatosan kínaiul a pincér.

– Egy ilyet, te hülyegyerek! – csattant fel Melitta immár angolul, majd a kiürült üvegre mutatott. – Megeszik ezek a világot – bámult részegen maga elé.

Úgy éreztem magam, mintha egy gyarmaton volnék. A kínai pincérek alázatosan ugráltak körül minket. Az ittasan kornyikálók néha odatartották a mikrofont a személyzet orra alá, de csak azért, hogy megszégyenítsék őket. Az angol nyelvvel nehezen boldoguló kínai lányok és fiúk ügyetlenül ejtették ki a szavakat, ezen mindenki jót nevetett. Senki nem figyelt a kínai emberek veleszületett érzékenységére. Az alkoholtól bűzlő, tántorgó férfiak a miniruhás felszolgálólányokat fogdosták, akik feszengve, de kedvesen próbáltak szabadulni. Fölényesség, nyugati felsőbbrendűség és arrogancia vett körül. Szégyelltem magam.

– Isten éltesen sokáig, Melitta! – mondtam gyorsan, hogy eltereljem a gondolataimat, és odaadtam az ajándékomat.

– Ti mikor mentek vissza? – kérdezte Melitta a csomagot bontogatva.

– Még nem tudni.

– Jézusom! Nem tudod, meddig kell itt maradnod?

Ezen kicsit elgondolkoztam. Tényleg, meddig kell még itt maradnom? De rögtön át is fogalmaztam a kérdést: Meddig maradhatok még itt?

– Őszinte részvétem, kisanyám. Utálod őket te is, mi?

– Hát, ezt így nem mondanám, szerintem jó fejek.

– Én még egy jó fejjel sem találkoztam. A hetedik bejárónőnk van és az ötödik sofőrünk – panaszkolta Melitta.

– Így tényleg nem lehet könnyű.

– Aááá! – kiáltott föl. – Ez a kedvenc számom, gyere, énekeljük el ketten!

– Én inkább nem, ha nem baj – szabadkoztam –, de majd innen nézlek.

– Csönd legyen, muszáj! – mondta Melitta és felrángatott a helyemről.

Nem sokkal azután, hogy elénekeltük a Hotel Californiát és a House of the Rising Sun – mindkettőt utáltam –, a társaság kókadozni kezdett. A levegőben alkohollal keveredett füst és szájszag terjengett. Üresen, mondanivaló nélkül bámultuk egymást. Az egyetlen dolog, amiben hasonlítottunk, hogy mindannyian felismertük a lehető legrosszabbat: semmiben nem hasonlítottunk egymásra, nincsenek közös gyökereink.

Ahogy kiábrándultan bandukoltam hazafelé az éttermek utcáján, hirtelen ötlettől vezérelve felhívtam Yayát.

– Mit csinálsz éppen?

– A Hongmei lu-n ülünk Zhifanggal a koreai étteremben.

– Odamehetek? Csupán kéttömbnyire vagyok tőletek.

– Hát persze, gyere!

– Mondjátok meg, mi lesz velem, ha egyszer nekem is haza kell mennem? – kérdeztem, miután leültem az asztalukhoz.

– Maradj itt – javasolta Zhifang nevetve –, pont úgy nézel ki, mint a mongol határvidéki emberek, simán elmész kínainak.

Kicsit eltűnődtem ezen, és elmosolyodtam.

– Talán, mert onnan származom, az őseim egykor régen pont onnan indultak vándorútra Európába.

– Hisz akkor otthon vagy köztünk! – mondták nevetve. Már mindenki aludt, mire hazaértem. Megsimogattam és betakartam a fiúkat, majd fürdés nélkül, ruhástul bújtam oda a férjemhez.

– Köszönöm, hogy vigyáztál rájuk – súgtam oda neki.

– Jó volt? – kérdezte álmosan a sötétben.

– Jó... és az is jó, hogy vagy.

Hangzhou

Teltek-múltak a napok, egyik úgy, mint a másik, csendben és nyugalmasan. Békés életünk a megszokott mederben csordogált. Állandó lüktetés közbeni nyugalom, rohanással teli béke, végtelen zaj és mélységes csend ellentmondásában éltem. Nagyon megszoktam ezt az életet.

Az alkalmazkodás nem esett nehezemre, bátran és biztonsággal vegyültem el a kínai emberek között. Már rég nem voltak idegenek, vonásaikat megszoktam, szokásaikat és hangjaikat jól ismertem, mosolyukban békét találtam. Ahogy nyelvüket is egyre jobban megismertem, csodálattal töltött el, mennyire figyelnek minden egyes kimondott szóra. Megéreztem a hanglejtések jelentőségét, a feltétel nélküli udvariasság ma már csak itt fellelhető fontosságát, ami úgy itatta át az emberek mindennapjait, mint nedvesség az erdei mohát.

Kínában a kritikát úgy kellett becsomagolni, ahogy odahaza a legdrágább karácsonyi ajándékot szokás, nehogy sebet ejtsünk a másikon, és a bocsánatkérés is legtöbbször még valódi megbánásból fakadt. Ez biztonságot adott nekem. Mindeközben pedig egyre nehezebben értettem szót az ezzel ellentétesen kommunikáló nyugatiakkal.

Nem történt velem semmi, csak a csönd volt, nagy és mély csönd. De épp ez a csöndesség volt életem legnagyobb eseménye.

Immár nem kerestem semmit.

A gyerekkorom jutott eszembe, amikor apámmal szótlánul jártuk az erdőt. Olyankor sohasem beszéltünk, csak élveztük, hogy nem történik semmi. Csak az avar roppant a lábunk alatt, vagy épp szivacsosan cuppogott a föld – az időjárástól függően. Néha egy-egy madár röppent fel mellettünk rémulten, vagy az ijedt szarka jelezte, hogy a vércse vadászni indult. Csendben leszedtük az ehető gombákat, és néha gyűjtést is gyűjtöttünk. Ha tavaszodott, egyenként vizsgáltuk át az új rügyeket és hajtásokat, amelyeket az őzek rendre lerágtak, hogy az új évszak friss és éltető erejével töltsék fel átfázott

testüket. Talán üresnek tűnhet az ilyen csönd, pedig igazi kincs volt, ahogy minden csönd az. Igazi kincs.

Egyszerre magamhoz tértem az ábrándozásból – vonaton ültem a férjemmel és a gyerekekkel. A luxusmasina zajtalanul, kétszáz kilométeres sebességgel száguldott velünk a hangzhou-i hegyek felé. Régóta szerettük volna megcsodálni a híres keleti napfelkeltét.

Az autópályák mellett nesztelenül suhantunk el, úgy tűnt, a gépkocsik szinte állnak. A gyerekek kíváncsian tekintettek ki az ablakon, izgatóan várták a találkozást a hegyekkel.

Háromórás száguldás után leszálltunk a vonatról, és taxival mentünk el a hegy lábáig, ahonnan gyalog kellett megközelíteni a szállásunkat. Felvettük a hátizsákokat és nekiindultunk a kétórás gyalogútnak.

A hegyi túrán örültünk a tiszta levegőnek, élvezettel szívtuk be a friss illatokat. Az erdei ösvény mentén ismeretlen fákat simogatott a szél, és ameddig a szemünk ellátott, vastag hegyek és teaültetvények nyújtóztak. A távoli csúcsok egyikén magányos templom meredt az ég felé. A távolban, messze a lábunk előtt hatalmas tó terült el.

A hegy túloldalán már látszott a falucska, ahová igyekeztünk. Leereszkedve teaültetvények között húzódó ösvényeken gyalogoltunk, útközben le-lecsíptünk egy-egy levelet, hogy szétdörzsölve az ujjaink között beszívjuk a friss tealevél illatát. A földeken parasztok dolgoztak, akik jöttünkre felegyenesedtek, és kedvesen integettek felénk. Az ültetvények mellett elszórtan egyszerű, de takaros családi házak álltak. Az egyikben volt a szállásunk.

Lili, a ház asszonya már messziről integetett, majd elénk sietett, hogy átvegye a hátizsákokat. Fiatal volt, bőre fehér és fényes, mint egy porcelánbabáé, derékig érő, dús fekete haját vastag copfba fogta. Egy, apró mozaikkövekkel kirakott házba invitált és a szobánkba kísért.

– Itt fogtok aludni. Jó lesz?

A szobában két nagyobb ágy és egy lefedett, kübliszerű valami állt, véce gyanánt. A falon egy keleti szent ember képe lógott, egy régi komódon pedig kis házi oltár állt. Egyből tudtuk, hogy valamelyik családtag szobáját kaptuk meg.

Miközben pakoltam ki a hátizsákokból, az ablakon át a család ültetvényére és a távoli hegyekre láttam, meg Lilire, aki szertartásosan nekilátott teát készíteni. Abbahagytam a kicsomagolást, közelebb léptem az ablakhoz, és figyelni kezdtem.

A lobogó, forró vizet kis ideig hűlni hagyta, majd a legdíszesebb dobozból teafüvet csippentett. Kopott fatálcán sorakoztak az asztalon a teakészítés kellékei: szűrők, sárkányos porcelánok, üvegedények. A kissé meghűlt teavizet Lili a zöld levelekre öntötte, majd magabiztos mozdulattal a tálcára borította az első keserű levet. Amikor másodjára töltötte fel a poharakat, kedvesen rám pillantott, és intett, hogy kóstoljuk meg az idei termést.

A gyerekek ekkor már a kertben játszottak. Az udvaron bolhás macska vakaródzott, közvetlenül a főzéshez használt lábosok mellett. Lili gyereke pucér fenékkal rohangálva kergette a macskát, néha megállt kisebb-nagyobb dolgát elvégezni, amit a gyerekeim fanyalogva néztek. Lili mogyorót adott a gyerekeknek, és kínai szokás szerint kedvesen végigtapogatta az arcukat, ahogy egy vak ember próbálja kitapintani az arcvonásokat.

Az udvarról nyíló ebédlőben vastag, zöld bársonyabrosszal leterített asztalhoz ültünk, és Lili felszolgált nekünk az elkészült teát. Az ízletes italt fogaink között szűrve ittuk, hogy a tealevelek ne kerüljenek a szánkba.

– Mitől olyan híres az itteni tea, Lili? – kérdeztük.

– A hangzhou-i víz hidegebb, és az ásványianyag-tartalma miatt nehezebb, mint az esővíz. Ha esőzésekor eljöttök ide, és belenéztek a kútba, látni fogjátok, hogy az esővíz fent lebeg a forrásvíz tetején, és ahogy kavarg rajta olyan, mintha sárkányt formázna. Innen ered a neve is a Sárkánykút teának. – A fiúk élvezettel hallgatták a mesészerű történetet.

Lassacskán a család többi tagja is hazaérkezett. A fekete hajú néni Lili édesanyja volt. Vastag, izmos karját és szigorú arcát feketére égette a perzselő nap, nejlonruhája az egész napos munkától keserű izzadságszagot árasztott. A tömzsi nagymama úgy fogadott minket, mintha rég nem látott kedves rokonok lennénk, majd leöblítette a kezét, és azonnal nekilátott vacsorát készíteni. Kondérjában

hamarosan valami híg, zavaros lé főtt, a serpenyőben húsok és zöldségek sülték, egy kuktaszerű fedett tálban rizs párolódott.

A halk szavú nagypapa erős rizspálinkát vett elő, és hajlongva kínálta felénk. A gyerekek addigra már összebarátkoztak, és együtt kergetőztek a koszos macskával.

Este együtt vacsoráztunk. A fiúk már tökéletesen bántak az evőpálcikával, a rizst, de még a levest is azzal ették. A darabos dolgokat ügyesen kihalászták, majd a szájukhoz emelve a kis tálkát, kiitták belőle a hátramaradt lét.

Az asztal közepére kitett húsból és zöldségekből közösen falatoztunk. Egy tányérból enni különös, spirituális élmény. Megszűnik az enyém-tiéd érzése, csak a mi létezik. Pont így éreztem magam azon a vacsorán; nem volt én, te, ő. Csak mi voltunk. Mindannyian egyek.

A nagypapa pálinkától kipirosodott arccal énekelni kezdett, a nagymama mosolyogva csitította. A könnyű kínai vacsora után nekünk is hamar fejünkbe szállt az alkohol.

A gyerekek fáradhatatlanul rohangáltak a sötétben, én pedig csendben csodáltam a múltnélküli pillanatot. Korán lefeküdtünk aludni.

Hajnalban izgatottan készülődtünk a napkelte előtti sötétben. Alig vártuk a napfelkeltét, amiért idejöttünk. Úgy öltöztünk a sötétben, mintha fontos ünnepségre készülnénk, és közben igyekeztünk nem felébreszteni a gyerekeket. Aztán kiültünk hegyoldali fészünkbe, amit Lili még az éjszaka elkészített nekünk, és vártunk. A nagymama kelt fel hozzánk hajnalban, álmos szemmel forró levest, friss főtt rizst és teát tett elénk, majd szó nélkül magunkra hagyott.

Teljesen sötét volt még, de a pirkadat ünnepélyesen közeledett. Magam alá húztam a lábamat, megfogtam a férjem kezét és visszatartottam a lélegzetem. Egy órája voltunk már ébren, de még egy szó sem hagyta el a szánkat. És ez jó volt.

Egyszer csak a keleti égbolt fekete tömbjében parányi vörös fénycsík jelezte, hogy itt a hajnal. A nap először kidugta narancsos szélét a hegyek mögül, majd színével összekente az eget. Ahol ültünk, még sötét volt, de a távolban már homályosan látni lehetett a narancsfényben úszó, de még koromfekete hegycsúcsokat. Aztán a

nap fénye egyre jobban, ám még álmosan nyújtózott el a horizonton, megcsillanva a közelebbi hegyeken is. Végül lassan kibukkant a hegyek mögül, beterítve fényével az egész tájat.

A sötét éjszaka után végleg eltűnt a múlt, és eltűnt a keresés is. A negyek, a házak, a fák, a madarak és én is újjá-születtem az új reggelben.

Tudtam, hogy életem minden hátralévő napfelkeltését ehhez a pillanathoz fogom hasonlítani.

Sokk

Kínaióráról jövet gyanútlanul és lassan lépdeltem a házunkhoz vezető kanyargós járdán. A girbegurba, színes kövekkel kirakott utacska távol tartotta a rossz szellemeket, mert a hiedelem szerint azok csak egyenesen tudnak járni. Ha siettem, mindig levágtam az utat a fűvön át, de most nem. Sőt, inkább rájátszottam, még jobban kacskaringóztam, mint ahogy az út megkívánta volna.

Amint beléptem az ajtón, azonnal tudtam, hogy baj van. A levegőnek más szaga volt, mint egyébként, a lámpák is olyan különösen világítottak, a gyerekek pedig sírva szaladtak felém és a ruhámba markolva belém csimpaszkodtak.

– Mi történt? – kérdeztem idegesen.

A gyerekek az apjukra néztek. A férjem nem szólalt meg, a plafont bámulta, mintha onnan próbálná leolvasni a megfelelő szavakat, amelyeket sehol sem talált.

– Mi történt?! Az Istenit, mondd már! – kiabáltam.

– Muszáj hazamennünk. A cégnél ma szóltak, hogy szükség van rám odahaza, ezért hamarosan hazarendelnek – bökte ki a férjem.

A mondatok hirtelen támadt vihart kavartak bennem, mintha trópusi tájfun csapott volna le. A lakás egyszeriben rendetlen és idegen lett, a tárgyak szanaszét heverték, a padlón megunt játékok, a vacsora maradéka az asztalon. Megszólalt a telefon, de senki nem nyúlt érte, hogy felvegye.

A bútorok toporogva, idegesen zúgolódtak, és mintha nem is a helyükön lettek volna, mintha a kimondott szavak eltolták volna őket. Most mi lesz? – kérdezték egymástól méltatlankodva a fiókok és a szekrények bútornyelven.

Leguggoltam a gyerekekhez és vigasztalni kezdtem őket. Mindketten a vállamra hajtották a fejüket. Míg a hátukat simogattam, üres tekintettel bámultam ki a párás, sötét éjszakába. Ezer kérdés kavargott bennem, de egyet sem tudtam nyakon csípni.

Megfürdettem a gyerekeket, és esti mese helyett sokáig beszélgettünk. Rég nem látott barátokat, ritkán kiejtett neveket, elfeledett emlékeket kerestünk.

– Milyen évszak van most odahaza? – kérdezte a kisebbik fiam a takaró alól.

– Ősz.

– Az milyen?

Hiába meséltem sokat az erdőről, úgy látszik, az emlékek mégis megkoptak bennük.

– Az erdei tisztáson párt keresve bögnék a szarvasok, az őszi éjszaka pedig már fagyot hoz. A levelek már megsárgultak, és a késő őszi szélvihar hamarosan egyik napról a másikra meg is kopasztja a fákat. A gombák szagát egészen a faluig hordja ez a szél, és a természet magát fázósan összehúzza készül a télre.

– Nagyon szép, én emlékszem rá! – mondta biztatóan nagyobbik fiam a kicsinek.

Bámulatos a gyerekek alkalmazkodóképessége. Miután kisírták magukat, egyik pillanatról a másikra képesek voltak továbblépni, a jót keresni, nem visszafelé nézni, a veszteségen mélnézni, hanem kíváncsian előretekinteni. Képtelen voltam bölcsességükből erőt meríteni.

Sokáig nem jött álom a szememre, csak feküdtem némán az ágyban.

– Mikor kell elmennünk? – kérdeztem egy idő után, reménykedve és rettegve, ahogy a halálraítélt várhatja kivégzésének kitűzött idejét.

– Két hónap múlva – válaszolt a férjem.

– Mondd meg a cégnél, hogy még maradni szeretnénk – kértem.

– Tudom, mit érzel, de nem tehetem. Végeztem Sanghajban – mondta szomorúan.

– De én még nem végeztem – feleltem, és befordultam a fal felé.

Két hónapom van hátra, visszhangzott bennem.

Apám mindig arra tanított, hogy a sors döntéseit tisztelni kell. Ha kegyes hozzám és elhalmoz minden jóval, éppúgy, mint amikor üt-
ver. Mert nem ismerhetem bölcs szándékait.

Most mégis úgy éreztem, elbuktam. A Jóisten felkarolt egy időre, elhalmozott boldogsággal, majd elengedett, mert valami miatt nem sikerült megfelelnem, én pedig nagyot koppantam a hideg földön, és nem tértem magamhoz. Nem tudtam megfejtani, miért kell

elhagynom Sanghajt. És miért éppen most, amikor megszoktam már végre és megszerettem.

Haragudtam a férjemre, pedig tudtam, hogy ostobaság, nem tehet ő semmiről. Mégsem akartam ránézni. Pedig mennyire szerettem figyelni, ahogy alszik. Jóízűen, mélyen és nyugodtan, felébreszthetetlenül, ahogy csak egy kisgyerek tud, szétfolyva és elterülve az ágyon. Becsuktam a szemem. De tudtam, hogy nemsokára ki kell nyitnom, és szembe kell néznem azzal, ami rám vár: csomagolással, dobozolással, újrakezdéssel. Nem akartam megint újrakezdeni.

Kísértetváros

Az utolsó hetekben már nem volt maradásom. Hirtelen minden zavarni kezdett. Szélcsendes napokon a szmog csípte a szemem és a torkom, a fülem folyamatosan viszkedett, biztos belenyúltam piszkos kézzel. A többszörösére duzzadt forgalom és az állandó építkezések miatti dugók az idegeimet borzolták, mint egykor az iskolatáblán csikorgó kréta hangja. A tülekedés megőrjített, az emberek örült módjára rohagáltak fel-alá. Valószerűtlennek tűnt a világ körülöttem. De még dolgom volt Sanghajjal.

Városszerte visszaszámlálók jelezték a világkiállítás nyitásaig hátralévő időt. Az órák, a percek és a másodpercek gyorsan fogytak a kijelzőkön, akárcsak az én hátralévő időm. Dühösen tettem a dolgom Sanghajban.

Monumentális építkezések folytak mindenütt, egyes városrészek háború sújtotta övezetre hasonlítottak, ahol folyt az újjáépítés. A lerombolt öreg házak helyén tíz emelet magasságban futó új autópályák, hidak, utak, szállodák nőttek ki gombamód a földből. Napról napra változott a városkép.

Sanghaj nagyon igyekezett, hogy Peking után jól szerepeljen a világ előtt. Minden erejével azon volt, hogy lepipálja a morózusan öreguras, bürokrata fővárost, akinek szemében örök szálfka és rivális volt a befogadó, minden újra nyitott és ebben az egyedülálló politikai helyzetben is szabad szellemű város.

Sanghaj egy ideje nem figyelt rám, Igen, expo-lázban égett, de mindenütt ott volt, akár egy borzongató kísértet, amellyel nem tudok szembenézni, mert elrejtőzik előlem. Mégis folyamatosan éreztem a jelenlétét. Amikor kísértettel van dolga az embernek, nem kell látnia ahhoz, hogy pontosan tudja, érezze, hogy ott van. Az én kísértetem is ott volt mindenütt, az utcákon, az éttermekben, a boltokban, az emberekben, folyton a nyakamba lihegett, a fülembe suttogott, de nem mutatkozott, nem jött elő elbúcsúzni.

– Átmehetek hozzátok aludni ma éjszakára? – kérdezte Yaya a telefonban.

– Persze, de miért?

– Egyedül vagyok itthon, és azt hiszem, egy kísértet motoszkál valahol. Rettenetesen félek.

– Nem csak valami bogár az? – kérdeztem nevetve, Sanghajban ugyanis jókora csótányok laktak.

– Nem – állította Yaya teljes bizonyossággal.

– Akkor gyere, az én férjem sincs itthon! És nekem is van egy kísértetem, majd elmesélem.

Már sötétedett, mire Yaya megérkezett. Hűvös téli idő volt, mégis olyan üde volt, mint egy frissen tépett, harmatos tavaszi csokor. Hosszú, virágos ruhát, vastag fehér kabátot és nagy fehér kalapot viselt.

Megölelt, majd azonnal birtokba vette a gyerekeket. Játszott és rajzolt velük, átnézte a kínai leckéjüket, meghallgatta az újonnan tanult kínai dalokat. Minden ének végén lelkesen tapsikolt, mint egy izgatott kislány, majd megölelte a fiúkat, ha akarták, ha nem. A Yayával való együttlét mindannyiunk számára minőségi élmény volt. Prémiumkategóriás, ötcsillagos együttlét.

Közösen lefektettük a gyerekeket, aztán mi is ágyba bújtunk, és beszélgettünk kicsit.

– Szerinted miért üldöznek minket a kísérteteink? – kérdeztem.

– Ha én azt tudnám! Biztosan valami megoldatlan problémára figyelmeztetnek. Ez köt össze velük – mondta Yaya komoly képpel mackós hálóruhájában.

– Na, ne mondd! – nevettem. – És mit kell csinálni, hogy eltűnjenek?

– Egy kísértet addig üldöz, amíg szembe nem nézel vele. Akkor megnevezed, elismered a létét, majd kéred, hogy menjen el, és elengeded. Ezt ma olvastam az interneten.

– Ennyi az egész?

– Ennyi... állítólag. Ki kéne próbálnunk – mondta Yaya kacagva.

– Tessék, itt van: Sanghaj! – böktém ki egyszer csak.

– Mi van? – kérdezte Yaya.

– Kimondtam, megneveztem, elismertem.

– És elengeded?

Megismertem, megszerettem, elfogadtam, kimondtam, elismertem, de nem engedtem el Sanghajt, így még üldözöttebb

lettem. Mert többé már nem kísértet volt, hanem valóság. És tudtam, hogy sohasem fogok szabadulni Sanghaj szellemétől, mert olyan jól éreztem magam itt, hogy ez az érzés üldözni és kísérteni fog egy egész életen át.

A kötélék elvágása

A szerelem terén sohasem voltam jó a befejezésben. Vagy felégettem magam mögött mindent, és búcsú nélkül, káoszt és fájdalmat hagyva magam után odébálltam, vagy úgy tapadtam bele változásért kiáltó élethelyzeteimbe, ahogy az olvadt aszfaltba ragad bele az ember cipője. Szerettem volna okosan kezelni a viszonyomat Sanghajjal, de nem tudtam, hogyan kellene, így nem leltem nyugtot.

Nem törődtem semmivel, egyedül a gyerekek körüli teendőket láttam el lelkiismerettel, bár abban sem volt sok köszönet. A kötelességből végzett munka semmire sem jó, mondogatta apám mindig. Nem végeztem a dolgomat, alig beszéltem, a hajam zsírosan tapadt a fejemre. Éreztem, hogy egyre bűdösebb vagyok, nem csoda, hisz néha napokig nem fürödtem, de nem érdekelt. Annyi élet volt bennem, akár egy plüsskutyában – így mondta apám, amikor beleragadtam a tehetetlenségbe.

– Miért lógatod az orrod? – kérdezte egyszer tőlem.

– Nem készült el az esküvői ruhám, pedig már csak két nap van hátra. És még fel sem próbáltam.

– Mikorra ígérte a varrónő?

– Tegnapra.

Apám nem szólt semmit, csak intett a szemével, hogy kövessem. Sietősen és dühösen lépdelt előttem, pedig a betegsége miatt már igen nehézkesen járt.

A varrónő műhelyének ajtaját szinte bedöntötte, és azonnal ráförmedt az asszonyra.

– Azt a hétszentségit magának, elvállalja a munkát, aztán meg nem végzi el?! Micsoda ember maga, az istenit? –Azzal akkorát csapott a szabóasztalra, hogy az majdnem kettétört. Meglepődtem, hogy még mindig milyen erős.

– Ha nem áll neki azonnal, megyek az ügyvédemhez és az egész esküvő költségét a nyakába varrom.

– Jól van, uram, ne húzza úgy fel magát, estére meglesz – hebegte ijedten a varrónő.

– Nincs is ügyvéded. Hazudtál! – mondtam apámnak hazafelé, és elnevettem magam.

– Te csak hallgass! Ugyanolyan hibás vagy, mint az a nyomorult varrónő – jelentette ki színpadiasan. – Nem tudod megvédeni magad. Csak pislogsz szelíden, nem kéred ki magadnak, nem csapsz az asztalra. Jogod van elvárni másoktól a tisztességes és becsületes munkát. Ha ezt nem adjuk meg egymásnak, jobb, ha vége a világnak, fiam!

– De én nem akarok így beszélni az emberekkel.

– Jaj, ne gyere nekem erkölcsi prédikációval, mert nyakon váglak – fenyegetett.

– Miért, a varrónő is ember, még ha hibázott is.

– Megőrjítesz! Biz' isten megőrjítesz. Te betakarhatod magad ezzel a maszlaggal, de engem nem etetsz meg vele. Micsoda hülye duma ez? Inkább hagyod, hogy átverjenek, mintsem megvédd magad és kiállj az igazadért? Azt hiszed, ilyenkor bölcs vagy? A fenét! A te jámborságod, fiam, nem bölcsesség, hanem tétlenség és tehetetlenség. Jézus jámborsága, az igen, abban volt erő. De még ő is tudott indulatos lenni, ha a szükség úgy hozta. De te csak egy plüsskutya vagy – mondta, majd ő is elnevette magát. – Érted már? Akkor azt hittem, hogy értem.

– Fiam, ha kell, legyél indulatos. Nyugodtan lehetsz dühös, mérges és csalódott is! Ne aggódj, a Jóisten nem büntet meg érte. Örülni fog neki! Kurva isten, hogy ez így van, én mondom neked!

Tényleg tehetetlenül néztem, akár egy plüsskutya, ahogy fogy az időm Sanghajban. Pár nap önkéntes szobafogság után rájöttem, mennyi mindent nem láttam még. Pedig azt hittem, mindent tudok már a városról. Hát megfürödtem, és járni kezdtem az utcákat, éhesen keresgéltem, próbáltam magamba szívni mindent, amit addig kihagytam. Vadásztam az élményekre, felforgattam az utcákat, mindent gondosan átnéztem. Papírfecniket, ócska reklámtáblákat, sosem látott múzeumokat, eldugott kis éttermeket. Sietnem kellett, nem maradt sok időm.

Sanghajt kerestem, a titokzatos és láthatatlan lényt, életemnek nagyon is valóságos kísértetét, akivel az elmúlt éveket töltöttem, és akiről nem tudtam eleget.

Félig pakolt dobozok között ültem egymagamban, amikor Vilma úgy rontott be az ajtón, hogy majd' kiszakadt a keretéből.

– Yayától tudom, mi történt – közölte.

Vilmát a kínaiórákról ismertem, sokáig egy csoportban tanultunk. Negyvenöt körüli holland nő volt, az európai kolóniából a legjobb barátom. Nem mondhatni, hogy kövér lett volna, de rendkívül széles csípője miatt egy termékenységi szoborra emlékeztetett. Főként indiai ruhákban járt, közel állt a természethez és a természetfeletti erőkhöz egyaránt.

Vilma boszorkány volt, kissé habókos, de jószágos boszorkány. A legkülönbébb rituális szertartásokkal igézte meg és befolyásolta a sorsot. Táskájában ingát hordott és jó rezgéseket közvetítő tibeti szentek képeit, gyógynövényeket és meditációs mantrák szövegeit. Ha bármikor ideges lett, csak előhúzta valamelyiket, ránézett és átszellemülten becsukta a szemét. Helyreállítom a rezgésszintemet, mondta ilyenkor.

– Tudom én, mi a te bajod. Nem tudsz szabadulni Sanghajtól. Hozzákötötted magad spirituális síkon. Ezzel a bűbájjal, amit most végzünk, elvágjuk a láthatatlan köteléket – jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon, majd előszedte a táskájából a kellékeket. Fekete selyemzsinórt, gyertyát, füstölőt, gyógynövényeket, kis rézmozsarat készített elő, és betett a CD-lejátszóba egy tibeti mantrát.

– Nagyon kedves vagy, de ez igazán nem szükséges – mondtam.

Szigorúan rám nézett, majd hozzákezdett a szertartáshoz.

– Van kedvenc képed Sanghajról? – kérdezte először is.

– Ó, több is van – válaszoltam lelkesen, azzal elővettem az egyik dobozból egy kínai selyemmel borított fényképalbumot. Lapozgatni kezdtem, elidőzve a kedves emlékek között. – Talán ez itt – mutattam rá végül az egyik fotóra.

A képen egy ismeretlen kínai családdal álltam egy régi ház előtt. Az ablakban fehér macska aludt, a háttérben piszkos utca húzódott. A távolban ezernyi felhőkarcoló meredt az ég felé. Az új és a régi város egy képen.

– Ez a kedvenced? – kérdezte Vilma.

Elmélázva bólintottam.

– Akkor most szépen add ide nekem, mert szükségünk lesz rá.

– Mit akarsz csinálni?

– Meggyógyítalak, persze csak ha te is akarod – mondta Vilma.

Engedelmesen kihúztam a celofán alól a fotót és átnyújtottam. Bár nem értettem egyet azzal, amit csinál, jólesett a törődése. Sajátos hitem ellenállt a bűbájnak. Tudtam, hogy a dolgok mögött, még ha most fáj is, igazából rend van, egy felsőbb hatalom bölcs rendje. És ebbe a rendbe nem akartam varázslattal beavatkozni, noha hittem benne, hogy a dolgok befolyásolhatók.

Vilma azonban ártalmatlan boszorkány volt, egy kedves, bohókás boszorkánynövendék. Hát ráhagytam a dolgot.

– Legyen! Gyógyíts meg – mondtam beletörődve.

Vilma fekete gyertyát gyújtott és a tokjából egy tört húzott elő, amellyel körben forogva kivetette a boszorkánykört – ő legalábbis így fogalmazott.

– Le fogsz szűrni? – kérdeztem nevetve.

– Ne gúnyolódj, mert magadra haragítod az istennőket – mondta komolyan, majd lehunyta a szemét, minden erejével igyekezett nagyon misztikus lenni. – Azért gyűltünk itt ma össze, hogy Mónika és Sanghaj tisztességben elváljanak az Úr színe előtt, aki egykor megáldotta együttlétüket – kezdett bele.

– Vilma, hagyd már ezt – nevettem fel hangosan. – Sanghaj és én elválunk az Úr színe előtt, na ne bolondozz!

Vilma tudomást sem vett rólam. Csuklómra hurkolta a fekete selyemzsinórt, másik végét pedig a fényképhez kötözte, ezzel kissé összegyűrve kedvenc fotómat. Megadóan tartottam a kezem.

– Ha nem hiszel benne, akkor is működik. Miattam – mondta dacosan, mint egy kisgyerek. – Nagy gyógyító erővel áldottak meg még Tibetben, amikor utoljára ott jártam.

– Azzal átszellemülten becsukta a szemét. – Megidézem Szaturnuszt, a vén bölcset, hogy legyen tanúja az elválásnak, és áldja meg Mónika és Sanghaj életét, hogy ezentúl külön utakon járhasanak.

Ezután sóból és gyógynövényekből választóvonalat szórt közém és a sanghaji fénykép közé a földre, majd éles tőrével elvágta a köteléket.

– És most kezdődjek meg a gyógyulás – kérte az istennőket. A selyemzsinórt is levágta a csuklómról, és közölte, hogy ezt most jó mélyre elássuk a kertben.

Miközben kanállal ásni kezdtük a nedves és hideg földet, Vilma megkérdezte:

– Na, érzed, ahogy áramlik benned az energia?

– Érzem! – füllentettem.

Amikor elkészültünk a gödörrel, rám parancsolt, hogy helyezzem bele a csuklómról levágott zsinórt, tépjem össze a fényképet és tegyem azt is mellé.

– Rendben – bólintottam.

Kezembe vettem a képet. Szét akartam én tépni, de nem tudtam, csak néztem.

– Nem megy – jelentettem ki –, szeretem ezt a képet.

– De megy. Mennie kell. Muszáj!

Ahogy ott ültem piszkos kézzel a gödör mellett, rájöttem, hogy Vilmának igaza van. Valóban hozzákötöttem az életemet Sanghajhoz. És itt az idő, hogy elvágjam a köteléket.

Noha azt hittem, új életet kell kezdenem Sanghajban, valójában csak vándor voltam, átutazó, aki útközben szusszant egyet, ahogy apával is megpihentünk az erdei tisztáson, mielőtt továbbhaladtunk. Megcsodáltuk a tájat, magunkba szívtuk, de azután újra útnak indultunk.

A kezem földes volt, hát a ruhám ujjába töröltem csöpögő orrom, és újra ránéztem a képre. Középen téptem szét, pontosan félbe, majd még egyszer elszakítottam, és megint, újra meg újra, egészen addig tépkedtem, amíg csak apró fecnik maradtak belőle.

– Jól van, elég lesz már! – szólt rám Vilma.

A széttépett fotót és a fekete selyemzsinórt beletettem a gödörbe, majd betemettük. Egy ideig még csendben ültünk a gödör mellett a fűben.

– Köszönöm, Vilma – szólaltam meg végül.

Vilma barátságosan meglökött a vállával és boszorkányosan kék szemével rám kacsintott.

– Szívesen. Kár, hogy elmész.

Helmut

– Jó napot! Szeretném lefoglalni az étterem különtermét jövő szombat estére. Lehetséges?

– Mikorra? – kérdezett vissza a kínai pultos lány.

Valóban túl sok információ hangzott el egyetlen mondatban, és ez a kínai tárgyalási szokások szerint elfogadhatatlan, hát türelmesen újrakezdttem.

– Jövő hét szombatra.

– Jövő hét szombatra?

– Igen. Estére.

– Hányan lesznek?

– Úgy ötvenen.

– Ötvenen?

– Igen, ötvenen.

– Jövő szombaton – ismételte el megint a lány anélkül, hogy bárhova is feljegyezte volna a megrendelést.

– Igen, jövő szombaton este. Ötvenen – nyomatékosítottam tagoltan.

– Szombat este, ötvenen – ismételte.

– Jövő hét szombat este, az ötven stimmel. Este hatkor érkeznének.

– Jövő hét szombat este, hat óra, ötven ember – mondta vissza a lány.

– Remek! – ujjongtam.

– Hánykor? – kérdezte.

Így ment ez minden alkalommal, ha meg akartam beszélni valamit. Többször elismételtük egymás szavait, és még akkor sem biztos, hogy a dolgok a kívánt módon alakultak. Sokszor a másik fél egyáltalán nem is tudott angolul, csak visszhangozta a hallottakat. A kínaiak sosem mondanák, hogy „nem értem, mit mond”, vagy „nem tudom, mit akar”. Sokszor inkább eljártsszák, hogy mindent értenek, és amikor az ember már-már azt hinné, hogy végzett, de azért utoljára visszakérdez, csak úgy a biztonság kedvéért, akkor derül ki, hogy fogalmuk sincs, miről beszéltünk eddig. És az egész kezdődik előlről.

Már épp feladni készültem, amikor egy idősebb európai úr lépett ki az irodából.

– Segíthetek valamiben?

– Igen, egy kissé nehézkes a kommunikáció – mosolyogtam rá.

– Nekem mondja? Huszonöt éve élek itt, de máig nem tudtam megszokni – nevetett, majd szivart húzott elő makulátlan, elegáns öltönyének zsebéből, és odaült mellém a bárpulthoz. – Az étterem tulajdonosa vagyok, Helmut Weisberg – mutatkozott be udvariasan.

Hetven év körüli, kissé pocakos, nagydarab ember volt, testileg és szellemileg egyaránt fitt. Olyan méltósággal és eleganciával helyezkedett el a bárszéken, mintha mindig is ezt gyakorolta volna. De halványkék szemében öreges fáradtság bujkált.

– Gyönyörű az étterme – mondtam.

– Honnan ismeri? – nézett egyenesen a szemembe.

– Egy barátom ajánlotta. És az öltönye! Ne haragudjon, hogy megjegyzem, de egészen fantasztikus, sosem láttam még ilyen minőségű anyagot.

Helmut a ruhájára pillantott és felnevetett.

– A férfi legnagyobb ellensége a hiúság, de én akkor is hiú vagyok. Láthatja, nem is tudok megöregedni és lemondani az életről.

– Nem is kell lemondania semmiről, hisz remek formában van.

– Tudja, nincs is miről lemondanom, mert nem akarok én már semmit. Nem kell új asszony, nem cserélem le a régi barátaimat, nem megyek világszerte utazásra. Csak dolgozni szeretnék még egy keveset. És egy kicsit fiatalabbnak lenni, hogy az ilyen szép öltönyök jobban mutassanak rajtam.

Azonnal megkedveltem. Tetszett nyers őszintesége, kitárulkozása egyáltalán nem volt toladó. Apámra emlékeztetett.

– Hogy készülünk, milyen alkalomra szeretné lefoglalni a különtermet? – tudakolta.

– Búcsúest lesz. Hazaköltözünk Magyarországra.

– Magyarországra? – csillant fel a szeme, és most fiatalosan ragyogott. – Én Ausztriából jöttem.

Sanghajból nézve ez olyan erős rokoni kapocsnak számított, mintha tényleg az apám ült volna mellettem.

– Imádom a magyar barackpálinkát – tette hozzá Helmut.

– Én meg a bécsi szeletet majonézes krumplival – feleltem nevetve.

– No, hát ez igazán szerencse, mindkettőt tartok az üzletben – kacagott fel szivarfüsttől rekedt hangan, és a polcon álló magyar pálinkára mutatott. – Megkínálhatom?

– Hát, rendben, köszönöm, elfogadom. Úgyis olyan hideg van kint.

A magyar pálinka jóleső forrósággal járta át a belsőt és még kíváncsibbá tett.

– Megkérdezhetem, hogyan került Sanghajba, Helmut?

– Egykor főkonzul voltam. Szerettem itt élni, szerelmes lettem Sanghajba, hát itt ragadtam. Valahogy sehol sem találok a régi útleveletem, amelyben benne van a pecsét, hogy mikor is érkeztem pontosan, de nem is számít. Lényeg, hogy valamikor a napokban lesz huszonöt éve annak, hogy itt vagyok.

– Huszonöt év! – ismételtem megdöbbenve. – Milyen volt huszonöt éve a város? – faggatóztam tovább.

– Nagyon más, kedvesem, nagyon más – nézett a plafonra, hatalmas füstfelhőt eregetve. – Nem volt ilyen kényelmes az élet, mint ma. A legelőkelőbb lakópark, tudja, a Hongqiao Golf Club területén például egy bűdös disznóhizlalda volt. Az IKEA Áruház helyén pedig egy kis falu. Akkoriban igazából egész Sanghaj falvak sokaságából állt, egyetlen felhőkarcoló sem volt még. El tudja képzelni?

– Nem! – vágtam rá. – Autója volt? Hogyan közlekedett?

– Magánautó elvértve akadt az utakon, csak taxit és néhány céges kocsit lehetett látni. És temérdek kerékpárt. Tíz évvel a megérkezésem után készült el az első metróvonal, ha jól emlékszem, húsz megállóval. Húszpercenként jártak a jórészt üres szerelvények, az utasok fele kíváncsi turista volt. Ma már háromszáz kilométer hosszú a pálya és háromszázötven megálló van. Elképesztő fejlődés.

– És telefonja volt?

– Tizenöt éve jelentek meg az első mobiltelefonok, de csak kevesen engedhették meg maguknak. Helyette viszont mindenkinek volt legalább egy személyi hívója, és a város tele volt kis zöld bódékkal, amelyekben egy-két asszony ült sok telefontal. Ha hívtak

a személyi hívón, odamentem egy ilyen bódéhoz, fölvettem az egyik telefont, az asszony megnyomott egy gombot, fölhívtam a megfelelő számot, és beszéltem. Végül megmondta, mennyit kell fizetni.

Mint annak idején az óvodai Mikulás a cukorkát, úgy szórta felém Helmut az emlékeit. Bármeddig elhallgattam volna.

– És a higiénia milyen volt akkortájt?

– Higiénia? – kacagott fel Helmut. – Higiénia, az nem létezett. Nyitott csatornák voltak a városban, amelyek szennyvízgyűjtőként funkcionáltak. Azokból a negyedekből, ahol nem volt csatorna, a biciklik két oldalára felkötött hordókból hordták a „humán trágyát” a gyűjtőhelyekre, ott nagy betonmedencékbe öntötték, ahonnan az anyag egy csövön keresztül beleömlött a csatornán horgonyzó bárkába. A bárkák aztán kihordták az ürüléket a városon kívüli termőföldekre, és eladták trágyának.

– Ezt nem mondja komolyan!

– De bizony! Képzelve, olvastam egyszer egy interjút az egyik újságban egy ilyen trágyahordóval, aki megvallotta, hogy időnként megízleli a szállítmányt, mert savanyú, illetve lúgos állaga alapján tudja lemérni annak minőségét. Esküszöm! Valahol megvan a cikk, elraktam – mesélte lendületesen.

– És hogyan lehetett mindebbe beleszeretni? – kérdeztem értetlenül.

– Maga kérdi? Hisz maga is szerelmes a városba, vagy tán tévedek? – kacsintott rám.

– Ezt meg honnan veszi? – kérdeztem zavartan.

– Öreg róka vagyok én már – mondta, majd töltött egy újabb pálinkát.

– Miért szeretett bele Sanghajba? – tettem fel a kérdést újból.

– Várjunk csak, hadd gondolkozzam! A Fanyu lu-n, a Holiday Inn helyén volt egy sikátor. A legjobb sült tésztát készítette ott egy néni, összesen négy jüanért vacsoráztam a bódéjában; egy jüan volt egy sör, három jüan a tészta, jó vastag, kézzel húzott, sok zöldséggel és hússal, azóta se ettem olyan jót. Aztán ott volt a Judy's. Imádtam azt a kocsmát. Egy régi atombunkerben üzemelt, Martin, a német tulaj a kínai hadseregtől bérelte kínai felesége révén. Hétvégenként odajártak a külföldiek. Nem kellett előre leszervezni, ha valakivel

találkozni akartam, mert az előbb-utóbb úgyis beesett oda. De a legnagyobb szerelem mégiscsak ő – húzta elő a tárcájából egy gyönyörű kínai nő fényképét. Az elegáns asszony még ma is szentelenül fiatalnak tűnt Helmuthoz képest. – Ma is együtt vagyunk. Éppen húsz éve múlt. Ez a kép tavaly készült.

– Gyönyörű asszony, megértem, hogy itt ragadt.

Egy ideig csendben ültünk, majd megbeszéltük a búcsúest menüjét.

– Köszönöm a pálinkát és az élményt is. Igazán élvezet volt beszélgetni magával.

– Nagyon szívesen. Jövő szombaton várjuk önöket? – azzal régi vágású úriember módjára kezét csókolt.

– Akkor viszlát jövő szombaton – búcsúztam, és indultam kifelé. Az ajtóból hirtelen visszanéztem. – Mondja, Helmut, sohasem hiányzott az otthona, a szakmai hírnév, a karrier, amit végül is erre a csodás vendéglőre és az élményeire cserélt?

Helmut nagy levegőt vett:

– Csak az ostoba ember hiszi, hogy a siker örömet is hoz. Valójában csak elveszi az időt attól, amit a legjobban szeretünk. Higgye el nekem, mindig le kell mondani a sikerről, ha boldog akar maradni. Amikor csak sikeres voltam valamiben, sosem mentem ki meghajolni a tapsra, azonnal odébbálltam, és új dologba kezdtem. Rangot, díjat nem fogadtam el soha, egyetlen sikeres művem talán az életem. Ha valamiben sikeres vagyok, hát ebben. De láthatja, megöregedni az Istennek nem tudok – mondta kacagva. Önfeledt nevetésétől az egész teste rázkódott, az arca meg egészen belepirult.

Apám is pont így nevetett.

Ünnep

Nekiláttunk a csomagolásnak. Barna papírdobozok heverték szanaszét az egész házban. Újra az ismerős mozdulatok, csak ezúttal az ellenkező irányba készültünk. Mint amikor a filmet visszafelé pergeti az ember.

Pár nap múlva elhagyjuk Sanghajt, ahol majdnem három évig éltünk, gondoltam.

Nehezűnkre esett minden mozdulat. Szétverni a rendet, felcserélve az átmeneti állapotra, nem volt könnyű. Csak reménykedtünk benne, hogy nem idegenként térünk haza, és hogy minden könnyű lesz, visszafelé is.

Együtt kezdtünk pakolni, hogy aztán hajóra adjuk személyes tárgyainkat. Jóval több holmink volt, mint amennyivel idejöttünk.

– Mit vigyünk magunkkal, és mit hagyunk itt? – kérdezte a férjem.

– Ez nem kérdés – mondtam szigorúan –, mindent hazaviszünk.

A férjem szerint mindent oda kellett volna adnunk valakinek, mert szerinte nem szerencsés berendezni odahaza egy kis Kínát.

– Az ember sohasem lesz képes elszakadni Sanghajtól, ha körülveszi magát az emlékekkel – mondta. Innen tudtam, hogy neki sem könnyű.

Bár sosem voltam irigy, elképzelhetetlennek tartottam, hogy megváljunk egyébként fillérekért vett bútorainktól, mert azt a nyugalmat és békét testesítették meg, amit Sanghajban a magunkénak mondhattunk.

Igy hát ládába került a piros tibeti szekrényke, amelyet még a lebontott faluban vásároltunk. Egykor gyógyszereket tarthattak benne. Színes volt, akár a szivárvány, sok pici fiókját apró virágminták díszítették. Összehajtogattam kínai selyemből készült zöld asztalterítónket, melyet apró, narancssárga öltésekkel hímzett, cikcakkos minta díszített, és elcsomagoltam a sötétbarna imaszekrényt is, amelynek két oldala visszapöndörödvé messzire nyúlt ki a szélétől, mint egy kínai háztető. Volt még egy kínai

könyvespolcunk, tetején szobortartó rekesszel, ahol egy ülő Buddha meditált csukott szemmel.

Dobozba került az a két kőelefánt is, amelyik otthonunk bejáratát őrizte, és a magas, piros selyemplámpát is hajóra adtuk, amelyet még az egyik kínai újévkor vettünk. Végül bedobozoltuk mindazt a sok csecsebecsét is, amit ajándéknak szántunk.

A munkások óvatos mozdulatokkal pakolták meg a konténert, mi pedig szomorúan néztünk személyes tárgyaink után.

Karácsony közeledtével egy majdnem üres lakásban tértünk nyugovóra.

Szenteste mindannyian ünneplőbe öltöztünk, még cipőt is húztunk, pedig nem mentünk sehova. Nem tudom, miért, de otthon cipőben lenni nekem mindig valami ünnepélyeset jelentett. Pedig nem voltak díszek, villódzó égők, adventi koszorúk, sőt, se bútorunk, se otthonunk nem volt már Sanghajban.

Meggyújtottuk az olcsó mécseseket, és énekelni kezdtünk:

Mennyből az angyal lejött hozzátok, pásztorok, pásztorok! Hogy Betlehembe sietve menvén lássátok, lássátok.

A gyönyörű ének betöltötte a majdnem üres szobát, egybeolvadva a mécsesek meleg fényével. És valahonnan a távoli messzeségből kegyesen alászállt az ünnep a sanghaji üres házba. Akár egy szabad madár, boldogan repkedett pár kört a kongó szobában, majd négyfelé hasadva egyenesen a szívünkbe fészkelte be magát.

Méltósággal, komolyan énekeltük végig a karácsonyi dalt. A fiúk is mozdulatlanul, illedelmesen álltak. A dal szövegét ugyan már csak akadozva tudták felidézni, mégis érezték, hogy ez a mi ünnepünk, és hogy a karácsony meghitt és szép dolog. Akkor is, ha csak négyen vagyunk. És akkor is, ha csak egy üres házban.

Apám szavaira gondoltam: Fiam, amerre a sors vet, ott és úgy kell boldognak lenned, ahogy tudsz!

Eszembe jutott sok szép karácsonyi díszünk, amelyek most egy hajóra tett konténerben ringatóznak. És eszembe jutottak gyerekkorom zöld és narancssárga, hosszúkás üvegdíszei, a színes égők, amelyeket apám minden évben javítgat, a kopott angyal, a fénylő selyemgömbök, a cénára fűzött szaloncukor. Meg a bejgli, a

mákos guba, amit nemsokára újra megkóstolhatok. És akkor nagyon kellett sírnom.

– Boldog karácsonyt mindannyiotoknak! – mondtam hangosan.

A soha viszont nem látásra

– Siess már, légy szíves, az Isten áldjon meg, úgy készülődsz, mint egy menyasszony – mondtam a férjemnek. Nálunk ugyanis ő készült el lassabban. Nem mintha piperkőc lett volna, dehogya. Inkább, mert az öltözködést is kimért nyugalommal végezte, ahogy mindent.

Én kapkodtam. Ő komótosan gombolta be sorban a gombokat az ingén, és közben füttyörészett. Én feszülten rohangáltam fel-alá, ő alsónadrágban még meghallgatta azt a számot, amit az imént füttyörészett, mondván, úgy a fülébe mászott, hogy egyszerűen muszáj. Táncolt rá egyet, miközben képzeletbeli dobosa, majd gitárosa volt a zenekarnak, végül folytatta az öltözködést, nadrágot és zoknit húzott.

– Látom, hogy ideges vagy, de ne aggódj – nyugtatott meg közben. – Időben vagyunk és minden rendben lesz.

Elsőként érkeztünk meg Helmut éttermébe. Talán nem is jön el senki. De jó lenne! Nem kéne búcsúzkodni. Elképzelhető, hogy mindenkinek egyszerre jön közbe valami? Á, nem, az kizárt.

És ha eljönnek, mit mondjak nekik? A soha viszont nem látásra? Vagy hazudjam kegyesen, hogy biztosan látjuk még egymást valamikor? Daráljam el az ilyenkor szokásos álságos szöveget: ha egyszer Magyarországon jártok, mindenképpen látogassatok meg minket?

És hogy viselkedjem? Sírjak, amikor nem is olyan nagy dolog ez az egész, hazamegyünk és kész, az élet megy tovább. Vagy legyen fesztelen és laza, mintha soha nem jelentettek volna nekem túl sokat ezek az emberek? – így morfondíroztam az üres étteremben fel-alá járkálva.

– Ne izguljon, ha itt lesznek a barátai, tudni fogja, mit mondjon nekik – biztatott Helmut.

– Honnan tudja, mire gondolok? – hökkentem meg.

– Öreg róka vagyok én már – mondta rekedt nevetésével, és most is rázkódott tőle az egész teste.

Helmut mindent gondosan előkészített. A svédasztalon csillogó poharak sorakoztak, mellettük kiváló borok és magyar pálinkák. Az ételek ezüstös edényekben álltak, borszeszegő tartotta őket melegen. Az elegáns pincérek fehér ingben, fekete nadrágban, egy sorba rendeződve várták az esti rohamot. Derekukra hosszú, fekete kötényt kötöttek. A teremfőnök szigorúan magyarázta, kinek mi lesz a dolga, majd, ahogy az Kínában szokás, rövid lelkesítő beszédet mondott az esti műszak előtt.

Valóban tökéletes volt minden.

Nem sok barátunk volt Sanghajban, de végül mind eljöttek. Yaya és a szülei, Zhifang, a pszichológus lány, Vilma, a boszorkány, Guan, a sofőrünk, Judit, a legjobb magyar barátnőm, a teljes sanghaji magyar kolónia, angol barátaink, Janice-ék, valamint koreai, japán és francia szomszédaink a lakóparkból. Ott voltak férjem munkatársai, a gyerekek tanárai és a házi orvosunk is. Mindenki, aki valaha fontos volt nekünk Sanghajban.

Eleinte nemzetiség szerint verődtek csoportba az emberek. Külön a kínaiak, külön a magyarok, külön az angolok és a hollandok. Egyesével néztem végig rajtuk és felidéztem első találkozásunkat. Csupa szép emlék. Nincsenek, csak szirupos szavak ennek elmondására.

Tapintható volt a feszültség, barátaink sem tudták, mit is kéne mondaniuk, melyek lennének az alkalomhoz illő mondatok. Izgatottan és feszengve próbáltak feloldódni és ismerkedni egymással. Bábeli zűrzavar uralkodott a teremben, a legkülönbélebb nyelveken folyt a beszélgetés.

Férjem kis idő után késsel megkocogtatta a poharát, és egyszerű búcsúbeszédet mondott.

– A külföldiek élete nem könnyű Kínában. Alighogy megszeretsz valakit, ő máris odébbáll, és új arcok jelennek meg az életedben. A barátságok ezért rövid életűek, de annál mélyebbek, mert az ember nem engedheti meg magának, hogy zárkózott legyen és lassan oldódjon. Nincs rá idő – azt hiszem, pontosan ezt mondta, majd így fejezte be: – Sok búcsúesten vettünk már részt, most eljött a mi időnk is.

Amikor az ember utoljára lát valakit, és tudja, hogy ez az utolsó alkalom, a fájdalom mellett érdekes módon valamiféle eufória is úrrá lesz rajta. Az érzelmek hirtelen feltolulnak, az ember fesztelenné válik, a pillanat felértékelődik. Nem tudtam szomorú lenni és nem is akartam. Csak táncoltam, egyre csak táncoltam. Egyre lelkesebben és fektelenebbül, mindenkivel. Nem tudtam abbahagyni. Tudtam, hogy amit most elszalasztok, hiába keresném, sosem találom meg többé, sem a jövőben, sem a múltban. Nem volt előttem több sanghaji nap, hát nem akartam elvesztegetni egyetlen percét sem. Apának igaza volt, amikor azt mondta: Nincs múlt, se jövő. Csak a pillanat van. Ne maradj le róla, mert elszalasztod az életed, fiam.

Az este végén férjemmel az ajtóban álltunk, és egyenként búcsúztunk el mindenkitől.

– Soha nem felejtünk el titeket – mondtuk.

Amikor az utolsó ember is elhagyta az éttermet, hirtelen kijózanodtam, és egy pillanatra nagy ürességet éreztem. Egy súlyos és hatalmas ajtó csapódott be bennem: itt már senkim sincs, visszavonhatatlanul vége, elkészöntem. És nem tudom, otthon vár-e ránk valaki. Megint mi vagyunk csak egymásnak négyen. A szerencsétlenül szerencsés négyes szám.

– Ne szomorkodjon – lépett oda hozzám Helmut, miközben az ajándékokat szedtem össze az üres étteremben. – Kevés értékesebb dolog történik majd az életében, mint amit ma este átélt.

– Honnan tudja? – kérdeztem.

– Elhiheti nekem, öreg róka vagyok én már...

Hazafelé

Gondosan összekavaltam azt a pár dolgot, amit még elől hagytunk. Fogkefék, tartalék pulóverek, egy-két játék és mesekönyv került az utazótáskába. És néhány sanghaji emlék is. Mert nincs múlt, tudom, de az élmények kellene, szükségem van rájuk. Mert emlékek nélkül olyan lennék, mint az őszi falevél, amelyet kedvére cibálhat az erdei szél.

A bőröndjeink már az autóban vártak. Még egyszer utoljára végignézttem az üres szobákon, aztán bezártam a házat, és a kulcsokat odaadtam Janetnek, az ingatlanügynöknek, aki oly kedvesen fogadott minket, amikor ideérkeztünk.

A fiúk és a férjem a kocsiban ültek, miután én is beszálltam, kifordultunk a lakóparkból. A lámpánál ácsorgó koldusnak minden aprónkat odaadtuk. Guannak egyhavi bérét előre kifizettük, hogy ne legyen gondja, amíg új munkát talál. A pénzt kínai szokás szerint piros borítékba rejtettük.

Késő délután volt már, mire útnak indultunk, éppen alkonyodni kezdett.

Sanghaj végül köszönés nélkül búcsúzik tőlem, gondoltam. Nem is vártam mást. Igaza van, így kell ezt csinálni. Ahogy a cigarettát teszi le és oltja el örökre az ember. Hirtelen és elszántan. Egyszer csak vége, nincs tovább. Nem merengeni könnyes szemmel, visszavisszanézve, elérzékenyülve ölelkezni, ahogy azt én tenném.

A repülőtér felé menet hirtelen megállítottam Guant a Huangpu partján. A férjem értetlenül nézett rám, amikor kiugrottam az autóból, de egy szót sem szólt.

– Csak egyetlen percet kérek – mondtam visszafordulva. – Szeretnék elbúcsúzni.

Csaknem teljesen besötétedett már. Vettem egy utolsó pillantást a párába burkolózó városra és lakóira – semmi sem változott, amióta idejöttünk. Minden olyan volt, mint akkor, akár egy felbolydult hangyaboly. Az emberek tömött sorokban lépkedtek a járdán, mellettük kattogó biciklik és robogók hosszú sora hömpölygött. Az autók végeláthatatlanul, lassan araszoltak az esti dugóban, a

szemtelen taxisok egyfolytában dudálva, életveszélyesen cikáztak közöttük.

Akárcsak a látvány, a szag is ugyanolyan volt, mint amikor megérkeztünk, kissé bűdös, kesernyésen fanyar és ételszaga, de immár ismerős és otthonos. Mi változtunk meg. Sanghaj alig.

Becsuktam a szemem, és hagytam, hogy körülöleljen a város. A bőrömön éreztem párás leheletét és a tenger felől érkező szél simogatását. A zaj tüzes billogként, de fájdalmat nem okozva égett bele a húsomba. Nem tudom, meddig állhattam így, de amikor újra kinyitottam a szemem és körbepillantottam, Sanghaj fényei már világítottak. Soha olyan szikrázóan színes és szép nem volt, mint abban a pillanatban. Tudtam, hogy akkor csak nekem világítanak a fények.

Így búcsúzott tőlem Sanghaj.

Nem sokkal ezután a repülőgép orra belehasított a levegőbe. A város ismerős szagát a nyugati utasok elegáns parfümének illata váltotta fel. Kinéztem a gép apró ablakán, még egyszer látni akartam a várost. Sanghaj úgy terült el alattam, mint egy lusta óriás, akinek immár minden porcikáját ismertem.

Ahogy a repülő egyre feljebb emelkedett, csendben szorítottam a férjem és a gyerekek kezét. Amikor a város végleg eltűnt a szemünk elől, hátradőltem és nagyot sóhajtottam. Kinyitottam képzeletbeli vitrines szekrénykém ajtaját, és a többi szép emlék mellé Sanghajt is odatettem, majd kulcsra zártam az ajtót.

– Már nem félek – mondtam a férjemnek.

– Hát? – kérdezte meglepődve.

– Boldog vagyok.

Ezután soha nem kutattam többé. Egyszer sem.

A Bükkben

Az erdő szélén megállítottam a reptéri buszt, és megkértem a sofőrt, hogy tegye csak a bőröndjeimét az ajtónk elé. Gyalog akartam menni a házunkig.

Elhatároztuk, hogy én előbb térek haza, hogy felfütem és kitakarítsam az üres házat, a férjem és a gyerekek csak másnap jönnek fel a Bükkbe. Kemény volt a tél a hegyekben, nem akartuk, hogy a fiúk megfázzanak.

Amikor kiszálltam a kisbuszból, barátságtalan, metsző hideg fogadott. A tél rátelepedett a hegyekre, csak a harkályok hangja törte meg néha a néma csendet. Az egyik fa hatalmasat reccsent mellettem, mintha köszönt volna.

A bükkösön át érkeztem a faluba. Ahogy kiléptem az erdőből, békésen, álmosan terült el előttem. És ott állt a házunk – rendületlenül, mintha mi sem történt volna. Mintha csak sétálni mentem volna, vagy gyújtóst gyűjteni, vagy gombászni, ami pedig közben volt, csak álom lett volna.

A ház felé közeledve elképzelttem, ahogy belépek, fát hordok a kandallóhoz, majd megrakom a tüzet. De az is lehet, hogy lesz még parázs, és csak meg kell kaparnom a néhol vörösen izzó hamut, rádobnom egy száraz fenyődarabot, mert az kap lángra a legkönnyebben, és kinyitnom a levegőztető nyílást, hogy újra feléledjen a tűz.

Megérkeztem. Elfordítottam a kulcsot a zárban, lenyomtam a kilincset és benyitottam. Minden úgy volt, mint annak előtte. A bútorok, az étkező, a képek a falon, a megrakott fáskosár és a tűzszerszámok a kandalló mellett, a régi játékok a gyerekszobákban. Tisztaság és rend volt mindenütt.

Felélesztettem a tüzet, tényleg volt még egy kis parázs a kandallóban, majd a konyhába indultam. Biztosan csak álmodtam az egészet, hisz minden a helyén volt, úgy, ahogy egykor otthagytam, talán még nagyobb rendben. A tűzhelyen friss étel állt letakarva. A tűzre tettem a lábost és megmelegítettem. Tányért és kanalat vettem

elő, jól ismert, rég meg nem tett mozdulatokkal. Az ablak melletti székre ültem, a megszokott helyemre.

Miután megettem az ételt, újból végigjártam a házat, mintha keresnék még valamit, amit nem találok. De már nem volt mit keresni. Otthon voltam.

Amint bemelekedett a ház, ágyba bújtam és azonnal elaludtam.

Reggel megmosakodtam, kabátot vettem és sétálni indultam. A szomszéd néni kiszaladt a házból.

– Maga az, jól látok? Hát hazajöttök végre? – kérdezte meglepetten.

– Igen, hazajöttünk. A többiek este érkeznek.

– Isten hozta! De jó, hogy megint itthon lesznek. Kemény a tél, gyorsan kopik a tűzifa, de ne aggódjon, hamar elmegy majd. A madarakon látom. Van tüzelőjük elég? Mire van szükségük? Szóljanak csak, ha segíthetünk a fiammal bármiben.

– Nagyon köszönöm – válaszoltam és megöleltem a nénit.

– Most biztosan nagyon fáradt, de aztán meséljen el mindent töviről hegyire, jaj, olyan sokat gondoltunk magukra – simogatta meg két keze közé fogva az arcom.

A falu szélére érve láttam, hogy az öregasszony már kint áll a háza előtt.

– Vártalak, fiam. Gyere be gyorsan, cudar hideg van idekint – mondta átölelve a vállam. – Megraktam neked tegnap a tüzet, égett-e még, amikor hazaértél? És a házat is kitakarítottam, hogy friss illat fogadjon. Még a függönyöket is lecseréltem és az ablakokat is megmostam.

Odabent asztalhoz ültetett, tyúkból főtt levest tett elém, és telemerte a tányéromat.

– No egyél, fiam, egyél, mert vékonya vagy. Kell most neked az erő.

Magának is szedett. Az utolsó cseppig kikanalazta a levest, lerágta a csontról a húst, öreg, ráncos kézfejevel megtörölte zsíros száját, majd így szólt:

– No, mondjad csak, gyerekem, megismert az erdő? Megismert a bükkös?

– Honnan lehet azt tudni? – kérdeztem.

– Hát, onnan, hogy köszön neked. Hallottad-e az erdő köszönését, fiam?

– Hallottam.

– No, akkor nincs baj, fiam, ha megismert. Akkor nincs baj. No, meséld csak el, miféle emberek lakják azt az országot, ahol jártál, mondd el ennek a buta vénasszonynak – nevetett rám. – De előbb egyél, az Istenedet, mert vékonya vagy, azt' kell az erő a visszarendeződéshez. Mert nehéz lesz, fiam, nehéz lesz – bólogatott, maj újból telemerte a tányéromat.

Sóvári Mónika

Szerelmem, Sanghaj

A könyv írója egy kis bükki faluban élte zárkózott, de boldog életét, amikor hirtelen minden megváltozott. Családjával a világ egyik legnagyobb és legnépesebb városába, Sanghajba kellett költöznie, egy teljesen idegen kultúra ölelésébe.

A szerző izgalmas önéletrajzi művéből megismerhetjük a kínai emberek és egy közel 20 milliós kínai nagyváros mindennapi életét. A könyv kedves világa, humoros hangvétele és hitelessége miatt nagyszerű olvasmány az ázsiai kultúra iránt érdeklődők számára.